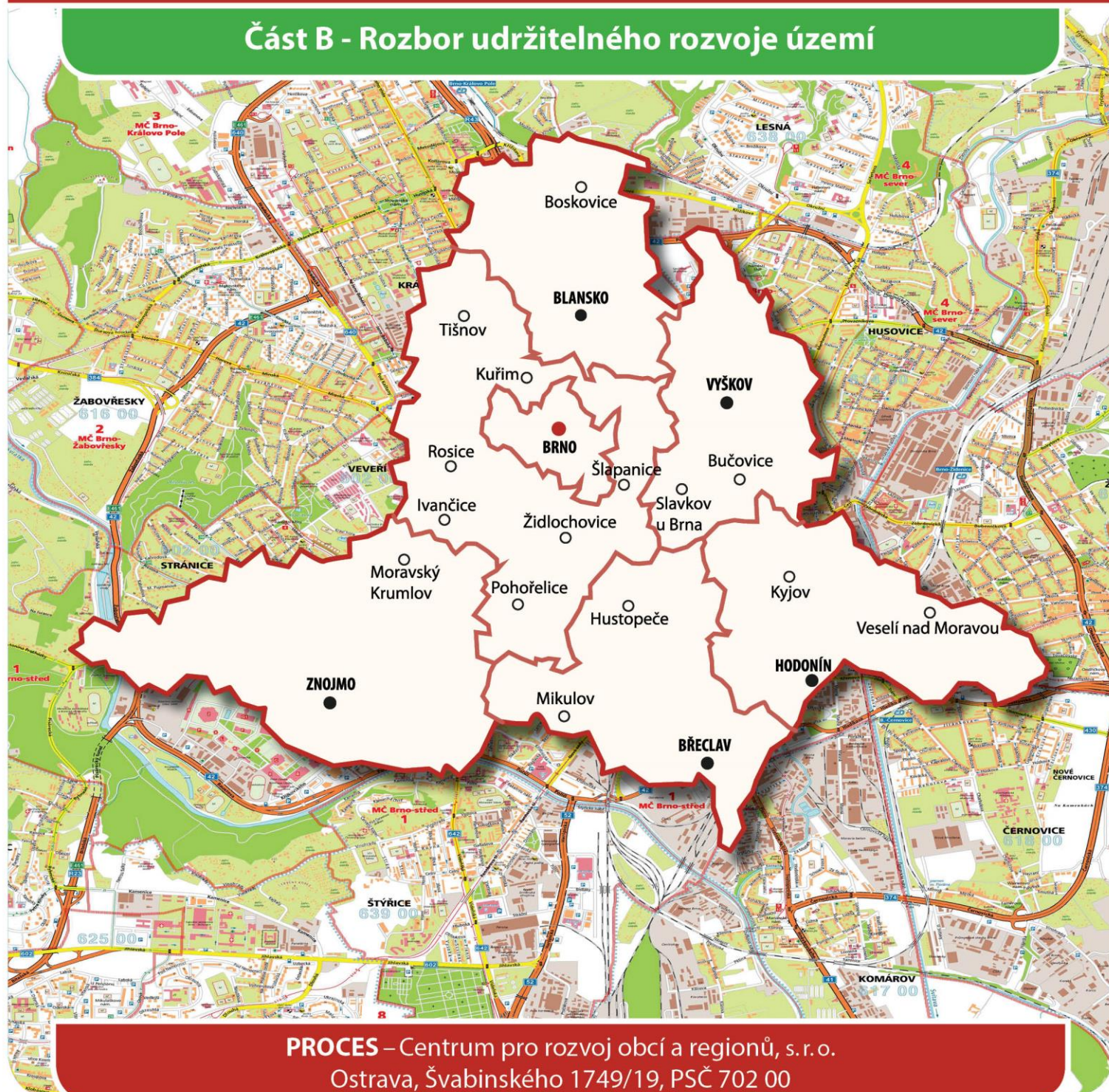

Územně analytické podklady Jihomoravského kraje 2015

3. úplná aktualizace

Část B - Rozbor udržitelného rozvoje území

PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.
Ostrava, Švabinského 1749/19, PSČ 702 00

Název díla:	Územně analytické podklady Jihomoravského kraje 2015 3. úplná aktualizace Část B – Rozbor udržitelného rozvoje území
Pořizovatel:	Jihomoravský kraj Žerotínovo náměstí 3/5, 601 82 Brno
Projektant:	PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o. Švabinského 1749/19, 702 00 Ostrava
Jednatelka a ředitelka společnosti:	Bc. Andrea Hrušková
Vedoucí řešitelského týmu:	Ing. arch. Jaroslav Sedlecký
Aktuální k:	15. 4. 2015
Řešitelský tým	
Územní plánování:	Ing. arch. Jaroslav Sedlecký Ing. Michal Samiec
Dopravní infrastruktura:	Ing. Radek Fújak
Vodní hospodářství a životní prostředí:	Ing. Petr Proske
Energetika:	Ing. Radek Fújak
Socioekonomická geografie a sídelní struktura:	Doc. Ing. Lubor Hruška, Ph.D. Mgr. Lukáš Dědič
Geografické informační systémy:	Ing. Michal Samiec Ing. David Kubáň
Spolupráce	
Dopravní infrastruktura:	Ing. Jiří Datinský
Vodní hospodářství a energetika:	Ing. Jaroslav Gavlas
Životní prostředí:	Ing. Petr Šiřina

Obsah

1	ZÁKLADNÍ INFORMACE A METODICKÝ POSTUP	7
1.1	Základní informace	7
1.2	Metodický postup zpracování RURÚ	7
1.2.1	Metoda zpracování SWOT analýz	8
1.2.2	Metoda vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro URÚ	8
1.2.3	Metoda určení problémů k řešení v ÚPD	9
2	TEMATICKÉ SWOT ANALÝZY ÚZEMÍ.....	10
2.1	Horninové prostředí a geologie	10
2.2	Vodní režim	12
2.3	Hygiena životního prostředí.....	16
2.4	Ochrana přírody a krajiny	19
2.5	Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkce lesa	23
2.6	Veřejná dopravní infrastruktura	26
2.7	Veřejná technická infrastruktura	33
2.8	Sociodemografické podmínky.....	38
2.9	Bydlení	41
2.10	Rekreace.....	44
2.11	Hospodářské podmínky	46
2.12	Souhrnný přehled silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb území pro určení problémů k řešení v ÚPD	49
3	VYHODNOCENÍ VYVÁŽENOSTI VZTAHU ÚZEMNÍCH PODMÍNEK PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ ÚZEMÍ	51
3.1	Postup vyhodnocení vyváženosti	51
3.2	Konkrétní aplikace metody vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro URÚ – výběr indikátorů a odůvodnění	54
3.3	Hodnocení stavu územních podmínek obcí s rozšířenou působností pro udržitelný rozvoj území.....	64
3.4	Určení příčin nevyváženosti územních podmínek pro udržitelný rozvoj území	65

4	URČENÍ PROBLÉMŮ K ŘEŠENÍ V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍCH DOKUMENTACÍCH ..	75
4.1	Požadavky na odstranění nebo omezení urbanistických závad	76
4.2	Požadavky na odstranění nebo omezení dopravních závad	77
4.3	Požadavky na odstranění nebo omezení hygienických závad	80
4.4	Požadavky na odstranění nebo omezení vzájemných střetů záměrů na provedení změn v území	82
4.5	Požadavky na odstranění nebo omezení střetů záměrů na provedení změn v území s limity využití území	84
4.6	Požadavky na odstranění nebo omezení slabých stránek	91
4.7	Požadavky na odstranění nebo omezení hrozeb	97
4.8	Požadavky na odstranění nebo omezení rizik souvisejících s nevyvážeností územních podmínek udržitelného rozvoje území	100
4.9	Seznam identifikovaných problémů k řešení v ÚPD	100
5	GRAFICKÁ ČÁST	102
	SEZNAM ZKRATEK.....	103
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	106
	PŘÍLOHY ČÁSTI B ÚAP JMK.....	108
	Příloha č. 1 – Mapová schémata za indikátory environmentálního pilíře	108
	Příloha č. 2 – Mapová schémata za indikátory sociálního pilíře	117
	Příloha č. 3 – Mapová schémata za indikátory hospodářského pilíře	128
	Příloha č. 4 – Vyhodnocení indikátoru „Hluková zátěž území“	137
	Příloha č. 5 – Odůvodnění úprav ve vyhodnocení indikátorů	143

1 ZÁKLADNÍ INFORMACE A METODICKÝ POSTUP

1.1 Základní informace

Část B Územně analytických podkladů Jihomoravského kraje 2015, tedy Rozbor udržitelného rozvoje území, je zpracována dle náležitostí, jež vyplývají z § 4 Vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, ve znění pozdějších předpisů¹.

Struktura a obsah textové části B ÚAP JMK vyplývá z ustanovení § 4, odst. 1, písm. b) Vyhlášky č. 500/2006 Sb.:

- zjištění a vyhodnocení udržitelného rozvoje území s uvedením jeho **silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb** v tematickém členění zejména na horninové prostředí a geologii, vodní režim, hygienu životního prostředí, ochranu přírody a krajiny, zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa, veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, sociodemografické podmínky, bydlení, rekreaci, hospodářské podmínky (viz kapitola 2);
- závěrem těchto tematických zjištění a vyhodnocení URÚ je **vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek** pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území (viz kapitola 3);
- určení **problémů k řešení v ÚPD** zahrnující zejména požadavky na odstranění nebo omezení urbanistických, dopravních a hygienických závad, vzájemných střetů záměrů na provedení změn v území a střetů těchto záměrů s limity využití území, slabých stránek, hrozeb a rizik souvisejících s nevyvážeností územních podmínek URÚ (viz kapitola 4).

1.2 Metodický postup zpracování RURÚ

Jedním ze základních cílů územního plánování podle §18, odst. 1 Zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů² je „vytvářet předpoklady pro výstavbu a udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích“.

V této podkapitole je představen přístup ke zpracování jednotlivých součástí rozboru udržitelného rozvoje území. Je popsán způsob aktualizace SWOT analýz, základní teze použitého přístupu k vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro URÚ (podrobný popis metody je uveden v podkapitole 3.1) a použité dělení problémů k řešení v ÚPD, jež vyplývá z příslušného legislativního ustanovení.

¹ Dále také Vyhláška č. 500/2006 Sb., nebo pouze Vyhláška.

² Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), dále také pouze Stavební zákon.

1.2.1 Metoda zpracování SWOT analýz

Analýza SWOT představuje metodu, která pomáhá dané entitě (v tomto případě kraji) identifikovat hlavní klady, zápory, ohrožení do budoucna, či dosud nevyužitý potenciál. Informace o kraji jsou metodou SWOT standardně tříděny do 4 kategorií:

- silné stránky (S = strengths),
- slabé stránky (W = weaknesses),
- příležitosti (O = opportunities),
- hrozby (T = threats).

Smyslem SWOT analýzy je utřídit a systematizovat hlavní poznatky. Silné stránky a slabé stránky popisují vnitřní faktory území, přítomnost, výchozí aktuální stav. Zatímco příležitosti a hrozby popisují vnější faktory, jež ovlivňují budoucnost.

Zpracovatel při formulaci tematických SWOT analýz v části B – RURÚ postupovat níže uvedeným postupem:

1. Za výchozí podklad byly považovány SWOT analýzy zpracovány v roce 2013 v rámci 2. úplné aktualizace ÚAP JMK.
2. V případě, že to bylo účelné nebo vhodné, byly některé dílčí SWOT analýzy sloučeny do jedné (např. témata bydlení a osídlení).
3. Následně byly SWOT analýzy aktualizovány – neaktuální výroky byly smazány a byly doplněny nové výroky popisující silné stránky a slabé stránky, resp. příležitosti a hrozby, aktuální k roku 2015.
4. Zdrojem pro aktualizaci SWOT analýz byly aktuální statistické údaje ČSÚ, oborové statistiky, další dostupné odborné podklady, údaje o území předané poskytovateli, ÚAPo a znalost území, situace a vztahů v něm.
5. Aktualizované SWOT analýzy byly doplněny o shrnující doprovodný komentář.
6. Posledním krokem bylo zpracování SWOT analýz za jednotlivé pilíře (za podmínky životního prostředí, soudržnost obyvatel v území a hospodářské podmínky) – jedná se o agregaci nejdůležitějších výroků z tematických SWOT analýz za témata, jež obsahově spadají do daného pilíře.

1.2.2 Metoda vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro URÚ

Pro vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek zvolil zpracovatel takový přístup, který metodicky vycházel z certifikované metodiky zpracování RURÚ, jež zpracovatel vytvořil pro potřeby Ministerstva pro místní rozvoj v rámci projektu Udržitelný rozvoj v územním

plánování³, a který zároveň navazoval na přístup zpracovatele 2. úplné aktualizace v roce 2013. Tento přístup umožnil interpretovat vyhodnocení vyváženosti a hledat příčiny jednotlivých zjištění a souvislosti v území.

Metoda zpracování vychází z certifikované metodiky zpracování RURÚ. Oproti předchozímu zpracování v roce 2013 byly provedeny tyto změny:

- Je použito členění pilíř → indikátory. Sada indikátorů použitá pro vyhodnocení vyváženosti v roce 2013 byla rozšířena tak, aby indikátory v rámci pilířů co nejvíce pokrývaly témata přiřazená k jednotlivým pilířům⁴.
- Byly zvoleny indikátory zpracovatelné z dostupných zdrojů (statistické údaje, sledované jevy).
- Nedílnou součástí vyhodnocení vyváženosti je také verbální komentář vyhodnocení stavu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území v Jihomoravském kraji.

Vysvětlení výpočtů použitých v metodě a představením použitých indikátorů je uveden v podkapitole 3.1.

1.2.3 Metoda určení problémů k řešení v ÚPD

Problémy k řešení v ÚPD budou členěny dle Vyhlášky č. 500/2006 Sb. na požadavky na odstranění nebo omezení:

- urbanistických závad,
- dopravních závad,
- hygienických závad,
- vzájemných střetů záměrů na provedení změn v území,
- střetů záměrů na provedení změn v území s limity využití území,
- slabých stránek, hrozeb a rizik souvisejících s nevyvážeností územních podmínek udržitelného rozvoje území.

Nedílnou součástí této kapitoly bude provázanost textové části a grafické části, tedy problémového výkresu.

³ PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o. a Atelier T-plan, s.r.o. *Metodika vyhodnocení vlivů politiky územního rozvoje a územně plánovací dokumentace na udržitelný rozvoj území: Metodika RURÚ*. Ostrava, 2013.

⁴ Rozdělení témat do pilířů dle metodiky zpracované společností PROCES:

- **Environmentální pilíř** = Horninové prostředí a geologie, Vodní režim, Hygiena životního prostředí, Ochrana přírody a krajiny, Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa.
- **Sociální pilíř** = Veřejná technická infrastruktura, Veřejná dopravní infrastruktura, Sociodemografické podmínky, Bydlení, Rekreační, Zájmy bezpečnosti a obrany území.
- **Hospodářský pilíř** = Hospodářské podmínky.

2 TEMATICKÉ SWOT ANALÝZY ÚZEMÍ

2.1 Horninové prostředí a geologie

Silné stránky	Slabé stránky
- Existence zdrojů ropy a zemního plynu (lokalizace dále v textu) - Ověřená ložiska lignitu (Hodonín, Kyjov, Břeclav) - Dostatečné zásoby stavebních surovin - Existence významných ložisek vápenců, slévárenských písků a živcové suroviny - Zásoby podzemních vod vázané především na kvartérní sedimenty v Dolnomoravském úvalu a horniny Moravského krasu - Existence přírodních léčivých zdrojů (Hodonín, Pasohlávky-Mušov, Charvátská Nová Ves, Šaratice)	- Těžba lignitu přerušena z důvodu její neefektivnosti - Časté střety zájmů těžby (vápenec - Moravský kras, Pavlovské vrchy, slévárenské píský - Blansko 1 – Jezírka, Nýrov, Rudice-Seč, Voděradý, Spešov-Dolní Lhota) a ochrany přírody a vodních zdrojů - Výskyt sesuvných území a jiných svahových deformací převážně v oblasti Západních Karpat a v oblasti Boskovické brázdy - Zvýšená zranitelnost podzemní vody hydrologických rajonů, vázaných především na kvartérní uloženiny na dolních tocích řek a na neogén Vyškovské brány - Vysoký podíl poddolovaných území s možnými negativními vlivy na oblast SO ORP Boskovice, Blansko, Tišnov, Kyjov a Hodonín - Narušení obrazu krajiny a charakteru území u průzkumných území ropy a zemního plynu

Příležitosti	Hrozby
- Využití podzemních vod v kvartéru Dolnomoravského úvalu a v Moravském krasu - Kvalitní revitalizace vytěžených ploch - Využití přírodních léčivých zdrojů - Nalézání ložisek, těžba a využití zásob strategických paliv – např. ropy a zemního plynu - Využívání vytěžených ložisek nerostných surovin jako podzemních zásobníků plynu	- Trvalé znemožnění využití některých ložisek nebo jejich částí, z důvodu zájmů na ochraně přírody, případně rozvoje stavební činnosti - Vysoké riziko znečištění podzemních vod v rajonu 2230 Vyškovská brána - Ohrožení rekreačního potenciálu nevhodným využitím (např. skládkování) opuštěných dobývacích prostorů po povrchové těžbě písků a štěrkopísků, případně možnost vzniku brownfields

Komentář:

Těžba ropy a zemního plynu má ze všech krajů největší podíl na celkové produkci právě v Jihomoravském kraji. Jedná se o ložiska na Hodonínsku, Břeclavsku a Vyškovsku, přičemž ropa vytěžená na jihu Moravy uspokojí pouze 1 % celkové spotřeby ČR. Jedná se, ale o velmi kvalitní ropu, která se využívá výhradně v chemickém průmyslu. Celkově se v Jihomoravském kraji nachází více než 20 ložisek ropy a zemního plynu. Zemní plyn se v současné době těží z těchto ložisek: Charvátská Nová Ves, Lužice, Týnec na Moravě, Ždánice, Poštorná, Josefov u Hodonína, Břeclav, Hrušky, Lanžhot, Podivín, Moravský Žižkov, Poddvorov, Velké Bílovice, Lednice, Těšany, Prušánky. Dosud netěžená ložiska se nacházejí u Dolních Dunajovic a Bošovic. Ložiska ropy se nacházejí u těchto obcí: Vracov, Hrušky, Lanžhot, Lužice, Josefov, Týnec na Moravě, Ždánice, Moravská Nová Ves. Ropu i zemní plyn zároveň poskytují tato ložiska: Mutěnice, Hrušky (Tvrdonice), Ždánice, Žarošice, Bošovice, Prušánky, Uhřovice-jih, Poštorná, Koryčany, Poddvorov, Mutěnice, Poštorná – Charvátská Nová Ves, V. Bílovice – Moravská Žižkov, Dambořice, Břeclav-Ladná a Lanžhot-sever. Jejich číslo nemusí být konečné, protože i nadále probíhají další průzkumy s cílem nalezení nových ložisek.

V roce 2009 došlo k přerušení těžby lignitu v Mikulčicích (Důl Mír), jednalo se o poslední lignitový důl v Jihomoravském kraji. Důvodem přerušení byla nízká ekonomická výtěžnost ložiska. Ověřená ložiska lignitu se nacházejí v okresech Břeclav, Kyjov a Hodonín.

Jihomoravský kraj má dostatečné zásoby stavebních surovin, přičemž ložiska pokrývají potřebu samotného kraje a dotují i okolní kraje. Ložiska štěrkopísků jsou soustředěna v jižní části kraje (ložiska Bratčice, Hrušovany, Ledec – Hrušovany). Problémem těžby štěrkopísků je kvalitní revitalizace vytěžených ploch, případně ohrožení režimu podzemních vod. Velmi významnou je cihlářská surovina (Hodonínsko, Šlapanice, Hevlín, Novosedly), jejíž těžba v Jihomoravském kraji představuje necelou čtvrtinu produkce ČR. Významná jsou i ložiska

vápence (Moravský kras, Pavlovské vrchy), jelikož se, ale jedná o území s vysokou přírodní hodnotou, prohlášená za chráněná území, dochází zde ke střetům těžby se zájmy ochrany přírody. Nadregionální význam mají ložiska písků slévárenských (Blansko 1 – Jezírka, Nýrov, Rudice-Seč, Voděradý, Spešov-Dolní Lhota). I zde dochází ke střetům s ochranou přírody a Regionální surovinová politika doporučuje některá ložiska dotěžit a začít sanovat.

Zásoby podzemních vod v Jihomoravském kraji jsou vázané zejména na kvartérní sedimenty v Dolnomoravském úvalu a horniny Moravského krasu. Právě u devonského karbonátového komplexu Moravského krasu (rajon 6630) je ochrana podzemních vod z vodohospodářského hlediska považována za problematickou a vyžaduje si úzkou spolupráci s orgány ochrany přírody a krajiny. Dle charakteristiky z Hydrogeologické rajonizace České republiky se jako značně zranitelná jeví podzemní voda v rajonu č. 2230 – Vyškovská brána.

Podpora využívání přírodních léčivých zdrojů je jednou z priorit Jihomoravského kraje. Zdroje jodobromových vod jsou využívány v lázních Hodonín a Lednice, termální vody v oblasti Pasohlávky – Mušov.

Sesuvná území a jiné svahové deformace, vyskytující se v oblasti Západních Karpat a Boskovické brázdy, jsou jevem bezprostředně ohrožujícím obecný zájem (život a zdraví osob, jejich majetek, stávající nebo připravované investice, produktovody, plynovody, silniční a železniční komunikace apod.) a omezujícím faktorem využití území.

2.2 Vodní režim

Silné stránky	Slabé stránky
- Dlouhodobě se zlepšující stav kvality vod podzemních i povrchových - Využívání kvalitní povrchové a podzemní vody pro zásobování většiny obyvatel pitnou vodou - Podstatné snížení emisí z bodových zdrojů znečištění (splaškové a průmyslové odpadní vody) - Zvyšování zadržování vody v území ve vodních nádržích, rybničních soustavách a revitalizacích drobných vodních toků - Zabezpečení prevence závažných havárií, zejména s chemickými látkami	- Snížená přirozená retenční schopnost krajiny jako důsledek dřívějšího způsobu obdělávání zemědělské půdy - Nepříznivý morfologický stav vodních toků, přetrvávající nevhodné stavební úpravy a vysoký stupeň odpřírodnění toků v souvislosti s intenzivním využíváním krajiny - Eutrofizace vodních nádrží a významných vodních toků - Nepříznivé vodohospodářské přírodní podmínky ve srovnání s celou ČR⁵ - 90 % kraje s nejméně vhodnou vodností, oblasti s velmi malou retenční schopností, nízký

⁵ Viz (Atelier Fontes, 2004)

• Uplatňování legislativy ES v oblasti vod v právních předpisech ČR • Plánování v oblasti vod – schválené dokumenty Plán oblasti povodí Moravy, Plán oblasti povodí Dyje na roky 2010 – 2015	koeficient odtoku • Převaha vodních útvarů silně ovlivněných a vodních útvarů rizikových z hledisek ekologického a chemického stavu • Nedostatečná protipovodňová ochrana měst a obcí a s tím spojená nevhodná urbanizace záplavových území – střety záplavových území se zastavěnými a zastavitelnými územími obcí • Vysoký podíl ohrazování vodních toků v zemědělské krajině, nevyužívání retenčního potenciálu nezastavěných údolních niv • Obtížná dostupnost pozemků nezbytných pro zlepšení stavu vodních toků a realizaci přírodě blízkých způsobů protipovodňové ochrany • Nízká migrační prostupnost toků • Znečištění vodních toků vlivem chybějící kanalizační sítě a likvidace odpadních vod • Existence oblastí s deficitem zdrojů vody pro veřejnou potřebu
Příležitosti	Hrozby
• Rozšiřování realizace komplexních pozemkových úprav • Území s příznivými přírodními podmínkami pro akumulaci povrchových vod (LAPV) • Revitalizace drobných vodních toků, uplatňování přírodě blízkých způsobů retence vod • Výstavby čistíren odpadních vod a kanalizací • Realizace opatření projektů zabývajících	• Očekávané klimatické změny a nevhodné vodohospodářské poměry v krajině (přívalem deště, bleskové povodně) a jejich negativní dopad na vodní režim v území • Ohrožení vodních zdrojů při mimořádných situacích (povodňové stavy, období sucha, havárie) • Pokračující urbanizace záplavových území a říčních niv • Střet průplavního propojení D-O-L s ekologickými funkcemi vodních toků

se eutrofizací vodních nádrží a stavem povodí vodních toků • Realizace protipovodňových opatření • CHOPAV Kwartér řeky Moravy je využitelný přírodní zdroj pro pitnou vodu • Využití přírodních léčivých zdrojů, podmínky pro rozvoj lázeňství	• Vznik povodní a potřeba protipovodňové ochrany je výrazně závislá na územích ležících mimo Jihomoravský kraj • Lokální hrozbou může být nedostatek zdrojů pitné vody⁶ • Ohrožení a možnost znečištění podzemních vod vodního zdroje Bzenec připravovanou těžbou štěrkopísků v Uherském Ostrohu (Zlínský kraj)
---	--

Komentář:

Dle Generelu území chráněných pro akumulaci povrchových vod a základní zásady využití těchto území (Generel LAPV⁷) se v Jihomoravském kraji nachází 10 lokalit vhodných pro akumulaci povrchových vod. Konkrétně se jedná o lokality s názvem Vysočina (řeka Želetavka), Čučice (Oslava), Úsobrno (Úsobrnka), Rychtářov (Velká Haná), Otaslavice (Brodečka), Plaveč (Jevišovka), Kuřimské Jestřabí (Libochovka), Želešice (Bobrava), Horní Kounice (Rokytná) a Terezín (Trkmanka). Lokality Vysočany a Čučice se nacházejí v kategorii A, kterou tvoří území, jejichž vodohospodářský význam spočívá především ve schopnosti vytvořit či doplnit zdroje pro zásobování pitnou vodou. Stanovené lokality jsou vhodné pro rozvoj vodních zdrojů, akumulaci povrchových vod a jsou jedním z možných adaptačních opatření pro řešení případné klimatické změny (zajištění pitné vody, snížení nepříznivých dopadů povodní).

Jedinou chráněnou oblastí přirozené akumulace vod (CHOPAV) v Jihomoravském kraji je Kwartér řeky Moravy, jež je vhodným zdrojem pro pitnou vodu i jako území s vhodnými podmínkami pro obnovu cenných částí přírody a krajiny. Dle Aktualizace strategické vize Strategie Jihomoravského kraje 2020 je jedním z problémových míst nedostatek zdrojů pitné vody. V některých oblastech kraje, dochází k ohrožování obcí suchem, což může mít za následek nedostatek pitné vody či vody pro zemědělství. Nejvýznamnějším zdrojem je vírský oblastní vodovod, který zásobuje kvalitní pitnou vodou cca 450 000 obyvatel.

Pro období 2010-2015 jsou zpracovány Plány oblastí povodí řek Moravy a Dyje, jedná se o řeky, jejichž povodí pokrývá celé území Jihomoravského kraje. Cílem těchto plánů je postupné dosažení dobrého stavu vod v celé oblasti povodí. V jakosti vod je v kraji dosahováno postupného zlepšení, k čemuž přispívají i projekty řešící problém eutrofizace vodních nádrží („Čištění nádrže Brno“) nebo projekty směřující ke zlepšení povodí řek („Čistá Svratka“, „Ochrana vod v povodí Dyje“).

V návaznosti na extrémní povodně v posledních letech byla vypracována Strategie ochrany před povodněmi v České republice, která mimo jiné udává nutnost zlepšovat všechny mož-

⁶ Viz (SPF Group, 2012)

⁷ Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/133229/Generel_LAPV_vc_protokolu.pdf

nosti prevence před povodněmi. Konkrétní protipovodňová ochrana je blíže specifikovaná v Plánech oblastí povodí Moravy a Dyje. Jihomoravský kraj má v této návaznosti vypracovaný i vlastní povodňový plán, který je základním dokumentem pro řízení povodňové ochrany v dílčí oblasti vymezené Povodňovým plánem ČR a je podkladem pro rozhodování Povodňové komise Jihomoravského kraje pro případ povodní ohrožujících větší územní celky. Riziko povodní v Jihomoravském kraji je výrazně závislé na územích ležících mimo samotný kraj. Vznik povodní je zde totiž ovlivněn především kritickými srážkami v oblastech Jeseníků, Beskyd a Vysočiny. Na základě výše zmíněné strategie jsou v kraji vymezována a aktualizována záplavová území a jejich aktivní zóny a zejména protipovodňová opatření, přispívající k lepšímu a účelnějšímu zvládnutí povodní a omezení ztrát na zdraví a majetku. I přes tato vymezení stále dochází ke střetům se zastavěnými a zastavitelnými plochami obcí a měst.

V Jihomoravském kraji se nachází několik vodních děl, které mohou za určité situace (dlouho trvající vydatné deště, sesuvy půdy atd.) představovat hrozbu pro veřejné zdraví a majetek. Tzv. zvláštní povodní pod vodním dílem se rozumí porucha vodního díla, která může vést až k jeho havárii. V Jihomoravském kraji se dle Portálu krizového řízení pro JMK⁸ jedná o vodní díla Nové Mlýny, Boskovice, Letovice, Brno, Opatovice, Oleksovice, Jevišovice, Vranov, Těšetice, Výrovce, Znojmo a vodní díla Víř, Dalešice, Mohelno, Mostiště, Koryčany a Osvětimany, nacházející se na území sousedních krajů, ale s možným ohrožením obcí kraje Jihomoravského. Důležité je zabezpečení prevence závažných havárií ohrožujících vodní zdroje, například v souvislosti s chemickými látkami, kterou v kraji zabezpečuje Havarijní plán Jihomoravského kraje.

Jednou z priorit Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2014-2017 je „Atraktivní region pro obyvatele, návštěvníky i investory“, která obsahuje opatření k zvyšování kvality životního prostředí. V souvislosti s problematikou povodní se jedná o „Zvyšování ochrany proti živelným pohromám, posílení schopnosti krajiny zadržet vodu a ochrana lokalit přirozené akumulace vody.“ Cílem těchto opatření je rekonstrukce a nová výstavba protipovodňových ochranných poldrů zachycujících přívalové srážky, prvků s primárně protipovodňovou funkcí atd. Dalším opatřením je „Podpora výstavby čistíren odpadních vod a kanalizací“, jehož realizace je jedním z předpokladů omezení komunálního znečišťování vodních toků a celkového zlepšení jakosti vody v tocích. Jednou ze slabých stránek vodního režimu Jihomoravského kraje je špatná propustnost vodních toků pro migraci živočichů. Tento problém by mělo řešit opatření navržené v Programu rozvoje kraje s názvem „Podpora revitalizace vodních toků a zprůchodnění vodních překážek“.

Předpokladem pro směřovaný vývoj v oblasti vodního režimu je uplatnění směrnic a požadavků ES v legislativě ČR, stejně tak jako využití veřejných finančních prostředků a dotací EU určených na ochranu vod a prevenci před povodněmi.

⁸ Dostupné z: <http://krizport.firebrno.cz/>

2.3 Hygiena životního prostředí

Silné stránky	Slabé stránky
• Emise produkované na jednoho obyvatele jsou, dle ČHMÚ, výrazně pod průměrem ČR • Vliv velkých zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO 1) lze považovat v kontextu kraje i celé ČR za méně významné jak z hlediska emisního, tak i imisního • U většiny sledovaných látek a jejich dlouhodobých imisních charakteristik, nedochází za běžných klimatických podmínek k plošnému překračování imisních limitů (s výjimkou částic PM₁₀ a benzo(a)pyrenu). • Celková míra znečištění ovzduší Jihomoravského kraje je vyjma města Brna a jeho blízkého okolí v rámci ČR na dobré úrovni • Dobrá informovanost a vzdělávání obyvatel kraje o správných způsobech nakládání s odpady • Energetické využívání směsného komunálního odpadu – spalovna SAKO Brno, a.s. • Integrovaný krajský systém nakládání s odpady	• Dlouhodobě se množství emitovaných oxidů dusíku přibližuje emisnímu stropu pro oxidy dusíku – majoritním zdrojem je doprava • Zvýšené imisní a hlukové zatížení na území města Brna • Hlavními producenty emisí jsou na území Jihomoravského kraje zdroje REZZO3 (v případě zastavěných částí obcí) a REZZO4 • V oblastech s vysokou hustotou zalidnění a s dopravním zatížením jsou překračovány imisní limity denních koncentrací prachových částic (PM₁₀) • Překračování imisních limitů benzo(a)pyrenu v oblastech s vysokou intenzitou dopravy, hustě osídlených oblastech a v obcích, kde je pro vytápění užíváno spalování pevných paliv • Překračování stanovených hygienických limitů hladiny hluku, zejména ze silniční dopravy v hustě obydlených oblastech • Existence brownfields a starých ekologických zátěží na území kraje a chybějící finance k jejich odstranění • Dálkový přenos škodlivin z Polska a MSK • Významná lokalita sanace v předpolí prameniště Bzenec (sanační zásah bude probíhat do srpna 2015)

Příležitosti	Hrozby
• Pozitivní dopady vyřešení dopravní situace v Brněnském metropolitním regionu ve výrazném snížení imisního a hlukového zatížení v centrální části Brna • Dosáhnout zlepšení kvality ovzduší v obcích (PM₁₀, benzo(a)pyren) vytěsněním spalování tuhých paliv v malých zdrojích osvětou v oblasti týkající se emisí ze spalování odpadů • Zásadními opatřeními v dopravě (zejména výstavba obchvatů a páteřních komunikací mimo zastavěné části obcí) lze souběžně snížit v sídlech znečištění ovzduší i hlukovou zátěž • Podpora sanace starých ekologických zátěží, jakožto jedno z opatření Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2014-2017 • Snížení množství emisí pomocí opatření zaměřených na zkvalitnění a obměnu vozového parku (zejména hromadné dopravy) a podporu vozidel s nízkými emisemi	• Trvale rostoucí zatížení vozidlovou dopravou a tomu neodpovídající rozvoj dopravní sítě, což vede mj. k nárůstu imisního a hlukového zatížení na větším území, než by tomu bylo při odpovídající konfiguraci sítě. Hrozbou je další zdržování prioritních komunikací (např. R52 a R43). • Nárůst spalování tuhých paliv (ekonomické příčiny), způsobující lokální nárůst imisní zátěže zejména v malých obcích • Nedostatek a nevhodnost prostoru, zejména v blízkosti sídelní zástavby, pro realizaci protihlukových opatření • Zásadní problémy (neaktualizované zásady územního rozvoje JMK a územní plány obcí) s prosazováním obchvatů a nových páteřních komunikací povedou, především v Brněnském metropolitním regionu, k nárůstu imisního zatížení ještě na větším území než za stávajících podmínek.

Komentář:

V produkci emisí se Jihomoravský kraj řadí pod celorepublikový průměr, a to jak v absolutních, tak i v relativních číslech. Dochází k plošnému překračování denních imisních limitů prachových částic PM₁₀, a to zejména v hustě zalidněných oblastech, jako jsou centrální části města Brna, a kolem intenzivně využívaných dopravních komunikací (dálnice D1, křížení s dálnicí D2 a komunikace Vídeňská)⁹. Kromě prachových částic je v Jihomoravském kraji problémem benzo(a)pyren, a to v obcích, kde je pro vytápění užíváno spalování pevných paliv a dále kolem výše zmiňovaných intenzivně využívaných dopravních komunikací, které jsou významným liniovým zdrojem benzo(a)pyrenu. Dle Integrovaného programu ke zlepšení kvality ovzduší Jihomoravského kraje mají největší podíl na imisním zatížení znečišťující látkou benzo(a)pyren zdroje REZZO 3 (malé stacionární zdroje – lokální topeniště) a REZZO 4 (mobilní zdroje – doprava), jejichž podíl na zatížení se pohybuje na úrovni od 8 do 96 %, respektive od 3 do 79 %. Právě zdroje REZZO 3 a REZZO 4 jsou na území kraje hlavními

⁹ Viz (Bucek, 2012)

producenty emisí, zejména u dopravy se jedná o dlouhodobý problém v oblasti města Brna a jeho okolí. Řešením může být rozložení automobilové dopravy do větší plochy v kombinaci s omezením osobní automobilové dopravy a také pomocí opatření zaměřených na zkvalitnění a obměnu vozového parku a podporu ekologicky šetrných vozidel. V dlouhodobé perspektivě se problémovým může zdát množství emitovaných oxidů dusíku, jehož primárním zdrojem je doprava. Dle Integrovaného programu ke zlepšení kvality ovzduší Jihomoravského kraje, toto množství v roce 2010 téměř (97,4 %) dosáhlo určeného emisního stropu pro emise NO_x). Částečným přispěvovatelem ke stavu ovzduší v kraji je v rámci dálkového transportu Polsko a Moravskoslezský kraj, a to díky vlivu proudění a topografie v Hornomoravském a Dolnomoravském úvalu.

Jedním z významných negativních vlivů na životní prostředí a zdraví obyvatel je hluk, a to zejména způsobený silniční dopravou. Stanovené hygienické limity hladiny hluku jsou překračovány zejména v blízkosti významných dopravních komunikací (dálnice, rychlostní silnice, silnice I. třídy), přičemž velkým problémem je tato skutečnost v hustě obydlených oblastech. Tyto negativní vlivy jsou nejvíce kumulovány zejména v Brně a v jeho okolí (dálnice D1, dálnice D2, silnice I/52, I/42 a brněnský městský okruh). Kromě města Brna a jeho okolí je hladina hluku překračována například v okolí měst Břeclav (I/55), Bučovice (I/50) nebo Znojmo (I/38). Problematiku hlukové zátěže může vyřešit výstavba silničních obchvatů daných sídel nebo protihluková opatření nižšího rozsahu, jako jsou protihlukové stěny, zemní valy nebo bariérové objekty. Překážkou pro výstavbu protihlukových opatření může být, v některých lokalitách, nedostatek prostoru, a to zejména v blízkosti sídelní zástavby. Podpora ochrany před nadlimitním hlukem z dopravy je i jedním z opatření Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2014 – 2017, financované dotacemi z EU OP Doprava, IROP) a částečně krajem (cca 4 mil. Kč/rok).

Dle Aktualizace strategické vize Strategie Jihomoravského kraje 2020 má kraj dobře zmapované a pasportizované brownfields, což je jedním z předpokladů k odstranění slabé stránky „*existence brownfields a starých ekologických zátěží*“. Brno řeší problematiku brownfields individuálně v rámci projektu Vymezení lokalit brownfields v zastavěném území města Brna. Dle publikace „*Brno brownfields 2013*“ (Statutární město Brno, 2013) bylo na konci roku 2012 na území města Brna evidováno přibližně 400 ha brownfields. Brownfields – mapa rozvojových lokalit města Brna v současné době zobrazuje 124 areálů a lokalit. ÚAP JMK 2015 eviduje v datovém modelu brownfieldy na území JMK s rozlohou nad 10 ha.

Problematika nakládání s odpady je na úrovni kraje řešena v Plánu odpadového hospodářství Jihomoravského kraje. Jedním z cílů programu je dostatečné informování veřejnosti o správných způsobech nakládání s odpady a poskytování environmentální výchovy a vzdělávání mladé generaci. Tento cíl je v současné době v kraji dostatečně naplňován, jsou prováděny semináře v rámci ekologické výchovy, osvětové akce zaměřené na zpětný odběr některých výrobků, Den Země atd. Významnou pozici v odpadovém hospodářství kraje má společnost SAKO Brno, a.s., provozující spalovnu komunálních odpadů v Brně. Právě preference spalování směsného komunálního odpadu s energetickým využitím před jeho skládkováním, které všeobecně negativně působí na životní prostředí, je jedním z dlouhodobých cílů Programu odpadového hospodářství JMK. Cíl je dostatečně naplňován, neboť v roce 2013 bylo v kraji

energeticky využito 78,94 % směsného komunálního odpadu z celkové produkce v kraji, přičemž cíl pro rok 2010 byl stanoven na 65 %. V kraji byl vytvořen funkční Krajský integrovaný systém odpadového hospodářství (KISOH), jakožto jeden z cílů Programu odpadového hospodářství, který tvoří zejména hustá síť sběrných dvorů, kompostáren, bioplynových stanic a dalších zařízení.

Dalším obsáhlým zdrojem informací o hygieně životního prostředí je kapitola A.1.3 Hygiena životního prostředí, kterou pro ÚAP JMK 2013 zpracoval Mgr. Jakub Bucek.

2.4 Ochrana přírody a krajiny

Příroda – biodiverzita a ekosystémy

Silné stránky	Slabé stránky
- Existence území velkoplošné ochrany přírody a krajiny národního i mezinárodního významu: NP Podyjí, CHKO Bílé Karpaty, CHKO Moravský kras, CHKO Pálava, BR Dolní Morava, BR Bílé Karpaty - Velký počet maloplošných zvláště chráněných území na území kraje - Soustava ptačích oblastí a evropsky významných lokalit NATURA 2000 - Území s velmi vysokou biologickou diverzitou, dané zejména pestrostí biotopů v různých geologických, geomorfologických a klimatických podmínkách - Jediné území v ČR, které zasahuje do panonské biogeografické oblasti – unikátnost přírody v jižní části kraje v rámci ČR - Unikátnost území v širším prostoru soutoku Moravy a Dyje – rozsáhlé území lužních lesů střeoevropského významu, navazující území Lednicko-valtického areálu a Pavlovských vrchů - Unikátnost území Bílých Karpat – odlesněná území (bělokarpatské květnaté lou-	- Intenzivní zemědělská činnost narušující přírodní ekosystémy a biotopy - Dosud neukončená konsolidace a stabilizace území po výstavbě Novomlýnských nádrží. Výrazná kvalitativní změna původně mimořádně cenného území lužních lesů, mokřadů a přirozeného vodního toku Dyje - Nefunkční současný stav řady biokoridorů i biocenter, zejména v intenzivně zemědělsky využívané krajině jižně od Brna - Území intenzivně zemědělsky využívaných scelených ploch zejména v jižní části kraje, která postrádají vegetační prvky a jsou tak náchylná k vodní a větrné erozi a suchu

ky) s jednotlivými mohutnými stromy, krajina charakteru rozsáhlého anglického parku s mimořádně cennou flórou	
Příležitosti	Hrozby
- Jednotně, koncepčně zpracované vymezení regionální a nadregionální úrovně ÚSES pro celé území kraje vymezením v zásadách územního rozvoje - Využití řady dotačních programů k nápravě škod na přírodě a krajině (MŽP, MMR, MZe, Jihomoravský kraj aj.)	- Nerespektování principů trvalé udržitelnosti rozvoje, s důsledkem další degradace volné krajiny a jejích biologických složek - Ohrožení zbytků lužních lesů a přirozených úseků vodních toků výstavbou průplavního spojení D-O-L v jeho dílčí části týkající se Jihomoravského kraje, vč. napojení Břeclavi - Střety dopravní a technické infrastruktury se zájmy ochrany přírody a krajiny - Fragmentace krajiny a zvyšování bariérového efektu u liniových a plošně rozsáhlých staveb ve vztahu k přírodním migračním liniím v území - Plošný růst sídel a rekreačních areálů – suburbanizace v okolí velkých měst, růst významných rekreačních oblastí (např. Vranovsko, Novomlýnské nádrže)

Komentář:

Funkční koncepční systém ochrany přírody a krajiny v kraji vytváří Koncepce ochrany přírody JMK 2004-2019, která je zároveň i nejpodstatnějším zdrojem informací pro kapitolu Ochrana přírody a krajiny tohoto dokumentu. Území Jihomoravského kraje je specifické výrazným zastoupením zvláště chráněných území, které zabírají 6,77 % z celkové rozlohy kraje. Jejich rozložení, zejména velkoplošných, na území kraje je, ale značně nerovnoměrné. Velkoplošná chráněná území, mezi které patří národní parky a chráněné krajinné oblasti, jsou zastoupena NP Podyjí, CHKO Bílé Karpaty, CHKO Pálava, CHKO Moravský kras. Na území kraje se nacházejí i dvě biosférické rezervace (z celkově 6 v ČR), které jsou součástí celosvětové sítě UNESCO. Konkrétně se jedná o biosférickou rezervaci Bílé Karpaty a biosférickou rezervaci Dolní Morava. BR Dolní Morava byla vyhlášena v roce 2003 rozšířením bývalé BR Pálava. Kromě velkoplošných ZCHÚ se na území kraje nachází i velký počet maloplošných zvláště chráněných území, mezi které se řadí národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace a přírodní památky. Dle databáze Ústředního seznamu ochrany

přírody, vytvořené Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, se v Jihomoravském kraji nachází celkem 342 MZCHÚ (k 31. 12. 2014). Z tohoto počtu se jedná o 15 NPP, 19 NPR, 211 PP a 97 PR. Maloplošná zvláště chráněná území se nacházejí rovnoměrně po celém kraji, největší z nich jsou však soustředěna severně od města Brna a v jižní části kraje.

Významné zastoupení mají v kraji i oblasti a lokality soustavy území chráněných podle směrnic EU – NATURA 2000. Tuto soustavu tvoří dvě kategorie chráněných území – ptačí oblasti a evropsky významné lokality. Na území Jihomoravského kraje je vyhlášeno 8 ptačích oblastí (Bzenecká Doubrava – Strážnické Pomoraví, Hovoransko – Čejkovicko, Jaroslavické rybníky, Lednické rybníky, Pálava, Podyjí, Soutok-Tvrdonicko, Střední nádrž vodního díla Nové Mlýny) a 196 evropsky významných lokalit.

V souvislosti s ochranou přírody a krajiny hrozí střety zájmů s budováním dopravní a technické infrastruktury, případně s potenciálním vybudováním průplavního spojení D-O-L. V tomto případě by hrozilo narušení zbytků lužních lesů a přirozených úseků vodních toků. Hrozbou může být i pokračující proces suburbanizace, výstavby na „zelené louce“ případně rozšiřování rekreačních areálů (např. Vranovsko, Novomlýnské nádrže).

Krajina – charakter, ráz, identita

Silné stránky	Slabé stránky
• Výrazná různorodost charakteru krajiny, kontrasty severní a západní části kraje (krajina Českomoravské vysočiny) a jižní a jihovýchodní zemědělské krajiny panonského typu (vinohrady, Pálava...) • Zřetelná rázovitost krajiny – zastoupení oblastí s charakteristickým a specifickým rázem – např. specifikum jihomoravských obcí se zachovalou strukturou záhumenků, jako typického přechodového prvku do krajiny • Silný vliv dochovaných místních tradic a etnografických hodnot na utváření krajiny (např. Hornácko-bělokarpatské louky). • Tradice vinařství projevující se ve struktuře krajiny a v krajinné scéně jižní a jihovýchodní části kraje. • Přítomnost území s významnými kulturně historickými hodnotami a stopami kultury	• Velké měřítko (území s velkými plochami zemědělské půdy) a absence prostorového členění agrární krajiny (vegetační úpravy, prvky) • Velký podíl sídel s podstatným narušením urbanistické struktury zástavby – důsledek rozšiřování městského typu architektury na venkově ve 2. pol. 20. století. • Nedostatečná ochrana charakteristické krajiny a její identity (včetně údolních niv) před rozšiřující se zástavbou a nevhodnou stavební činností • Realizace fotovoltaických elektráren ovlivnila lokálně (ale téměř na území celého JMK) krajinný ráz • Agrární charakter většiny území Jihomoravského kraje • Chybějící horské oblasti

vace krajiny (Lednicko-valtický areál) • Přítomnost významných kulturních památek, rezervací a zón spoluvytvářejících ráz a identitu kulturní krajiny • Rozsáhlá síť přírodních parků zahrnujících reprezentativní charakterové typy jihomoravské krajiny	
Příležitosti	Hrozby
• Rozvoj nových forem cestovního ruchu a rekreace, zaměřených na vinařství, lidovou kulturu, agroturistiku a jedinečnou atraktivnost krajiny (Lednicko-valtický areál, Slavkovské bojiště, lidové tradice Slovácka) • Dotváření prostorové struktury krajiny a její estetické atraktivnosti vegetačními úpravami v souvislosti se snižováním rizika eroze • Rozvoj mimoprodukční funkce zemědělství a lesnictví	• Posilování agrárního charakteru krajiny snížením a zanikáním biologické rozmanitosti • Degradace kulturních památek neúdržbou nebo nevhodným využíváním • Další rozvoj výstavby logistických a nákupních center, pokračování procesů suburbanizace, výstavby ve volné krajině (na „zelené louce“), nevhodné umísťování velkých stavebních záměrů, čímž se snižuje hodnota krajinného rázu

Komentář:

Na území Jihomoravského kraje se nacházejí 3 krajinné památkové zóny (Lednicko-valtický areál, Území bojiště bitvy u Slavkova, Vranovsko-Bítovsko), které představují dochovanou kulturní krajinu, bez výraznějších negativních zásahů člověka. Významnou specifickou hodnotou kraje je i tradice pěstování vinné révy a s ní spojené vinařství, které ovlivňuje převážnou jižní a jihovýchodní část kraje, a to jak strukturou krajiny, tak i její identitou a charakterem. Celkově je charakter krajiny Jihomoravského kraje výrazně různorodý. Severní a západní část kraje tvoří krajina Českomoravské vrchoviny (Drahanská vrchovina – Moravský kras) se všemi svými specifiky (jeskyně, propast Machocha atd.). Jižní a jihovýchodní část je výrazně zemědělská s množstvím vinohradů a charakteristickou oblastí Pálavy. Pro tuto část České republiky je specifický i silný vliv dochovaných tradic a etnografických hodnot (typické zvyky, forma zástavby, tradiční způsoby obhospodařování krajiny, nářečí atd.), které měly a stále mají vliv na utváření krajiny.

Jednou z příležitostí v oblasti krajiny Jihomoravského kraje je zvýšení soustředění se na mimoprodukční funkce zemědělství a lesnictví, spojené s jejich rekreačním využíváním. Kraj má

příhodné podmínky pro rozvoj nových forem cestovního ruchu a rekreace, jako jsou například vinařský cestovní ruch, agroturistika, cestovní ruch orientovaný na jedinečnou atraktivitu místní krajiny (Lednicko-valtický areál, Slavkovské bojiště) nebo místní tradice (Slovácko a další).

Problémem některých území Jihomoravského kraje je riziko eroze půdy (větrné i vodní). Opatřením pro snížení tohoto rizika jsou vegetační úpravy, které mimo funkce protierozní a ochranné, dotvářejí prostorovou strukturu krajiny a její estetickou atraktivnost. „*Oslabování působení větrné a vodní eroze v krajině*“ je i jedním z opatření v *Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2014-2017*. Estetická atraktivita může být naopak negativně ovlivněna pokračujícím procesem suburbanizace či výstavbou nadměrných staveb (nákupní centra, logistická centra atd.) tzv. na „zelené louce“. Nevhodná stavební činnost má za následek i narušení lidové architektury a historické urbanistické struktury. Zániku biologické rozmanitosti, v negativním smyslu slova, napomáhá i intenzivní zemědělská činnost a celkově agrární charakter krajiny Jihomoravského kraje. Území kraje tvoří velké zemědělské plochy a chybí výraznější prostorové členění agrární krajiny, například pomocí vegetačních úprav a prvků. Mimo degradace přírodní krajiny může docházet i k úpadku kulturních památek, které mají příznivý vliv na ráz a identitu kulturní krajiny kraje. Stát se tak může nevhodným užíváním a neudržováním těchto památek. Slabou stránkou kraje z pohledu krajiny a krajinného rázu je výstavba fotovoltaických elektráren na území téměř celého Jihomoravského kraje. Elektrárny nejen že zabírají velké plochy půdy, ale jsou i rušivým elementem v krajině.

2.5 Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkce lesa

Silné stránky	Slabé stránky
- Nadprůměrné fyzicko-geografické předpoklady k rozvoji produkční funkce zemědělství - Na území se nachází relativně vysoká výměra ZPF vysoké kvality (celkem 234 878 ha ZPF z celkové výměry JMK, tj. celkem 33% náleží k I. a II. třídě ochrany ZPF) - Zemědělství (včetně vinařství a ovocnářství) vzhledem k přírodním podmínkám (nadprůměrná kvalita zemědělského půdního fondu) tvoří významnou hodnotu na území kraje. Vinařství má mezi kraji ČR v JMK ojedinělé postavení - Poměrně dobrý zdravotní stav lesů, jejich celkově dosti vysoká ekologická hodnota	- Velký podíl zornění rozsáhlých půdních bloků zemědělské půdy způsobuje problémy s ekologickou stabilitou ploch, vodní a větrnou erozí. - Vysoká zastoupení půd ohrožených působením degradačních činitelů (větrná, vodní eroze, sesuvy, hutnění podorniční půdy používáním těžké mechanizace v agrotechnice aj.) - Nízká míra zalesnění – v rámci ČR jedna z nejnižších lesnatostí mezi kraji - Nedostatečně vyvinutý ekologický způsob obdělávání zemědělského půdního fondu - Nízké zastoupení produkce zeleniny, zejména produkce ve sklenících a využí-

a značný rekreační význam • Pestré přírodní podmínky - 8 přírodních lesních oblastí (část Českomoravské vrchoviny, část Dražanské vrchoviny, část Českomoravského mezihoří, část Předhoří Českomoravské vrchoviny, část Hornomoravského úvalu, část Středomoravských Karpat a část Bílých Karpat + celá přírodní lesní oblast Jihomoravské úvaly)	vání závlahových systémů • Četnost lesních požárů (velmi vysoká ve srovnání s ostatními kraji ČR) z důvodů sucha a nerespektování stanovených zákazů při obecném užívání lesů jeho návštěvníky • Větrná eroze, zejména v jižní, zemědělské části kraje (zejména v obcích Velké Bílovice, Moravský Žižkov, Starý Poddvorov a v části Derflice, která je součástí města Znojma)
Příležitosti	Hrozby
• Postupné ekostabilizační zásahy (např. realizace pozemkových úprav) na půdním fondu umožní uchovat krajinu pro vyvážené zemědělské hospodaření • Využití dřeva, dřevního odpadu pro částečnou energetickou soběstačnost obcí • Využití potenciálu přírodních podmínek kraje s respektem k environmentálním omezením (eroze půdy, kvalita půdy, nitratové ohrožení spodních vod, agrochemie) je příležitostí pro udržení vysoké kvality zemědělské výroby v kraji • Využití pozemkové úpravy jako nástroje k řešení protierozní ochrany, prostupnosti krajiny, realizace ÚSES • Regionální zemědělství, přímé zásobení Brna	• Degradace ZPF v důsledku hospodaření na nadměrně rozsáhlých lánech půdy, které snižují celkovou ekologickou stabilitu území • Zábory kvalitní půdy pro výstavbu (především I. a II. třídy přednosti v ochraně ZPF), zábory půdy poblíž dálnic a rychlostních silnic atraktivní pro investory, snaha investorů a majitelů pozemků o změnu zemědělských pozemků na pozemky stavební • Riziko snižování druhové rozmanitosti v území při zalesnění luk postagrárních lad (bývalých luk, pastvin, starých sadů a zahrad). • JMK patří v rámci ČR ke krajům s nejvyšší průměrnou roční teplotou vzduchu. Vzhledem ke klimatickým poměrům se jedná o kraj s mimořádným rizikem ohrožením suchem

Komentář:

Zastoupení zemědělsky využívané půdy je v JMK vlivem příhodných přírodních podmínek v republikovém srovnání nadprůměrné. Obce s nejvyšším podílem zemědělské půdy na cel-

kové rozloze se nacházejí převážně v okresech Hodonín, Znojmo a Břeclav. Naopak obce s velkým zastoupením trvalých travních porostů se nacházejí v severní části kraje. Pro možnost a způsob využití zemědělské půdy pro zemědělství, vinařství, ovocnářství a jiné aktivity (např. lesní hospodářství) jsou důležitými faktory – kvalita půdy (podíl půdy nejvyšší kvality, tedy I. a II. třídy přednosti ochrany zemědělského půdního fondu, činí cca 33 % zemědělské půdy JMK) a potřeba relativně teplého a suchého klimatu na velké části území (což je v případě JMK splněno). Z těchto podmínek vyplývá mj. vysoké procento zornění zemědělské půdy (výrazně nad celostátním průměrem) a v rámci republiky mimořádné zastoupení vinic, což tedy tvoří krajevou specialitu.

Vysoká kvalita půdy, značná míra zornění a nedostatečně vyvinutý ekologický, méně intenzivní způsob obdělávání zemědělského půdního fondu s sebou nese i negativní efekty - zejm. omezení pro rozvoj sídel obklopených zemědělskou půdou s nejvyššími stupni ochrany, nízké zastoupení ekostabilizující vegetace v nejintenzivněji obhospodařovaných partiích krajiny a ohrožení a degradace půdy vlivem eroze a narušení vodního režimu a struktury (např. zhutnění). Je nutné dbát a doporučovat výraznější uplatňování protierozní ochrany zemědělské půdy včetně ekologicky příznivých vegetačních opatření (zatravňování a zalesňování erozně výrazně ohrožených ploch a ploch pro zemědělství málo vhodných – zejm. na půdách ve IV a V. třídě přednosti ochrany ZPF) a zvyšování rekreační atraktivnosti zemědělské krajiny (obnova a doplnění cestní sítě, výsadby stromořadí aj.). V obou případech hrají zásadní, těžko zastupitelnou, dosud však nedostatečně důsledně uplatňovanou roli pozemkové úpravy. Vysoce kvalitní zemědělskou půdu (v I. a II. třídě přednosti ochrany ZPF) je obecně třeba chránit před rozsáhlejší zástavbou s tím, že je ovšem nutné přihlížet k místním specifikům (a umožnit zejm. přiměřený, z urbanistického hlediska logický rozvoj sídel).

S nadprůměrným zastoupením zemědělské půdy souvisí logicky vzhledem ke kontextu celé České republiky mírně podprůměrné zastoupení lesů. Vzhledem k tomu, že rozložení lesů v kraji je značně nerovnoměrné, jsou na území JMK oblasti, které mají lesnatost vysokou a to i v celorepublikovém měřítku (např. Blanensko). Rozšíření lesů je dáno historicky, ve spojitosti s přírodními podmínkami a rozšířením zemědělství. K pozitivním vlastnostem lesů na území kraje patří především skutečností, že jsou relativně málo imisně ohrožené, z velké části s přírodě blízkou druhovou skladbou a i s ohledem na své rozložení v krajině mají značný rekreační význam. Kraj podporuje zvyšování podílu lesů v oblastech s nízkou lesnatostí, pokud je to v těchto oblastech žádoucí – např. s ohledem na potřeby protierozní či protipovodňové ochrany. Mezi další opatření patří zlepšování kvality lesů jak z pohledu druhové skladby (preferenze geograficky původních dřevin), tak i z pohledu vnitřní struktury porostů (např. věkové rozrůznění), a s tím související posílení mimoprodukčních funkcí lesa (ekologické, půdoochranné, vodohospodářské, rekreační atd.).

Dle Programu rozvoje lesního hospodářství Jihomoravského kraje, je jedním z problémů v kraji četnost lesních požárů, a to, jak z důvodů sucha, které je způsobeno jednou z nejvyšších průměrných ročních teplot v ČR, tak z důvodu nedodržování stanovených zákazů při obecném užívání lesů jeho návštěvníky.

Více informací o zemědělském půdním fondu a o pozemcích určených k plnění funkce lesa na území JMK je uvedeno v části A – Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území, v kapitole Sledované jevy v ÚAP kraje. Konkrétně se jedná o jevy B22 – B32.

2.6 Veřejná dopravní infrastruktura

Silniční doprava

Silné stránky	Slabé stránky
- Významná poloha kraje a jeho jádrového území v evropských souvislostech – křižovatka IV. a VI.b transevropského multimodálního koridoru sítě TEN-T a nadřazených silnic I. třídy začleněných do mezinárodních tahů E - Relativně vysoký podíl realizovaných a provozovaných úseků a tras dálnic a rychlostních silnic (D1, D2, R46 v plném rozsahu – po Středočeském kraji druhá nejrozsáhlejší provozovaná síť dálnic na území kraje) - Cca 25 % z celkového počtu obcí JMK je v dostupnosti do 5 km k MÚK stávajících dálnic a rychlostních silnic - Převažující rozsah území Jihomoravského kraje je dopravně obsluhováno silnicemi I. a II. třídy v dostupnosti obcí do 2 km	- Chybějící kapacitní napojení na centra ekonomického růstu evropského měřítka (zejm. Vídeň) - Vysoká intenzita dopravy na dálnici D1 v úseku Kývalka – Holubice se sloučenými funkcemi tranzitními a obslužnými - Přetížení a nevyhovující stav silnice I/43 v úseku Brno – Sebranice, II/374 v severozápadním segmentu širšího prostoru Brna a nedostatečná silniční síť v prostoru Znojma včetně souvisejících hlavních mezinárodních silničních tahů (silnice I/38 – E59 D1 – Jihlava – Znojmo – Vídeň, I/53 Znojmo – Brno), dále silnice I/19, I/23, I/41, I/53, I/54 a dílčí úseky silnice I/50. - Omezený rozsah realizovaných úseků silnice I/42 (VMO) – problémy přetížení stávající komunikační sítě města Brna. - Nevyhovující stavební a dopravně technický stav většiny úseků silnic II. a III. třídy - Průchod silnic II. a III. třídy zastavěným územím sídel - Z hlediska dostupnosti obcí k dálnicím, rychlostním silnicím a silnicím I. a II. třídy jsou nepříznivě napojeny obce západní a jižní okrajové části ORP Znojmo, severovýchodní část ORP Tišnov, jihozápadní

	oblast ORP Boskovice, jižní a východní část ORP Veselí na Moravě. • Problémová místa s omezenou až nedostatečnou dostupností k dálnicím, rychlostním silnicím, ostatním silnicím I. třídy a krajským silnicím II. třídy (ORP Moravský Krumlov a Ivančice (západní části při hranici s krajem Vysočina), Tišnov (střední a západní část), Boskovice a Blansko (východní části při hranici s Olomouckým krajem), Kyjov (východní část na styku se Zlínským krajem), Veselí nad Moravou (východní část na styku se Zlínským krajem a jižní část při hranici se Slovenskem)) • Existence periferních oblastí a jejich špatné napojení na centrální část kraje. Vysoký podíl silničních komunikací v havarijním stavu
Příležitosti	Hrozby
• Záměry ČR a Rakouska na vybudování kapacitního spojení Brno – Vídeň (UV č. 738/2008 Sb.) • Zkapacitnění dálnice D1 v úseku hr. kraje Vysočina – Kývalka – Holubice • Zkvalitnění a zkapacitnění dopravního napojení JMK na Pardubický, Královéhradecký a Olomoucký kraj, zlepšení dopravní dostupnosti města Brna ze severních částí JMK – rychlostní silnice R43 (Brno – Moravská Třebová) a R55, která propojí Břeclav přes Hulín a Přerov s Olomoucí • Příprava a realizace chybějících obchvatů silnic I. třídy (zejm. Znojma, Břeclavi, Mikulova a Lechovic) • Realizace VMO v Brně včetně navazujících	• Enormní nárůst osobní a nákladní silniční dopravy, zvláště dálkové tranzitní, která je dnes oproti kolejové dopravě prostorově a časově flexibilnější (doprava z místa na místo bez nezbytné překládky) • Zvyšující se tlak na rozsah a kapacitu dálniční a silniční infrastruktury – rostoucí zábory, nepříznivé dělicí účinky liniových staveb v území, zvětšování podílu zpevněných ploch • Časové posuny v přípravě a realizaci navrhovaných staveb a sledované přestavby silniční sítě – přetížení stávající sítě, zvýšení kongescí, snížení bezpečnosti provozu, zhoršení kvality a podmínek životního prostředí • Zdržování realizace rychlostní silnice R52

cích dopravních staveb	a R43, prioritně v úseku Brno/D1 – Kuřim • Neřešení existujících bodových i liniových dopravních závad a jiných nedostatků (obchvatů sídel, modernizace silnic nižších tříd a opatření směřujících k bezpečnějšímu provozu)
------------------------	--

Železniční doprava

Silné stránky	Slabé stránky
• Dokončená modernizace II. tranzitního železničního koridoru (v úseku Břeclav – Přerov – Petrovice u Karviné) a převažujících úseků I. tranzitního železničního koridoru • Celý kraj pokryt funkčním integrovaným dopravním systémem s jednotným jízdním dokladem a tarifem • Cca 60 % z celkového počtu obcí JMK je v dostupnosti do 5 km ke stanici nebo zastávce na celostátních a regionálních železničních tratích.	• Nedokončená modernizace I. tranzitního železničního koridoru v úseku Česká Třebová – Brno nesplňuje základní standardy dohody AGC – hlavní železniční magistraly, do jejichž sítě je trať začleněna • Nevyhovující stav železničního uzlu Brno – většina zaústěných tratí neumožňuje plné využití potenciálu příměstské železnice v Brněnském metropolitním regionu. • Nevyhovující úroveň úseku železniční trati Brno – Přerov významného mezinárodního koridoru Vídeň – Brno – Ostrava – Varšava • Nevyhovující úroveň mezikrajského kolejového propojení Brno – Jihlava – České Budějovice; zanedbaný technický stav ostatních celostátních a regionálních tratí včetně stanic a zastávek. • Nepříznivý stav železniční sítě spojený s nevyhovujícími prostorovými parametry stávajících tratí neumožňují kvalitní obsluhu Znojemska železniční dopravou (dálkovou i regionální) – s výjimkou napojení na Vídeň. • Z hlediska dostupnosti obcí ke stanicím a zastávkám celostátních a železničních jsou nedostatečně napojeny oblasti v západní a

	severozápadní části ORP Znojmo, jihozápadní část ORP Moravský Krumlov, okrajové oblasti na styku ORP Tišnov a ORP Boskovice, oblasti trojmezí ORP Blansko, ORP Vyškov a ORP Šlapanice a trojmezí ORP Slavkov u Brna, Kyjov a Hustopeče. S ohledem na omezenou prostorovou flexibilitu železnice je převedení zásadnějšího objemu nákladu na železnici neatraktivní
Příležitosti	Hrozby
- Větší zapojení železniční dopravy do systému krajského IDS - Intenzivně připravovaná modernizace tratě Brno – Přerov, tzv. „Nová Přerovská trať“ jako součást severojižního TEMMK umožní přímé napojení města Brna, mezinárodního letiště Brno-Tuřany a celého rozvojového území do transevropské sítě – předpoklad pro vyšší dynamiku ekonomického rozvoje. - Začlenění železnice do systému kombinované dopravy s maximálním uplatněním veřejné logistiky. - Využití regionálních železničních tratí a výstavba nových k optimalizaci dopravy v Brně a jádrovém území kolem Brna	- Časové posuny v přípravě a realizaci navrhovaných staveb - Neujasněnost koncepce tratě vysokých rychlostí v evropském kontextu - Nerealizace modernizačních opatření na tratích Brno – Jihlava, Znojmo – Břeclav, Brno – Veselí n. M., Brno – Křižanov, povedou k poklesu hromadné kolejové dopravy - Neřešení přestavby železničního uzlu Brno - Neustále se zhoršující železniční napojení města Brna a s tím související zintenzivnění přesunu cestujících a nákladů na kamiony a do automobilů na silnicích. Pokles atraktivity města Brna v důsledku neřešení přestavby železničního uzlu Brno.

Komentář k silniční a železniční dopravě:

Jihomoravský kraj vzhledem ke svému významu a geografické poloze je územím s koncentrací významných transevropských (označovaných jako dopravní síť TEN-T), mezinárodních a vnitrostátních přepravních vztahů tranzitního, zdrojového i cílového charakteru. Existence silně urbanizovaného prostoru a ekonomického pólu středoevropského významu je základním potenciálem pro rozvoj území, ale zároveň vytváří silný tlak na rozvoj dopravní infrastruktury v tomto území.

Hlavní přepravní objemy na území kraje jsou realizovány na silniční síti, většímu zapojení ostatních druhů dopravy brání nedostatečná systémová podpora kombinovaných způsobů dopravy spojených se sítí veřejných logistických center. Železniční doprava je však pro kraj vzhledem k existenci dvou významných dopravních uzlů s mezinárodním významem rovněž podstatná a to zejména z hlediska osobní přepravy.

Síť silnic republikového významu je stabilizovaná, existují však úseky velmi dopravně přetížené vyžadující zkapacitnění a modernizaci. Je nutno řešit jednak napojení kraje na Rakousko (R52), na Pardubický kraj (R43), na Zlínský a Olomoucký kraj (R55), u ostatních silnic republikového významu je nutné chránit sídla před imisním zatížením budováním obchvatů (zejm. silnice I/38, I/40 a I/50). Většina obcí JMK je dobře dopravně dostupných, ¼ obcí kraje je v bezprostřední dostupnosti k MÚK dálnic a rychlostních silnic. Přesto je nutné dbát na modernizaci a zvyšování bezpečnosti také silnic II. a III. třídy.

Doprava v kraji je řešena v *Programu rozvoje Jihomoravského kraje v letech 2014 – 2017* v rámci priority „Rozvoj dostupnosti a dopravní obslužnosti kraje“, kde jsou nadefinována opatření pro zkapacitnění a kvalitní napojení kraje na globální centra sítí TEN-T, rozvoj silniční sítě kraje a rozvoj infrastruktury pro kolejovou dopravu v kraji. Z hlediska železniční dopravy v kraji je k řešení rovněž problematika přestavby železničního uzlu Brno s přesunem hlavního nádraží, oddalování realizace však přináší komplikace jak železniční dopravě, tak připravované revitalizaci jižní části města.

Ostatní druhy dopravy (letecká, vodní, kombinovaná doprava a logistika, VHD a cyklistická doprava)

Silné stránky	Slabé stránky
- Existence mezinárodního letiště Brno-Tuřany, ve vlastnictví kraje, s atraktivní polohou v jádrovém území kraje a metropole Brna a pravidelnými linkami - Plošně rozprostřená síť (Břeclav, Kyjov, Medlánky, Vyškov) veřejných vnitrostátních letišť pro nepravidelné lety a sportovně letecké využití - Průplav Otrokovice - Rohatec – významná atraktivita a potenciál pro rozvoj rekreace a turistiky v jihovýchodní okrajové části JMK - Existence dvou křižovatkových uzlů (Brno, Břeclav) multimodální dopravy evrop-	- Pravidelné letecké spojení pouze do několika destinací bez vazby na uzlové letiště - Hluková zátěž dotčených obcí z provozu letecké dopravy a sportovně leteckých aktivit - Nedostatečná infrastruktura pro multimodální nákladní přepravy s využitím logistických center a ekologicky příznivějších forem kombinované dopravy - Neuspokojivý stav některých přestupních uzlů IDS - Nedostatečná segregace cyklistické dopravy – zvýšené riziko střetů, nedostatek

ského významu • Fungující veřejné dopravní systémy (IDS, MHD) • Vymezení dálkových a regionálních cyklotras a cyklistické sítě EuroVelo	souvisejících služeb a vybavenosti
Příležitosti	Hrozby
• Rozvojový potenciál mezinárodního veřejného letiště Brno-Tuřany pro osobní i nákladní dopravu (součást VIb. TEMMK sítě TEN-T), jež patří mezi strategické opatření kraje pro období 2014 – 2017 • Veřejná vnitrostátní letiště (Břeclav, Kyjov, Medlánky, Vyškov) – potenciál pro rozvoj rekreace a sportu včetně doprovodných služeb v přílehlém regionu • Reálnost etapového napojení jižní Moravy a přístavu Břeclav (součásti logistického centra) na Dunajskou vodní cestu. Napojení kraje na evropské vodní cesty a námořní přístavy v Černém, Baltském a Severním moři • Zapojení železniční dopravy do systému krajského IDS. • Využití regionálních železničních tratí k optimalizaci dopravy v Brně a jádrovém území kolem Brna • Modernizace přestupních uzlů integrované dopravy včetně posilování bezbariérové dostupnosti • Rozvoj šetrné formy každodenní dopravy (cyklistika), rekreace a turistiky • Realizace terminálů typu „Bike & Ride“ s denní úschovou kol v prostoru železničních stanic a zastávek v okolí želez-	• Letiště Brno-Tuřany má silnou konkurenci v nejbližších mezinárodních letištích, (Bratislava, Ostrava) • Nedostatečná dopravní obsluha letiště Brno-Tuřany v případě významného nárůstu cestujících (zlepšení obsluhy je vázáno až na III. etapu modernizace tratě Brno – Přerov) • Lokalizace neregionálního veřejného logistického centra, u něhož je však nutné iniciovat jednání ohledně umístění, podporovat rozhodnutí o umístění a podporovat projektovou a správní přípravu souvisejících investic. Vzhledem k tomu hrozí prodlužování přípravy realizace VLC • Další snižování počtu spojů veřejné dopravy a nutné omezování obslužnosti odlehlých částí kraje • Významné střety sledovaného koridoru průplavního spojení D-O-L (dunajská větev) s ochranou přírody a krajiny a s rozvojovými předpoklady dotčených sídel

ničních tratí na Blanensku (trať č. 260), v okolí Brna (trať č. 250, 300), na Břec-lavsku (trať č. 250, 246) a na Znojemsku (trať č. 246).	
--	--

Komentář k ostatním druhům dopravy:

Významným rozvojovým potenciálem JMK je mezinárodní letiště Brno-Tuřany, které patří mezi čtyři nejvýznamnější mezinárodní letiště v ČR a v posledním období prošlo dynamic-kým rozvojem. Síť ostatních letišť na území kraje má pro leteckou dopravu pouze omezené předpoklady a okrajový význam. Celkově se na území kraje nachází jedno veřejné meziná-rodní letiště (Brno/Tuřany), 4 veřejná vnitrostátní letiště (Břeclav, Kyjov, Medlánky, Vyš-kov), neveřejné vnitrostátní letiště ve Znojmě a 7 ploch SLZ (plochy pro přistání a vzlet spor-tovních leteckých zařízení a letounů) v Boleradicích, Borovníku, Bořitově, Kotvrdovicích, Letovicích, obci Miroslav a ve Strážnici.

Koridor průplavního spojení Dunaj – Odra – Labe (Oderská větev) jako součást hlavních vni-trozemských vodních cest mezinárodního významu je územně vymezen. Problémem však zůstávají jeho střety s ochranou přírody a krajiny a stávajícím využitím území.

Jedním z možných řešení pro odlehčení silniční dopravy je využití regionálních železničních tratí pro optimalizaci veřejné hromadné dopravy v Brně a jeho bezprostředním okolí. Jihomo-ravský kraj výrazně zapojuje železnici do regionální osobní dopravy v rámci IDS. Většina obcí v kraji (takřka 70 %) je velmi dobře až dobře dostupná ze stanic a zastávek sítě celostát-ních a regionálních železnic. Přesto existuje významná množina obcí, jež přes tento potenciál nemá dobré spojení s krajským městem po železnici – např. na trati Brno – Přerov je první zastávkou Vyškov, který je od Brna vzdálený cca 40 km. Obce mezi Brnem a Vyškovem musejí využívat primárně autobusové spojení.

Také *Program rozvoje Jihomoravského kraje v letech 2014 – 2017* v řadě opatření řeší pro-blematiku dopravy. V rámci priority „Rozvoj dostupnosti a dopravní obslužnosti kraje“ jsou nadefinována opatření – pro rozvoj veřejné dopravy v kraji a rozvoj infrastruktury pro nemo-torovou dopravu. Jedná se o opatření, jež omezují nebo oslabují slabé stránky VHD (výstavba a modernizace přestupních uzlů integrované dopravy, vyšší zapojení regionálních železnič-ních tratí do systémů VHD a MHD, propojení IDS JMK se systémy existujícími v sousedících územích) nebo cyklistické dopravy a dalších druhů nemotorové dopravy (podpora systematic-kého rozvoje cyklostezek mezinárodní sítě EuroVelo a dalších významných dálkových tras, podpora zlepšení průchodnosti sídel pro cyklo dopravu, optimalizace sítě a značení cyklotras, podpora návaznosti cyklo dopravy na IDS – parkování kol, cyklobusy atd.). JMK disponuje poměrně hustou sítí cyklistických tras, z nichž je však většina vedena společně s automobilovou dopravou po silnicích II. a III. tříd, což je z pohledu bezpečnosti nevyhovují-cí.

2.7 Veřejná technická infrastruktura

Zásobování elektrickou energií

Silné stránky	Slabé stránky
• Celé území Jihomoravského kraje je pokryto hustou sítí distribučních vedení VVN 110 kV i VN 22 kV • Distribuční soustava je modernizována a rozšiřována tak, aby zajistila bezproblémovou distribuci k odběratelům, i požadavky na připojování zdrojů pracujících paralelně do sítě • Transformovny distribuční soustavy (DS) mají ve střednědobém horizontu dostatečnou výkonovou rezervu • Předpokládaný nárůst spotřeby elektrické energie ve všech odběratelských segmentech je zajištěn • Na území Jihomoravského kraje se nachází celkem 151 objektů zajišťujících výrobu elektrické energie a tepla v kraji	• Na území kraje se nenacházejí žádné významné energetické zdroje patřící do elektrizační soustavy ČR (pouze elektrárna v Hodoníně), z toho pohledu je Jihomoravský kraj výrazně dovozový • Lokální zdroje pracující paralelně do distribuční soustavy jsou s výjimkou elektrárny Hodonín a teplárenských zdrojů Brno-Špitálka a Červený Mlýn zdroje s malými instalovanými výkony • Umisťování fotovoltaických elektráren v krajině (zejména na úrodné zemědělské půdě) • Omezení využití území elektrickými vedeními a jejich ochrannými pásmy
Příležitosti	Hrozby
• Posílení stávajících rozvodů, zahuštění elektrických stanic • Zajištění zásobování energiemi a spolehlivá distribuční soustava. Zachování standardu z hlediska dodávky energií patří mezi priority kraje pro období 2014 – 2017	• Budování OZE na zemědělské půdě

Zásobování zemním plynem, produktovody, ropovody

Silné stránky	Slabé stránky
• Většina území JMK je plně plynofikována - nižší emise znečišťujících látek • Zemní plyn je na území kraje zcela dominantním palivem – v obydlích bytech se zavedeným plynem žije 83,4 % obyvatel kraje, což je výrazně nad hodnotou ostatních krajů (1. v republice) i nad celorepublikovou hodnotou (68,3 %) • Existující síť podzemních zásobníků plynu (Dolní Dunajovice, Uhřice, Tvrdonice, Dolní Bojanovice, Prušánky) umožňuje vyrovnávat případné výpadky dodávek • Ropovod Družba procházející územím kraje a jeho napojení na expediční systém MND, a.s. v Kloboukách u Brna • Skladovací nádrže pro ropu a sběrná naftová střediska (Klobouky u Brna, Dambořice, Uhřice)	• Vložené investice do plošné plynofikace nepřinášejí předpokládané finanční efekty, neboť distribuční síť není odběrateli plně využívána • Neplynofikované obce • Omezená kapacita ropovodu ve střední ose řeky Moravy mezi Rohatcem a Holíčí – Klobouky a v úseku Klobouky – Rajhrad (potřeba zdvojení) • Omezení využití území vedeními a jejich ochrannými a bezpečnostními pásmy
Příležitosti	Hrozby
• Doplnění VTL a STL plynovodů – plynofikace obcí	• Značný a trvalý nárůst ceny zemního plynu snižuje zájem o jeho vyšší využití především u kategorie domácností. Stagnace nebo případný pokles spotřeby zemního plynu snižuje ekonomii provozu distribučních sítí a zájem o další rozšiřování • Významná závislost na dovozu zemního plynu.

Komentář k zásobování elektrickou energií, zemním plynem, produktovody a ropovody:

Vysoké procento území Jihomoravského kraje je pokryto distribučními sítěmi, z tohoto důvodu je možné stav zásobování kraje energiemi hodnotit jako velmi dobrý. Distribuční sítě jsou průběžně obnovovány a doplňovány a existuje rezerva jejich kapacit pro zajištění požadova-

ných nárůstů spotřeby. Na území Jihomoravského kraje se nachází celkem 151 objektů zajišťujících výrobu elektrické energie a tepla – 127 zařízení je na solární energii, 3 jsou na větrnou (lokality Bantice, Břežany – Větrný park Lopatov a Tulešice), 5 jsou zařízení na vodní energii (tři na Dyji a po jednom zařízení na Svatce a Moravě). Z ostatních 16 zařízení mají největší výkon brněnská teplárna v lokalitě Špitálka a Elektrárna Hodonín.

Jihomoravským krajem prochází ropovod Družba, na který je napojen distribuční systém společnosti MND, a.s., a to konkrétně v Kloboukách u Brna. Zde se také nachází skladovací nádrže pro ropu. Na území Jihomoravského kraje se nacházejí i důležité body v přepravní soustavě plynu ČR. V Lanžhotě je hraniční předávací stanice, v Břeclavi se nachází kompresní stanice a v Brumovicích stanice měřicí. Dostatečnou zásobu a rezervu plynu zajišťují podzemní zásobníky plynu - Dolní Dunajovice, Uhřice, Tvrdonice, Dolní Bojanovice a Prušánky, kde zároveň probíhá i těžba.

Z hlediska zásobování energiemi je území výrazně dovozovým. V kraji není ve střednědobém horizontu plánovaná výstavba systémového zdroje energetické soustavy ČR. Ani v blízké budoucnosti nedojde k diverzifikaci palivové základny a zemní plyn bude mít nadále dominantní postavení. Bude nutné hledat možnosti využití potenciálu obnovitelných zdrojů energie – sluneční energie (solární ohřev teplé vody), biomasa a bioplyn.

Kraj se musí vyrovnat také s určitým paradoxem, kdy na jednu stranu vložené investice do plošné plynofikace nepřinášejí dostatečný finanční efekt, protože distribuční síť není odběrateli plně využívána, ale na druhou stranu jsou obce, jež nejsou plynofikovány, považovány z pohledu zásobování území plynem jako negativní jev. Jisté nebezpečí a hrozbu energetické nestability zejm. domácností může způsobit to, že zemní plyn je v JMK zcela dominantní palivo.

Zásobování vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod, nakládání s odpady

Silné stránky	Slabé stránky
• Využívání kvalitní podzemní a povrchové vody pro vodárenské systémy a kvalitní pitné vody z vodovodů pro veřejnou potřebu • Vysoké procento obyvatel připojených na vodovody pro veřejnou potřebu (99,7 %, podobná hodnota jako v celé ČR i ostatních krajích) • Účinný vícestupňový systém ochrany zdrojových oblastí pitné vody • Volné kapacity ve zdrojích pitné vody,	• Částečně nevyhovující jakost místních zdrojů pitné vody • V části obcí JMK (konkrétně ve 159 obcích JMK, tedy ve 24 % obcí kraje) zejm. ve venkovských oblastech SO ORP Znojmo, Moravský Krumlov, Tišnov, Bučovice, Ivančice a Boskovice nejsou obyvatelé vůbec připojeni na kanalizační síť • Nedostatečná kanalizační síť včetně množství čistíren odpadních vod u aglomerací s počtem EO větším než 2000

využitelné k dodávkám vody do nedostatkových území a do sousedních krajů • Významné omezení emisí do podzemních i povrchových vod z bodových i plošných zdrojů znečištění • Vybudované kanalizace s následnou likvidací odpadních vod u velkých zdrojů • Energetické využívání směsného komunálního odpadu – spalovna SAKO Brno, a.s. • Dobře fungující systém nakládání se zbytkovými komunálními odpady – téměř 100% pokrytí území svozem na kvalitně provozované zabezpečené regionální skládky • Dostatečné kapacity pro recyklaci stavebních a demoličních odpadů • Bezodpadové materiálové zpracování pneumatik v cementárně Mokrá • Míra separace komunálního odpadu je nadprůměrná a v regionu je celá řada zařízení na třídění (sběrné dvory) a zpracování odpadu	• Nízké využití zasakování, kumulace dešťových vod a jejich odvádění z intravilánu obcí • Nízký podíl kompostování bioodpadů (především z městské zástavby, částečně též ze zástavby vesnické a městské rodinné) • Nízký podíl materiálového využívání komunálních odpadů, zejm. kvůli nedostačitému odbytu • Chybějící finance k sanaci dosud neodstraněných rizikových lokalit a starých ekologických zátěží
Příležitosti	Hrozby
• Zásobování dalších obcí pitnou vodou z Vířského oblastního vodovodu • Realizace výstavby nových ČOV a další infrastruktury pro odvádění a likvidaci odpadu a odpadních vod • Přijetí ekonomických nástrojů k dalšímu zvýhodnění energetického využití odpadů, resp. znevýhodnění skládkování, podpora zpracování a energetického zhodnocení bioodpadu	• Potenciální ohrožení vodárenských a kanalizačních systémů při krizových situacích (povodně, období sucha, antropogenní činnost) • Zpomalení přechodu výrobních podniků na progresivní technologie s eliminací vypouštěného znečištění • Nedostatek finančních prostředků na stavby technické infrastruktury převážně kanalizaci

• Rozvoj výrobních technologií se zvýšeným podílem recyklované vody • Zajištění kontinuálního návozu odpadů do spalovny od velkých producentů	• Nelegální dovoz odpadů z okolních zemí • Ztráta zájmu výrobců o recyklaci svých komodit (papír, plast, sklo, kompozitní obaly) • Asymetrický rozvoj napojení na vodovodní síť, jež není v paritě s napojením na kanalizaci.
--	---

Komentář:

Stav z hlediska zásobování vody v JMK lze hodnotit jako velmi dobrý. Pro hlavní vodárenské systémy jsou využívány jakostní podzemní vody. K dobrému hodnocení stavu zásobování pitnou vodou přispívá také plošný rozsah vodárenských soustav a skupinových vodovodů. Díky tomu je v JMK vysoký podíl obyvatel připojených na vodovod pro veřejnou potřebu (v JMK je připojeno 99,7 % obyvatel). Významným je zejména Vířský oblastní vodovod, který zásobuje pitnou vodou více než 450 tis. obyvatel Jihomoravského kraje. Pozitivně se projevuje koncepční plánování rozvoje oboru vodovodů a kanalizací. Volné kapacity ve zdrojích pitné vody, vzniklé po poklesu potřeb vody, jsou k dispozici k dodávkám vody do sousedních nedostatkových území.

Pokud vznikají lokální nedostatky v zásobování pitnou vodou, jsou většinou způsobovány zhoršenou kvalitou podzemních zdrojů. Eliminovány jsou zpravidla připojením na nejbližší vodárenskou skupinu. Je nutné zvyšovat podíl připojených lidí na vodovody pro veřejnou potřebu s kvalitními zdroji a také snižovat neúnosné ztráty ve vodárenských sítích, které činí až 1/5 vyrobené pitné vody.

Nepříliš pozitivně je možné hodnotit situaci v odkanalizování obcí a čištění odpadních vod. Podíl obyvatel napojených na kanalizační síť je podstatně nižší než podíl obyvatel napojených na vodovod. V rámci celého kraje se jedná o 82,5 %, avšak ve 159 obcích JMK, tedy v 24 % obcí kraje kanalizační síť není zavedena a obyvatelé k ní tudíž nejsou připojeni. V budoucnu je nutné tuto disproporci vyřešit. Nedostatky jsou rovněž v množství a účinnosti ČOV.

Odpadové hospodářství v JMK i v okolních územích je výrazně ovlivněno přítomností spalovny v Brně. Jihomoravský kraj vykazuje vysokou míru recyklace stavebních odpadů (přes 100 %), což vyplývá z toho, že je dovážěn i z jiných krajů. Materiálové využití odpadů je kromě jejich sesbírání a vytřídění podmíněno ovlivněno i poptávkou po nich (odvíjí se od ekonomické situace zpracovatelů). Zlepšení v JMK vyžaduje situace v oblasti sanace starých zátěží.

2.8 Sociodemografické podmínky

Sociodemografické podmínky

Komentář:

Silné stránky	Slabé stránky
- Trvalé přírůstky obyvatelstva po roce 1991 v zázemí Brna (zejména SO ORP Kuřim, Šlapanice) a související zlepšování demografické struktury obyvatelstva v suburbanizovaných obcích - Nadprůměrná vzdělanostní úroveň v krajském městě i v Jihomoravském kraji jako celku (druhý nejvyšší podíl osob s ukončeným vysokoškolským vzděláním na populaci ve věku 15 a více let – po hlavním městě Praha) - Vyšší podíl rodáků v obcích kraje, zejména v jižních a jihovýchodních oblastech kraje (dílní předpoklad sídelní stability a sociální soudržnosti)	- Úbytek obyvatelstva v okresech Hodonín a Břeclav, nejvíce v SO ORP Veselí nad Moravou a Hodonín - Sílící úbytek obyvatelstva v okrese Znojmo – zejména negativní přirozenou měnou, ale také negativní bilancí migrace - Nerovnoměrný populační vývoj v rámci kraje, zvýšená koncentrace obyvatelstva v Brněnském metropolitním regionu - Nepříznivá věková struktura obyvatelstva, zejména v krajském městě a v malých obcích kraje - Vysoká diferenciací ORP z hlediska populační velikosti a hustoty zalidnění - Nízká vzdělanostní úroveň – v 78 % obcí kraje je podíl osob se základním nebo neukončeným vzděláním pod krajskou hodnotou (17,6 %) a v 7 % obcí kraje je podíl osob s vysokoškolským vzděláním nad krajskou úrovní (14,7 %)
Příležitosti	Hrozby
- Zvyšování migrační atraktivity Brna v důsledku růstu ekonomického potenciálu města a to zejména pro mladé obyvatelstvo - Využití pozitivních efektů amenitní migrace (migrace mladších seniorů z měst do venkovských obcí) pro oživení depopulací	- Pokračující koncentrace obyvatelstva do metropolitního regionu krajského města na úkor ostatních částí kraje - Depopulační tendence v okrajových částech kraje zasahující zejména populačně malé obce - Depopulační proces severní části JMK

ohrožených obcí Využití potenciálu obcí v severní části SO ORP Znojmo při hranicích s Krajem Vysočina, jež jsou ohroženy snižováním počtu obyvatel mj. negativním migračním saldem	(SO ORP Boskovice) zeslábnutím migračních procesů, zejm. v obcích, kde je záporná přirozená měna obyvatelstva - Rozvolňování tradičních sociálních struktur v intenzivně suburbanizovaných obcích, především v zázemí Brna - Další rozevírání nůžek mezi vzdělanostní úrovní obyvatelstva v Brněnském metropolitním regionu a v ostatních částech kraje - Trvalý pokles podílu ekonomicky aktivního obyvatelstva na celkové populaci kraje
---	---

Komentář:

Jihomoravský kraj je po Středočeském kraji, Hlavním městě Praze a Moravskoslezském kraji čtvrtým nejlidnatějším krajem ČR. Vyznačuje se třetím nejvyšším absolutním přirozeným přírůstkem mezi kraji ČR, v posledním sledovaném roce 2013 se v kraji narodilo o 774 obyvatel více, než zemřelo. V přepočtu na 1000 obyvatel se jedná o třetí nejvyšší hodnotu v ČR.

Ve většině obcí je nižší vzdělanostní úroveň, než je celokrajská hodnota. Z hlediska podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním – v JMK je pouze 7 % obcí s vyšším podílem obyvatel s ukončeným VŠ vzděláním, než je krajská hodnota (14,7 %), a 12 % obcí s větším podílem obyvatel s VŠ než je republiková hodnota (12,5 %). Naopak vzdělanostní struktura krajského města Brna je srovnatelná s Prahou.

V JMK existují 3 hlavní socio-prostorové komplexy s výraznou vnitřní homogenitou – město Brno, jeho širší metropolitní zázemí a na něj navazující oblasti sahající až k hranicím kraje. Geografická poloha JMK vytváří migrační potenciál, jež je generován ekonomickými motivy a sílicí pozicí Brna v hierarchii sídelního systému ČR. Další posilování pozice krajského města představuje hrozbu pro rovnoměrný rozvoj kraje.

Občanská vybavenost

Silné stránky	Slabé stránky
- Relativně dobrá vybavenost zejména školou a poštou na většině území kraje, velmi dobrá vybavenost v SO ORP Břeclav - Poměrně rovnoměrné územní rozložení	- Nižší vybavenost v SO ORP Tišnov, Znojmo a Boskovice související mj. s nižší průměrnou velikostí obcí - Dojížděka za občanskou vybaveností do

obslužných center vyššího řádu • Občanská vybavenost Brna (druhého největšího města v ČR) uspokojuje do značné míry poptávku obyvatel kraje • Přítomnost veletržního a kongresového centra v Brně	větších center, vč. dětí do škol • Pokles významu malých obslužných center v důsledku zvýšené mobility obyvatelstva • Koncentrace komerční vybavenosti především do oblastí s vyšší kupní silou obyvatelstva (např. suburbánní lem krajského města)
Příležitosti	Hrozby
• Růst počtu obyvatel v některých částech kraje (zejména v suburbanizovaných územích) může vyvolat poptávku po nových zařízeních občanské vybavenosti • Růstový efekt může být u vybraných typů služeb nastartován rovněž rozvojem tzv. amenitní migrace, zvýšením turistické atraktivity obcí, resp. zvýšením intenzity přeshraničních kontaktů	• Možné omezování provozu zařízení OV v malých obcích (zdravotnická zařízení, pošty, školy) za účelem jejich optimalizace • Neudržitelnost zařízení OV v obcích se snižujícím se počtem obyvatel a naopak tlak na vybavení obcí OV v oblastech s dopadem suburbanizačních procesů (zejm. zázemí Brna) • Riziko marginalizace území podél krajské hranice s krajem Vysočina • Zvýšené riziko sociální exkluze a nedostupnosti služeb pro skupiny obyvatel s nižší mírou osobní mobility

Komentář:

Ve sledovaných kategoriích občanské vybavenosti zaznamenává JMK nadprůměrné hodnoty vůči průměru ČR. Je potvrzen rozdíl identifikovaný v ÚAP JMK 2013 v mírně nadprůměrných hodnotách vybavenosti obcí kraje vzdělávacími institucemi. Republiková hodnota počtu škol a školských zařízení přepočtených na obyvatelstvo kraje je 1,14 zařízení (mateřských, základních, ZUŠ, středních škol, konzervatoří, jazykových škol, VOŠ a VŠ) na 1000 obyvatel. V JMK je tato hodnota rovna 1,24. Nejvyššími hodnotami se vyznačují Pardubický kraj, Kraj Vysočina a Královéhradecký kraj – ve všech je nad 1,35. Částečně však může být způsobeno i zhruba polovičním počtem obyvatel vůči Jihomoravskému kraji. U obcí s nižším podílem vybavenosti je tento deficit kompenzován dobrým dopravním spojením do blízkého centra či centra regionálního nebo krajského významu, kde se poptávaná služba vyskytuje. Tímto je problém kompenzován. Na udržení sledovaných služeb bude vyvíjen zvyšující se tlak a to

zejména v obcích se snižujícím se počtem obyvatel (z důvodu přirozeného úbytku obyvatel nebo záporné bilance migračního salda). Naopak v obcích populačně ziskových zejm. z důvodu, že se nacházejí v suburbanizačním pásu v okolí měst (Brno, Blansko, okolí Boskovic, Tišnovsko, Vyškov) poroste tlak na vybavení obcí OV.

2.9 Bydlení

Bydlení

Silné stránky	Slabé stránky
- Vysoká intenzita bytové výstavby, zejména v okolí Brna, v porovnání s ostatními kraji a celkovou situací v ČR (v roce 2013 postaveny 3 byty na 1000 obyvatel, oproti 2,4 v celé ČR) - Nadprůměrný podíl obydlených bytů v rodinných domech, s vysokou technickou kvalitou, oproti republikové hodnotě (hodnota v ČR je 43,7 %, v JMK 50,5 %) - Relativně dobrá vybavenost bytů prvky technického vybavení - Další ožívování bytové výstavby po roce 2000 (podíl bytů postavených v období 2001 – 2011 je druhý nejvyšší v ČR) - Nárůst počtu zahájených bytů v prvních třech čtvrtletích roku 2014 o 22,4 % oproti předchozímu období - Relativně nižší podíl neobydlených bytů ve srovnání s celorepublikovou úrovní - Nižší průměrné stáří bytového fondu ve srovnání s ČR	- Poněkud nižší počet bytů na obyvatele oproti celostátnímu průměru - Nerovnoměrná intenzita bytové výstavby v rámci kraje částečně korespondující s demografickými trendy - Soustředění nové výstavby především do obcí v zázemí velkých měst - Nižší podíl bytů dokončených v roce 2013 v rodinných domech oproti celorepublikové hodnotě (hodnota v ČR 65,12 %, v JMK 57 %). Nízká intenzita bytové výstavby v SO ORP Bučovice, Hodonín, Břeclav (výrazně pod hodnotou za celý kraj).
Příležitosti	Hrozby
Proces reurbanizace, neboli znovuoživení jádrových částí měst, spojená s gentrifikací	Prohlubování rozdílů v bytové výstavbě v rámci jednotlivých území kraje, trvající stagnace nové výstavby na Hodonínsku či

• Využití neobydlených bytů pro rekreační účely a pro trvalé bydlení – proces amenitní migrace • Postupné zpřístupňování nového bydlení i středním příjmovým vrstvám (stavební spoření, menší hypotéky, nízké úrokové sazby, státní podpora)	Veselsku • Další prohlubování negativních dopadů suburbaní výstavby (deficit veřejné infrastruktury, sociální segregace) • Prodlužování časových vzdáleností mezi místem bydliště a pracoviště, tvorba enkláv „rezidenčních nocleháren“
---	---

Komentář:

Intenzita bytové výstavby je v rámci JMK prostorově diferencovaná a koresponduje s ostatními socioekonomickými a demografickými charakteristikami, jež strukturují území kraje. Rozložení aktuální bytové výstavby v kraji souvisí s tím, které obce jsou významně migračně ziskové (tzn., tvoří suburbanizační prostor pro Brno a další města v kraji). Významně nadprůměrné jsou z hlediska bytové výstavby SO ORP Pohořelice (3,5násobek celokrajské bytové výstavby) a Slavkov u Brna (2,3násobek) a SO ORP Šlapanice, které patří mezi území s největší intenzitou výstavby v ČR. Naopak oblasti, které jsou z hlediska populačních změn deficitní, zaznamenávají nižší hodnoty nové bytové výstavby.

Bytový fond je ve větší míře než v rámci celé ČR soustředěn do rodinných domů. V posledním období (jednak ve střednědobém pohledu od roku 2000, tak v porovnání prvních třech čtvrtletí roku 2014 oproti předchozímu roku) je bytová výstavba ožívována a zažívá nárůst (v roce 2014 o 22,4 %).

K řešení v budoucnosti bude otázka nástupu a budoucí intenzity některých nových trendů bydlení, kam spadají např. gentrifikační procesy (příchod sociálně silnějších skupin obyvatelstva do vybraných částí vnitřních měst, soudržnost tohoto nově přichozího obyvatelstva s původním obyvatelstvem a územím), adaptace rekreačních objektů a objektů druhého bydlení na bydlení trvalé (amenitní migrace) či proces stěhování seniorů (již nyní v některých obcích senioři žijící ve zde umístěných domovech pro seniory nebo v domovech s pečovatelskou službou tvoří významnou část obyvatelstva těchto obcí).

Osídlení

Silné stránky	Slabé stránky
• Silná pozice krajského města, nadregionální působnost spádového regionu Brna • Vyšší průměrná velikost sídla, poměrně nízká roztržštěnost sídelní struktury • Relativně rovnoměrné rozložení měst-	• Velká velikostní diferenciací sídel (druhé největší město kraje má jen 9 % obyvatelstva Brna) • Vyšší podíl malých obcí na severu a západě kraje

ských center na území kraje • Poměrně efektivní propojení sídelního systému prostřednictvím Integrovaného dopravního systému JMK	• Větší vzdálenost mezi sídly, zejména na jihovýchodě kraje • Pouze omezená shoda průběhu hranic SO ORP a funkčně definovaných pracovních mikroregionů, zejména v zázemí Brna • Existence periferních oblastí se zhoršenou dostupností pracovních center v JV a JZ části kraje • Příliš silná polarizace sídelní struktury v důsledku existence dominantního městského centra národního významu – předpoklad pro vznik hlubokých regionálních disparit • Velké rozdíly ve velikosti správních obvodů obcí s rozšířenou působností (Znojmo – 111 obcí, Boskovice – 73 obcí, Tišnov – 59 obcí, na druhé straně Pohořelice – 13 obcí, Kuřim – 10 obcí a Brno – 1 obec). • Negativní projevy suburbanizace, zejména v zázemí Brna (záběr zemědělského půdního fondu, zvýšené nároky na dopravu)
Příležitosti	Hrozby
• Využití výhod silně urbanizovaného území v okolí Brna • Vytvoření efektivních rozvojových politik pro poměrně dobře odstupňované hierarchické úrovně regionálních a mikroregionálních center • Podpora polycentrického sídelního rozvoje v oblastech jižní a jihovýchodní Moravy	• Pokračující nízká koordinace suburbanizačních procesů, pokračující procesy „rozdrobování“ sídelní struktury v okolí města Brna • Obtížné vytvoření efektivní plánovací platformy pro oblast Brněnského metropolitního regionu v důsledku rozdílů funkční velikosti Brna a ostatních blízkých sekundárních center • Prohlubování závislosti širšího spádového regionu Brna na ekonomice jádrového města

	• Dekoncentrace nerezidenčních aktivit a pracovních příležitostí do zázemí Brna, riziko vzniku tzv. křížové dojížděky za prací (cross-commuting)
--	--

Komentář:

Charakteristika osídlení Jihomoravského kraje je silně determinována přítomností krajského města, a zároveň druhého největšího města v ČR, Brna s 377,5 tisíci obyvateli. Brno má v rámci JMK výrazně dominantní postavení. Druhé největší město kraje má necelých 34 tisíc obyvatel, tedy zhruba 9 % obyvatelstva krajského města.

Nesoulad administrativního a funkčního vymezení SO ORP je nejzřetelnější v zázemí Brna, kde se rovněž nejvíce projevuje proces suburbanizace (projevuje se to v bytové výstavbě, rostoucím počtu obyvatel migrací i přirozenou měnou, podílu obyvatel v předproduktivním věku). Suburbanizační procesy mají dopady na utváření a fungování sídelní struktury zejména v zázemí Brna s dopadem na celé území kraje.

Specifickou vlastností kraje je menší rozdrobenost jeho sídelní struktury, kdy je většina obcí tvořena pouze jedním sídlem. Průměrný počet obyvatel jednoho sídla je tak téměř dvojnásobný vůči průměru za celou republiku. Problematickým může být i výrazně rozdílný počet obcí, jež spadají do jednotlivých správních obvodů obcí s rozšířenou působností. V JMK je celkem 673 obcí, z nichž je 21 ORP – to dává průměrně 32 obcí na jeden správní obvod. V některých SO ORP je však počet obcí výrazně vyšší – extrémní je zejm. Znojmo se 111 obcemi (existuje tak poměrně rozlehlý správní obvod, kde cesta VHD z nejvzdálenější obce do správního centra – Znojma, trvá cca 1 hod. a 15 min.). Dále také SO ORP Boskovice a Tišnov.

2.10 Rekreaace

Silné stránky	Slabé stránky
• Exponovaná poloha při hranici s Rakouskem a Slovenskem • Pestrá nabídka pro rozmanité formy cestovního ruchu • Tradice vinařství a vinařské turistiky • Rozvinutá turistika a cykloturistika • Zachovaný folklor a folklorní slavnosti • Existence Masarykova okruhu a konání	• Málo kvalitních vodních ploch pro rekreaci • Intenzivní zemědělství omezující prostupnost krajiny • Výrazná sezónnost cestovního ruchu v kraji, nízká průměrná doba pobytu hostů • Malé využití potenciálu Brna pro realizaci kongresové turistiky • Nedostatečně využitý potenciál přeshraničního cestovního ruchu – vysoký podíl

Velké ceny ČR • Rekreační potenciál CHKO Moravský kras v bezprostřední návaznosti na město Brno	návštěv turistů z Rakouska je pouze jednodenní
Příležitosti	Hrozby
• Rozvoj spolupráce v oblasti cestovního ruchu se sousedními státy • Zvyšování atraktivity méně turisticky využívaných území (Vyškovsko) • Rozvoj rekreačních oblastí, rozvoj lázeňství (termální resort Pasohlávky atd.) • Vybudování nových vodních ploch využitelných i pro rekreaci (např. využití dobývacích prostorů s ukončenou těžbou) • Potenciál rozšíření Baťova kanálu až do Hodonína, popřípadě dále po řece Moravě, rozvoj turistického ruchu daný přítomností rekreačního přístavu nebo přístaviště. • Větší využití potenciálu Brna pro realizaci kongresové turistiky. • Ochrana rázovitosti krajiny v jednotlivých krajinných typech, zejm. v oblastech s lokalitami vhodnými pro agroturistiku a regionální cestovní ruch ve zvláště chráněných územích (NP Podyjí, CHKO Pálava, CHKO Bílé Karpaty, CHKO Moravský kras) a v maloplošně chráněných územích. • Větší využití potenciálu území pro rozvoj vinařství a nových forem cestovního ruchu a rekreace (agroturistika, cykloturistika a lázeňský cestovní ruch) v souvislosti s lidovou kulturou, agroturistikou a jedinečnou atraktivností krajiny (Lednicko-valtický areál, Slavkovské bojiště, lidové	• Další zhoršování ukazatelů incomingového cestovního ruchu (snížení počtu turistů v ubytovacích zařízeních, snižování podílu zahraničních turistů, nízký počet přenocování v kraji) • Utlumování aktivit spojených s veletržnictvím • Zánik turistických atraktivit území, tedy místního rázu zástavby a obrazu krajiny, spojený s tzv. konzumním způsobem života

tradice Slovácka). Zlepšení využití území Moravského krasu a vodních ploch v JMK pro cestovní ruch a rekreaci. Zintenzivnění spolupráce v oblasti cestovního ruchu s okolními regiony a státy.	
--	--

Komentář:

Významnou příležitostí rozvoje cestovního ruchu a rekreace Jihomoravského kraje je jeho výhodná poloha u hranic s Rakouskem a Slovenskem, díky které mohou být na území těchto dvou zemí generováni potenciální návštěvníci atraktivit cestovního ruchu na území JMK.

Kraj díky pestrosti krajinných typů poskytuje širokou nabídku forem cestovního ruchu včetně specifických atraktivit spojených s vinařstvím (vinařská turistika) nebo místním folklorem (folklorní slavnosti). Nabídka z pohledu cestovního ruchu a rekreace je v kraji široká – jsou zde výborné podmínky pro rozvoj cykloturistiky (dobudování pátečních stezek s návazností na mezinárodní trasy), vinařských stezek, běžkařských tras, hipoturistiky, je zde Masarykův okruh, jsou zde zvláště chráněná území (NP Podyjí a chráněné krajinné oblasti), četné památky historické, archeologické, technické i vojenské (areál slavkovského bojiště patří mezi nejvýznamnější bitevní areály 19. století).

Významná je také kongresová a veletržní turistika, pro kterou je vybudovaný veletržní areál v Brně i další zařízení pro pořádání kongresů a výstav. Kongresovou turistiku generují i vysoké školy na území města Brna.

Důležitá jsou také tradiční sportovní odvětví (lední hokej, fotbal, volejbal, basketbal, baseball ad.), která generují významnou fanouškovskou základnu těchto sportů v Brně, ale i širokém okolí s celokrajským významem. Kromě týmových sportů je pro kraj důležité také pořádání jednorázových opakujících se akcí (Velká cena ČR silničních motocyklů, turnaj hokejových národních mužstev Euro Hockey Tour – pokud se nekoná na jiném místě v ČR), které mají marketingový přínos pro celý kraj. S podporou tradičních sportovních odvětví souvisí i nutnost výstavby nových a rekonstrukce stávajících sportovních objektů.

Chybějící kvalitní vodní plochy pro rekreaci u vody lze nahradit výstavbou aquacenter a podobných zařízení, uvažuje se o úpravě Baťova kanálu a jeho splavnění včetně vybudování související infrastruktury. Pro rekreaci obyvatel Brna má díky dostupnosti MHD význam CHKO Moravský kras a Brněnská přehrada.

2.11 Hospodářské podmínky

Silné stránky	Slabé stránky
Rozvinutá a odvětvově pestrá ekonomická základna	Výskyt marginálních území vyznačujících se potenciálními problémy socioekono-

• Poloha na hlavních evropských dopravních tazích • Velký význam a tradice strojírenského, elektrotechnického a potravinářského průmyslu, zejména v Brně, ale i Blansko, Kuřim, Boskovice, Břeclav, Znojmo, Mikulov • Průmysl a stavebnictví zaměstnává více než 37 % pracovníků (okres Brno-venkov více než 60 %) • Existující těžba má pozitivní dopad na příjmy obcí (např. Dambořice) • Dálniční propojení se sousedními oblastmi • Strategická poloha kraje z pohledu průchodu energovodů (ropovod a plynovod), vhodné geologické podmínky pro strategické zásobníky podzemního plynu. • Tradice vysokého školství v Brně, podpora aplikované vědy, výzkumu, inovací. Nadprůměrný podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním (v JMK 14,7 %, v ČR celkově 12,5 %). • Průmyslové zóny, umístování výroby s vyšší přidanou hodnotou, zejména v Brně • Úrodná zemědělská oblast • Umístování ekonomických aktivit s vyšší přidanou hodnotou, zejména v Brně. V JMK je druhá nejvýkonnější regionální ekonomika republiky (po středočeském prostoru) • Naleziště a těžba zemního plynu, ropy a stavebních surovin na území JMK. Ropa je na území JMK zpracovávána chemicky	mického charakteru (nedostatek pracovních míst, úbytek počtu obyvatel) • Vysoká koncentrace pracovních míst do několika málo měst, zejména města Brna • Nižší míra pracovní autonomie pracovních mikroregionů v širším zázemí Brněnské metropolitní oblasti, související vysoké hodnoty denní vyjížděky za prací mimo obec v tomto území • Vyšší podíl nezaměstnaných, než je celorepubliková hodnota • Vysoká nezaměstnanost v řadě obcí v jihovýchodní a jihozápadní části kraje (zejm. SO ORP Znojmo, Moravský Krumlov, Hodonín, Veselí nad Moravou). • Malá provázanost mezi vysokým potenciálem zemědělské produkce (zelinářská, ovocnářská) a navazujícím zpracovatelským průmyslem
---	--

Příležitosti	Hrozby
• Profilace Brna jako silného centra inovativní produkce a přelévání případných pozitivních efektů do ostatních částí kraje • Využití potenciálu vinařství pro rozvoj navazujících hospodářských aktivit, zejména v terciálním sektoru • Hospodářský potenciál letiště Brno-Tuřany • Strategická poloha Brna na křižovatce multimodálních dopravních koridorů mezinárodního významu pro rozvoj výroby, logistiky, vědy a výzkumu • Re-industrializační procesy vázané na příchod silného investora oživující mikro-regionální ekonomiky ve vybraných oblastech kraje • Zemědělská a potravinářská výroba zaměřená na produkci čerstvých potravin pro vlastní zásobování kraje (závlahy, skleníky) • Využití potenciálu v oblasti rekreace a cestovního ruchu pro ekonomické posílení kraje • Lepší využití brownfields a dalších ploch vhodných pro ekonomické aktivity. Brownfields v JMK jsou vzhledem k existenci analýz a strategií pro opětovné využití připraveny	• Rozevírání nůžek mezi relativně inovativními odvětvími soustředěnými do metropolitního regionu Brno a rutinní výrobou v ostatních částech kraje • Trvalé zaostávání ekonomické základny Znojemska, vytváření dalších periferií z hlediska hospodářské situace v daných oblastech. • Dlouhodobá devastace nevyužívaných výrobních i nevýrobních objektů • Soustředění komerčních ploch, výrobních a logistických areálů v jižní a jihovýchodní části Brna bez koncepčního a koordinovaného řešení dopravní a technické infrastruktury • Další pokles zaměstnanosti v primárním sektoru s potenciálními negativními dopady do života zemědělských obcí a do údržby krajiny • Zábory zemědělské půdy pro zástavbu včetně fotovoltaických elektráren • Trvalý pokles podílu ekonomicky aktivního obyvatelstva na celkové populaci kraje

Komentář:

V Jihomoravském kraji má velké zastoupení a historickou tradici zejména elektrotechnický (Metra Blansko), strojírenský (Zetor Brno, Minerva Boskovice atd.) a potravinářský průmysl – pivovary Starobrna, Černá hora, víno Mikulov. Celkově v průmyslu a stavebnictví v roce 2014 pracovalo 37,4 % všech zaměstnanců, přičemž v okrese Brno-venkov to bylo více než

60 %. V tomto okrese sídlí firmy, které zaměstnávají více než 2 000 pracovníků. Jedná se například o Tyco Electronics Czech s.r.o. v Kuřimi.

Rozvinutá a odvětvově pestrá ekonomická základna kraje dává dobré předpoklady pro využití pracovních sil a současně je odolnější proti konjunkturálním změnám a ekonomické regresi. Rizikovým faktorem může být pokles zájmu o nové investice v důsledku stagnace ekonomiky, proto je nutno v jednotlivých regionech podporovat a rozvíjet místní tradiční výrobní odvětví, která nejsou příliš provázána s globálními ekonomickými vlivy. Zároveň se Jihomoravský kraj a specificky některé jeho oblasti potýkají s nadprůměrným podílem nezaměstnaných oproti celkové situaci v ČR (k 31. 12. 2013) – v 5 SO ORP kraje je nezaměstnanost více jak 10procentní (SO ORP Hodonín – 13,3 %, Znojmo – 12,1 %, Veselí nad Moravou – 10,9 %, Moravský Krumlov – 10,7 % a Kyjov – 10,2 %). Řešením je zvyšování vzdělanosti a kvalifikační úrovně obyvatelstva, tak aby i periferní oblasti kraje mohly čerpat z případných dopadů ekonomického růstu Brna a jeho okolí. Společně s tímto však musí být zajištěny předpoklady pro zvyšování mobility obyvatelstva.

Potenciálem kraje pro budoucí hospodářský rozvoj je jednak jeho geografická poloha, kdy sousedí s dvěma sousedními zeměmi (blízkost ekonomicky silného regionu Vídně vynahradí perifernější polohu v rámci ČR), a jednak je to existence mezinárodního letiště (Brno-Tuřany). Dalším významným potenciálem JMK je význam kraje pro rekreaci, turistiku a cestovní ruch (potenciál v této oblasti je popsán výše).

Uspořádání sídelního systému kraje se odráží v prostorové struktuře krajské ekonomiky, charakteristické je dominantní postavení Brna. V souvislosti s Brnem je nutné zmínit tendence ke koncentraci pracovních míst, což může vést k ekonomické polarizaci vyvolávající zesílené dojížděkové proudy na vyšší vzdálenosti. Hrozbou pro oblast Brna a jeho bezprostředního okolí je další soustředění ploch pro ekonomické aktivity (komerčních ploch, výrobních a logistických areálů) v jižní a jihovýchodní části Brna bez koncepčního a koordinovaného řešení dopravní a technické infrastruktury. Potenciál rozvoje v této oblasti musí být koordinován s řešením nadmístní sítě dopravní i technické infrastruktury.

2.12 Souhrnný přehled silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb území pro určení problémů k řešení v ÚPD

V této kapitole jsou uvedeny **nejdůležitější výroky ze SWOT analýz**, které jsou ovlivnitelné nástroji územního plánování. Je uveden **souhrnný přehled** silných stránek (S), slabých stránek (W), příležitostí (O) a hrozeb (T) řešeného území, které se použijí pro formulování některých **problémů k řešení v územně plánovací dokumentaci** (kapitola 4 tohoto dokumentu – zejm. požadavky na odstranění nebo omezení slabých stránek, hrozeb a rizik souvisejících s nevyvážeností územních podmínek URÚ).

Silné stránky:

S1 Jihomoravský kraj je (po Praze a Středočeském kraji) třetí nejvýkonnější krajskou ekonomikou republiky.

S2 Jihomoravský kraj má výhodnou geografickou polohu v rámci ČR i Evropy. Brno je významným dopravním uzlem. Dálnice, železnice, mezinárodní letiště umožňují rozvoj primárního, sekundárního a terciárního sektoru ekonomiky.

S3 Vysoká úroveň vysokého školství v metropoli kraje umožňuje rozvoj čtvrtého (znalostního) sektoru ekonomiky s vyšší přidanou hodnotou (věda, výzkum, hi-tech).

Slabé stránky:

W1 Plošná nerovnoměrnost socioekonomického rozvoje v různých částech území kraje. Nedostatek pracovních míst a úbytek počtu obyvatel zejména na Veselsku, Hodonínsku, Kyjovsku a Moravskokrumlovsku.

W2 Nedostatečná vodohospodářská infrastruktura sloužící k vyrovnávání a stabilizaci vodohospodářských poměrů včetně půdní vlhkosti a k ochraně zastavěného území před povodněmi.

W3 Špatná dopravní dostupnost (časová i vzdálenostní) z jihozápadní a jihovýchodní části kraje do krajského města; problém dopravní obslužnosti se týká zejména Znojemska a Veselska.

Příležitosti:

O1 Potenciál pro rozvoj cestovního ruchu: poznávací turistiky, agroturistiky, cykloturistiky vzhledem k pestrosti přírodních a krajinných typů, kulturních a architektonických památek (Lednicko-valtický areál, slavkovské bojiště, Baťův plavební kanál, Moravský kras, lidové tradice a vinařství).

O2 Výjimečné půdní a klimatické podmínky pro zemědělství, možnost pěstování specializované zemědělské produkce (zelenina, ovoce, vinná réva) v jižní polovině kraje s potenciálním odbytištěm v brněnském metropolitním regionu.

O3 Potenciál ekonomického růstu a mezinárodní spolupráce vzhledem k výhodné geopolitické a dopravní poloze Jihomoravského kraje a významu Brna jakožto centra technologického rozvoje. Potenciál prosperity venkovských regionů je v rozvoji lokálních ekonomik (místní produkce a trhu).

Hrozby:

T1 Kumulace rozvojových záměrů a střety mezi veřejnými a soukromými zájmy na využití území mohou vést k zablokování rozvoje infrastruktury (přestavba brněnského železničního uzlu, realizace rychlostních komunikací R52, R43), což znesnadní obsluhu území a může ohrozit i význam kraje.

T2 Extrémně silná (a dále rostoucí) denní dojíždka za prací do Brna i lokálních center zaměstnanosti vlivem nerovnoměrnosti rozložení pracovních příležitostí může způsobit ros-

toucí intenzitu individuální automobilové dopravy s nepříznivými důsledky na životní prostředí i na kvalitu života jak ve městech, tak i v marginalizovaných oblastech.

T3 Pokračující suburbanizace a nekoncepční rozvoj suburbánních území. Selhávání funkce územního plánování jako nástroje koordinace využití území. Nedaří se bránit rozšiřování zastavěného území na úkor zemědělské půdy (fotovoltaické elektrárny, průmyslové zóny, skladové areály a nákupní centra) a orientovat obce a investory na intenzivní využití již zastavěných území a brownfieldů.

3 VYHODNOCENÍ VYVÁŽENOSTI VZTAHU ÚZEMNÍCH PODMÍNEK PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ ÚZEMÍ

Součástí rozboru udržitelného rozvoje území dle §4, odst. 1 Vyhlášky č. 500/2006 Sb. je *vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území*, jež tvoří závěr tematických zjištění a vyhodnocení udržitelného rozvoje.

3.1 Postup vyhodnocení vyváženosti

Základní teze použitého přístupu k vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro URÚ je možné v několika bodech popsat následovně:

1. **Metoda** vyhodnocení vyváženosti je **kvantitativně kvalitativní metodou** – je kombinován přístup postavený na hodnocení pomocí zvolených indikátorů, avšak toto hodnocení je komentováno, jsou hledány souvislosti a vysvětlení daného stavu.
2. **Územní jednotkou**, za kterou byla vyváženost vztahu územních podmínek hodnocena, je zvolen **správní obvod obce s rozšířenou působností**. Řada statistik ČSÚ a dalších poskytovatelů dat je dostupná na úrovni ORP – pro potřeby vyhodnocení vyváženosti budou použity právě tyto indikátory. Hodnocení územních podmínek udržitelného rozvoje území za SO ORP umožňuje lépe identifikovat příčinu nevyváženosti v území a lépe popsat rozdíly mezi jednotlivými oblastmi v rámci kraje.
3. **Nadefinování jednotlivých indikátorů** – indikátory budou definovány za jednotlivé pilíře udržitelného rozvoje území.
4. **Zjištění hodnot nebo aktualizace hodnot**, kterých nabývají jednotlivé **indikátory** za jednotlivé SO ORP Jihomoravského kraje.
5. **Hodnocení jednotlivých indikátorů** za všechny sledované SO ORP Jihomoravského kraje dle statistických charakteristik na sedmibodové škále $<-3;+3>$ ¹⁰. Nezastupitelnou roli zde také hraje expertní úsudek a znalost hodnoceného území.

¹⁰ Viz následující podkapitola.

Vzhledem k výrazné odlišnosti Brna ve většině sledovaných ukazatelích oproti ostatním SO ORP, byl zvolen diferencovaný přístup pro hodnocení Brna a zbylé části JMK:

- **Brno** – referenční hodnota pro ohodnocení krajského města z pohledu jednotlivých indikátorů byla hodnota daného indikátoru pro celý Jihomoravský kraj (např. při hodnocení stavu indikátoru *podíl zaměstnaných, žáků a studentů dojíždějících do ORP* na škále <-3;+3> pro SO ORP Brno byla hodnota za tento správní obvod – tedy 25,9 % - porovnána s celokrajským průměrem – 12,3 %, který byl považován za referenční hodnotu).
- **Všechny ostatní správní obvody ORP JMK** – byly hodnoceny vůči hodnotě za Jihomoravský kraj bez města Brna (např. při hodnocení stavu stejného indikátoru jako výše, tedy *podílu zaměstnaných, žáků a studentů dojíždějících do ORP* na škále <-3;+3> pro kterékoliv jiné SO ORP, např. Tišnov, byla hodnota za tento správní obvod – tedy 4,5 % - porovnána s průměrem kraje bez města Brna – tedy nikoliv s hodnotou 12,3 %, ale s hodnotou 5,5 %).

Zejména v oblasti sociálního a hospodářského pilíře je totiž pozice Brna natolik silná, že výrazně ovlivňuje celokrajský průměr.

6. Další fází postupu hodnocení je **kalkulace průměru za každý ze tří pilířů** – tedy výpočet aritmetického průměru ohodnocení jednotlivých indikátorů za všechny tři pilíře ve všech SO ORP Jihomoravského kraje.
7. Předchozím bodem je zajištěno vyhodnocení pilířů ve všech sledovaných územních jednotkách (SO ORP JMK) na škále <-3;+3> . Pro každé **SO ORP jsou takto vypočítány 3 hodnoty – ohodnocení environmentálního, sociálního a hospodářského pilíře**. Tam, kde bylo hodnocení nižší než 0, byl daný pilíř ohodnocen -; tam, kde bylo hodnocení vyšší než 0, byl daný pilíř ohodnocen +.
8. **Komentář a interpretace výsledků**. Pro interpretaci výsledků, které vzešly z matematicko-statistického vyhodnocení indikátorů nadefinovaných v rámci jednotlivých pilířů, bylo použito mj. výroků a závěrů ze souhrnných SWOT analýz za odpovídající pilíře. Verbální popis vyhodnocení vyváženosti je nedělitelnou součástí RURÚ a je uveden v kapitole 3.
9. **Grafickými výstupy dílčího vyhodnocení jsou kartogramy za každý pilíř** (životního prostředí, soudržnost společenství obyvatel území a hospodářský rozvoj) s vizualizací ohodnocení na škále <-3;+3>.
10. **Grafickým výstupem vyhodnocení vyváženosti územních podmínek pro URÚ je souhrnný kartogram vyváženosti** znázorňující rozdělení ORP do osmi kategorií dle kombinace výsledků vyhodnocení územních podmínek pro udržitelný rozvoj území.

Indikátory použité v RURÚ 2013 a rozšíření sady indikátorů pro rok 2015 (vyznačeno kurzívou)¹¹:

1. Environmentální pilíř:

- a. Imisní znečištění životního prostředí – indikátor přejmenován na *Oblasti s překročenými imisními limity*
- b. Překročení limitů hluku silniční dopravou – indikátor přejmenován na *Hluková zátěž území*
- c. Koeficient ekologické stability
- d. Chráněná území
- e. Staré ekologické zátěže
- f. *Podíl obyvatel v bytech s napojením na kanalizační síť*
- g. *Podíl obyvatel v bytech s napojením na plyn*
- h. *Podíl zastavěných ploch*
- i. *Hustota zalidnění*
- j. *Podíl lesních pozemků*

Byl vypuštěn indikátor: Podíl orné půdy ze zemědělské půdy

2. Sociální pilíř:

- a. Přirozená měna obyvatel – indikátor přejmenován na *Přírůstek obyvatelstva přirozenou měnou*
- b. Stěhování obyvatel – indikátor přejmenován na *Přírůstek obyvatelstva stěhováním*
- c. Podíl rodáků v obyvatelstvu
- d. Index stáří (data budou aktualizována) – bude rozděleno na:
 - i. *Podíl obyvatel ve věku 0-14 let a*
 - ii. *Podíl obyvatel ve věku nad 65 let*
- e. Podíl osob s vysokoškolským vzděláním
- f. Podíl daleko vyjíždějících do zaměstnání – indikátor nahrazen *Podíl zaměstnaných, žáků a studentů vyjíždějících mimo obec*
- g. *Podíl obyvatel napojených na veřejný vodovod*
- h. *Potenciál pro individuální rekreaci – počet bytů v objektech k individuální rekreaci na 1 km²*
- i. *Průměrný věk*
- j. *Intenzita bytové výstavby – počet dokončených bytů na 1000 obyvatel – přesunuto z hospodářského pilíře*

3. Hospodářský pilíř:

- a. Pracovní otevřenost – podíl osob vyjíždějících na celkovém počtu zaměstnaných bydlících v ORP
- b. Pracovní význam – indikátor přejmenován na *Podíl počtu obsazených pracovních míst na celkovém počtu ekonomicky aktivních obyvatel*
- c. Míra nezaměstnanosti – bude přejmenováno: *Podíl nezaměstnaných osob*
- d. *Podíl nezaměstnaných osob – absolventů*

¹¹ U řady indikátorů je použito podkladů, jež byly vyhotoveny v rámci zpracování podkapitoly 2.2 v části A – PRURÚ. V této podkapitole se nachází rovněž interpretace stavu daných indikátorů, které jsou jevy sledovanými v rámci ÚAPk dle Vyhlášky č. 500/2006 Sb.

- e. *Podíl ekonomicky aktivních zaměstnaných v sekundéru*
- f. *Podíl zaměstnaných, žáků a studentů dojíždějících do ORP*
- g. *Kapacita hromadných ubytovacích zařízení*
- h. *Počet ekonomicky aktivních na 1000 obyvatel*
- i. *Výnosnost půd*

Byly vypuštěny indikátory: Index vzdělanosti obyvatel, Intenzita bytové výstavby a Polohový potenciál.

3.2 Konkrétní aplikace metody vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro URÚ – výběr indikátorů a odůvodnění

Na tomto místě je vysvětlen **způsob vyhodnocení jednotlivých pilířů** udržitelného rozvoje (kvantitativně na základě hodnot indikátorů a kvalitativně na základě znalosti území a interpretace indikátorů) a jsou popsány **použité indikátory** za jednotlivé pilíře.

Přístup k hodnocení jednotlivých indikátorů v rámci pilířů URÚ:

Pilíře URÚ jsou hodnoceny na základě indikátorů. Indikátor je základní číselný ukazatel, který charakterizuje stav/vývoj dané složky udržitelného rozvoje. Pomocí indikátorů lze jednoduše a srozumitelně prezentovat i složité komplexní jevy bez užití náročných statistických metod či popisů vazeb a vzájemných souvislostí.

Stav území je hodnocen prostřednictvím indikátorů na **sedmibodové škále <-3;+3>**. U této sedmibodové škály, tzv. Likertovy škály, lze využít transformace dat na z-skóre a návaznosti pravidlo 3 sigma (99,6 % hodnot datové sady s normálním rozdělením spadá do rozmezí -3 až +3 směrodatné odchylky od průměru). Krajnými hodnotami (tj. -3 a +3) se vyjadřují extrémní hodnoty v území.

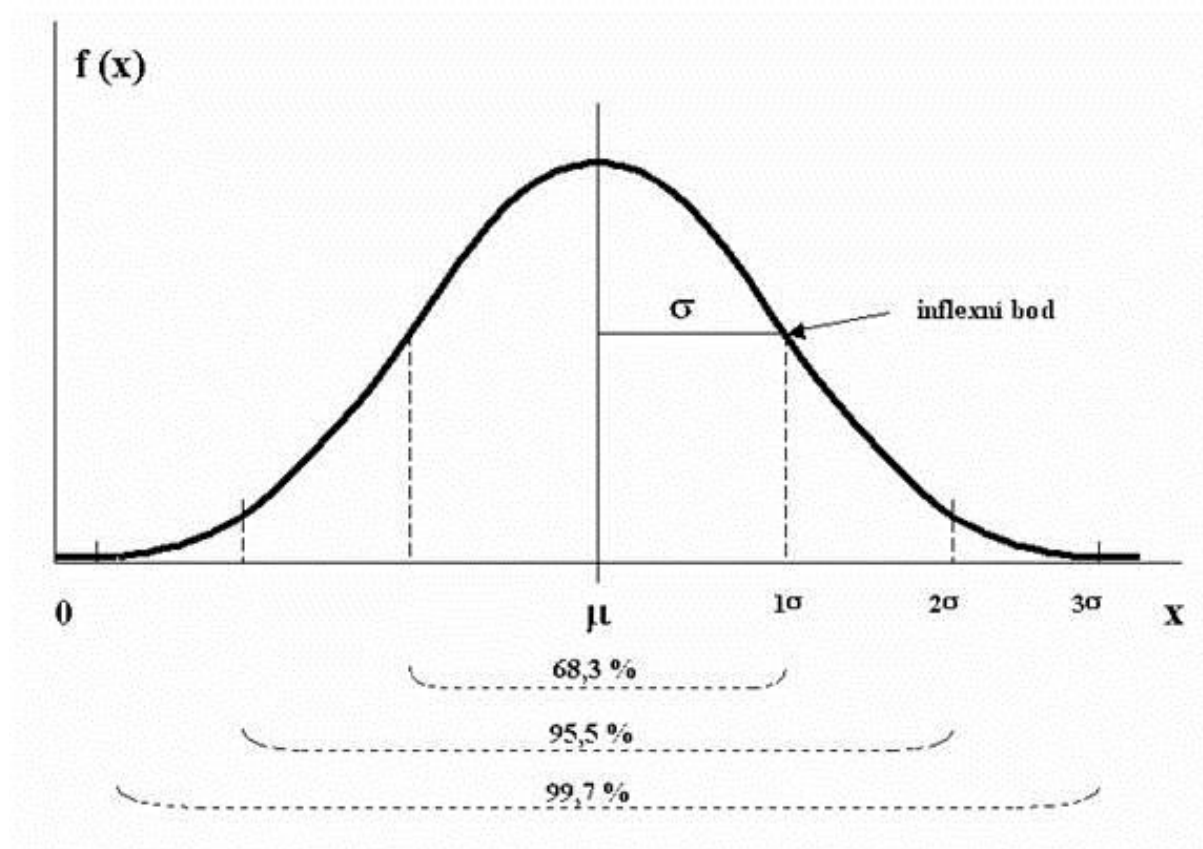
Vzorec pro výpočet transformace původních dat na z-skóre:

$$z : x_i \rightarrow \frac{x_i - \bar{x}}{\sigma(x)}$$

x_i je hodnota indikátoru (např. konkrétní hodnota podílu nezaměstnaných dané obce), $\bar{x}$ **s pruhem** je referenční hodnota (krajské číslo – např. hodnota podílu nezaměstnaných v kraji) a **sigma** (čitatel vzorce) je směrodatná odchylka¹² (nutno vypočítat z dat o nezaměstnanosti ve sledovaném území).

Šipka značí proces transformace původních dat (hodnot indikátoru) reprezentovaných hodnotou x_i na z-skóre.

¹² Směrodatná odchylka je kvadratickým průměrem odchylek hodnot od jejich aritmetického průměru a **vypovídá o tom, jak moc se od sebe navzájem liší jednotlivé hodnoty v souboru zkoumaných hodnot**. Dva různé soubory zkoumaných hodnot mohou mít stejný aritmetický průměr, ale v jednom mohou být hodnoty velmi různorodé s extrémy a ve druhém souboru velmi podobné, minimálně se lišící – díky směrodatné odchylce je možné tento rozdíl zjistit. **Směrodatná odchylka je míra variability** (tedy různorodosti) dat.

Graf 3.1: Normální (Gaussovo) rozdělení pravděpodobnosti

Zdroj: <http://cit.vfu.cz>

Pozn.: V rozmezí jednoho násobku směrodatné odchylky od průměru je 68,3 % hodnot, dvou násobků směrodatné odchylky od průměru je 95,5 % a tří násobků směrodatné odchylky je 99,7 % všech hodnot.

Provázání pravidla 3 sigma a z-skóre: Data za jednotlivé nadefinované indikátory mají jen zřídka normální rozdělení. Převod datové sady na normální rozdělení se provede pomocí přepočtu na z-skóre. Pokud mají data normální rozdělení (tedy střední hodnotu mají rovnou 0 a směrodatnou odchylku 1 – data jsou symetricky rozložena vzhledem k průměru), pak pro ně platí pravidlo 3 sigma. Dle tohoto pravidla se 99,6 % hodnot vyskytuje v rozmezí ± 3 sigma, tedy ± 3 směrodatné odchylky od střední hodnoty. Využitím tohoto pravidla můžeme následně data jednoduše ohodnotit na škále $<-3; +3>$ ¹³, neboť převážná většina hodnot je v tomto intervalu.

Hodnoty, které budou mimo tento interval (tedy vyšší než +3 a nižší než -3), jsou extrémními hodnotami a pro potřeby ohodnocení dat na sedmibodové škále je možné jejich hodnocení „ručně“ upravit na jednu z krajních hodnot (buď -3, nebo +3).

Indikátory použité v RURÚ Jihomoravského kraje 2015:

Výběr indikátorů, resp. doplnění indikátorové sady, která byla použita v roce 2013, byl proveden tak, aby byly v co nejširší míře vyčerpávajícím způsobem zahrnuta všechna témata,

¹³ Pokud jsou některé indikátory ohodnoceny na škále $<-3; +3>$ jiným způsobem, než výše popsaným matematicko-statistickým postupem, je to vysvětleno a odůvodněno v příloze č. 5 tohoto dokumentu.

z jejichž perspektivy se zpracovává zjištění a vyhodnocení udržitelného rozvoje území dle § 4 odst. 1, písm. b) Vyhlášky č. 500/2006 Sb. Nově zvolené indikátory byly vybírány tak, aby byl dodržen princip zpětné vazby – tj. aby popisovaly jevy nebo procesy, které jsou ovlivnitelné nástroji územního plánování.

Tabulka 3.1: Indikátory použité pro vyhodnocení environmentálního pilíře

Název indikátoru	Komentář a odůvodnění výběru indikátoru
<i>1.a Imisní znečištění území¹⁴</i> B36¹⁵	Indikátor hodnotí území z hlediska zatížení imisemi. Území JMK je hodnoceno na základě pětiletého průměru v letech 2009 – 2013 (pětiletý průměr ročních průměrů) z hlediska zatížení území látkami: • oxid dusičitý, • částice PM₁₀, • jemné částice PM_{2,5}, • benzen, • benzo(a)pyren, • oxid siřičitý, • arsen, • olovo, • nikl a • kadmium. Zdrojem dat je ČHMÚ. Indikátor je negativní – tzn. rostoucí hodnoty indikují nepříznivou situaci v území.
<i>1.b Hluková zátěž území¹⁶</i>	Indikátor je hodnocen kvalitativně – expertním ohodnocením na základě podkladů: • časově omezených povolení, jež byly vydány ke konkrétním silničním a železničním úse-

¹⁴ V mapovém schématu pro indikátor *Imisní znečištění ovzduší* je na rozdíl od toho, jak je to obvyklé u ostatních kartogramů, znázorněno ohodnocení daného indikátoru na škále <-3;+3>. Indikátor byl konstruován jako složený indikátor, do něhož vstupovala data o imisní situaci řady látek, jež sleduje ČHMÚ – v kartogramu je uvedeno tedy výsledné hodnocení za všechny sledované látky.

¹⁵ V případě, kdy indikátor odpovídá jevu sledovanému dle přílohy Vyhlášky č. 500/2006 Sb. v rámci ÚAPk nebo ÚAPo, je zde uvedena tato informace.

¹⁶ Podklady pro expertní vyhodnocení tohoto indikátoru jsou obsahem přílohy č. 4 tohoto dokumentu.

Název indikátoru	Komentář a odůvodnění výběru indikátoru
	kům z důvodů nadlimitních zdrojů hluku a které vydává Krajská hygienická stanice JMK, • hlukových map, jež jsou aktualizovány Ministerstvem zdravotnictví ČR, • sčítání dopravy 2010 (zdrojem ŘSD) a • hlukových pásem letišť.
1.c Koeficient ekologické stability B30	KES je podíl stabilních prvků ekosystému (např. lesní půda, vodní plochy a toky, trvalé travní porosty) na nestabilních prvních ekosystému (např. orná půda, antropogenizované plochy)¹⁷. Čím vyšší hodnota KES, tím je možno dané území hodnotit jako stabilnější. Zdrojem dat je databáze MOS, kterou spravuje ČSÚ.
1.d Chráněná území A25, 26, 27, 29	Chráněná území – velkoplošná zvláště chráněná území (národní parky a chráněné krajinné oblasti) a vybraná maloplošná zvláště chráněná území (národní přírodní rezervace a národní přírodní památky) – na jednu stranu vytvářejí limity územního rozvoje, na druhou stranu jsou díky nim chráněny hodnoty v území. Zdrojem dat jsou podklady AOPK zapracované do datového modelu ÚAP JMK 2015.
1.e Staré ekologické zátěže A64	Staré zátěže území a kontaminované plochy vytvářejí zátěž na životní prostředí. Zdrojem dat jsou podklady MŽP zapracované do datového modelu ÚAP JMK 2015. Indikátor je negativní – tzn. rostoucí hodnoty indikují nepříznivou situaci v území.
1.f Podíl obyvatel v bytech s napojením na kanalizační síť B21	Nízké hodnoty indikátorů ukazují na pravděpodobný negativní dopad na životní prostředí. Využití kanalizační sítě je neekologičtější způsobem likvidace odpadů z domácností a plyn je považován za nejvíce šetrný způsob zásobování domácností energiemi (mnohem více než např. tuhá paliva). Zdrojem dat pro
1.g Podíl obyvatel v bytech	

¹⁷ Přesná definice je uvedena u popisu jevu B30 v části A (PRURÚ).

Název indikátoru	Komentář a odůvodnění výběru indikátoru
<i>s napojením na plyn</i> B20	uvedené indikátory je SLDB 2011.
<i>1.h Podíl zastavěných ploch</i> A1	Podíl zastavěných ploch neustále roste, několik desítek či stovek hektarů dosud volné krajiny je každý měsíc zabíráno novou zastavěnou plochou. Jedná se o negativní jev vůči životnímu prostředí. Zdrojem dat je databáze MOS, kterou spravuje ČSÚ. Indikátor je negativní – tzn. rostoucí hodnoty indikují nepříznivou situaci v území.
<i>1.i Hustota zalidnění</i> B1	Čím vyšší je hustota zalidnění, tzn. čím více obyvatel na jednotku plochy v území žije, tím vyšší tlak je vytvářen na životní prostředí. Indikátor je počítán jako počet obyvatel (zdrojem dat databáze BEO, kterou spravuje ČSÚ) na plochu (zdrojem dat ČÚZK). Indikátor je negativní – tzn. rostoucí hodnoty indikují nepříznivou situaci v území.
<i>1.j Podíl lesních pozemků</i> B29	Na území ČR je míra lesnatosti území (tedy podíl lesních pozemků) zhruba 1/3. Pro potřeby zjištění a vyhodnocení udržitelného rozvoje území budou vyšší hodnoty tohoto indikátoru ukazovat na lepší stav z hlediska environmentálního pilíře. Zdrojem dat je databáze MOS, kterou spravuje ČSÚ.

Tabulka 3.2: Indikátory použité pro vyhodnocení sociálního pilíře

Název indikátoru	Komentář a odůvodnění výběru indikátoru
<i>2.a Přírůstek obyvatelstva přirozenou měnou</i> B1	Přírůstek obyvatelstva přirozenou měnou (nebo také zkráceně přirozený přírůstek) je rozdíl mezi počtem narozených a zemřelých za konkrétní časové období v konkrétně vymezeném území. Jedná se o jeden ze základních demografických ukazatelů. Vzhledem k tomu, že absolutní počet (rozdíl mezi počtem narozených a zemřelých) je neporovnatelný mezi územními jednotkami s různým počtem obyvatel, je nutné tuto hodnotu přepočítat na 1000 obyvatel – pak se

Název indikátoru	Komentář a odůvodnění výběru indikátoru
	jedná o hrubou míru přirozeného přírůstku. Zdrojem dat je databáze BEO, kterou spravuje ČSÚ.
2.b Přírůstek obyvatelstva stěhováním B1	Přírůstek obyvatelstva stěhováním (nebo také zkráceně migrační přírůstek) udává rozdíl mezi počtem osob, jež se do konkrétního území v daném časovém období přistěhovaly, a mezi počtem osob, jež se vystěhovaly. Vzhledem k tomu, že absolutní počet je neporovnatelný mezi územními jednotkami s různým počtem obyvatel, je nutné tuto hodnotu přepočítat na 1000 obyvatel – pak se jedná o hrubou míru migračního salda. Zdrojem dat je databáze BEO, kterou spravuje ČSÚ.
2.c Podíl rodáků v obyvatelstvu	Indikátor popisuje území z hlediska toho, jaká je soudržnost obyvatelstva s územím, ze kterého obyvatelé pocházejí. Rodákem pro potřeby tohoto indikátoru je osoba, která žije ve stejné obci, ve které žila po svém narození (resp. ve které měla trvalý pobyt matka osoby v době, kdy se daná osoba narodila). Zdrojem dat je SLDB.
2.d.i Podíl obyvatel ve věku 0 – 14 let B2	Vysoká hodnota tohoto indikátoru udává v podmínkách ČR pozitivní jev. Nadprůměrný podíl dětské složky populace v území, ve kterém jsou hodnoty porodnosti pod hodnotami potřebnými k zastavení jevu stárnutí populace, udává z hlediska sociálního pilíře pozitivní situaci. Zdrojem dat je databáze BEO, kterou spravuje ČSÚ.
2.d.ii Podíl obyvatel ve věku nad 65 let B3	Vysoká hodnota tohoto indikátoru udává z hlediska sociálního pilíře negativní jev. Nadprůměrný podíl obyvatelstva v postproduktivním věku indikuje také předpokládané zvýšení nákladů na udržení a rozvoj stávající infrastruktury (včetně sociální infrastruktury a dostupnosti služeb). Zdrojem dat je databáze BEO, kterou spravuje ČSÚ. Indikátor je negativní – tzn. rostoucí hodnoty indikují nepříznivou situaci v území.

Název indikátoru	Komentář a odůvodnění výběru indikátoru
2.e Podíl osob s vysokoškolským vzděláním B5	Čím vyšších hodnot indikátor podílu osob s VŠ vzděláním dosahuje, tím se dá území hodnotit jako stabilnější z hlediska sociálního a ekonomického pilíře. V případě většiny územních jednotek platí korelace mezi vysokým podílem VŠ vzdělaných a nízkým podílem nezaměstnaných v populaci. Zdrojem dat je SLDB.
2.f Podíl zaměstnaných, žáků a studentů vyjíždějících mimo ORP B9	Nízké hodnoty indikátoru ukazují na atraktivnost území pro zaměstnané (dokáží si v území najít práci), žáky a studenty (je poskytováno odpovídající vzdělání), kteří tak nejsou nuceni za zaměstnáním, resp. vzděláním vyjíždět do jiné územní jednotky. Zdrojem dat je SLDB. Indikátor je negativní – tzn. rostoucí hodnoty indikují nepříznivou situaci v území.
2.g Podíl obyvatel napojených na veřejný vodovod B19	Indikátor na rozdíl od napojení bytů na kanalizační síť nebo plyn nehovoří o dopadu na životní prostředí (alternativní zdroje vod, např. vlastní studna, mají podobně minimální dopad na environment), ale spíše o vybavenosti dané obce / ORP technickou infrastrukturou. Zdrojem dat je SLDB.
2.h Potenciál pro individuální rekreaci – počet bytů v objektech k individuální rekreaci na 1 km²	Indikátor hodnotí potenciál pro trávení volného času, dovolené nebo rekreace v daném území vyjádřený počtem objektů (konkrétně bytů v těchto objektech) určených k individuální rekreaci. Byty k rekreaci jsou byty v objektech, které jsou neobydlené a zároveň jsou určené k individuální rekreaci. Zdrojem dat je databáze RSOB z ČSÚ.
2.i Průměrný věk B37	Průměrný věk hodnotí území z hlediska procesu stárnutí obyvatelstva. Vyšší průměrný věk indikuje pravděpodobné problémy do budoucnosti (stárnutí obyvatelstva může být doprovázeno vylidňováním území, odlivem kvalifikované pracovní síly a zvyšujícími se nároky na udržení infrastruktury). Zdrojem dat je databáze BEO, kterou spravuje ČSÚ. Indikátor je negativní – tzn. rostoucí hodnoty indikují nepříz-

Název indikátoru	Komentář a odůvodnění výběru indikátoru
	nivou situaci v území.
2.j Intenzita bytové výstavby – počet dokončených bytů na 1000 obyvatel B11	Indikátor počtu dokončených bytů na 1000 obyvatel byl přerazen z hospodářského pilíře z důvodu toho, že vyjadřuje stav spíše z hlediska sociální situace daného území. Území, jež vykazuje zvýšenou intenzitu bytové výstavby, je územím atraktivním pro bydlení (např. z důvodu kvalitního životního prostředí, dobré dopravní dostupnosti do center nebo z důvodu blízkosti poskytovatele zaměstnání). Zdrojem dat je data-báze MOS, kterou spravuje ČSÚ.

Tabulka 3.3: Indikátory použité pro vyhodnocení hospodářského pilíře

Název indikátoru	Komentář a odůvodnění výběru indikátoru
3.a Pracovní otevřenost – podíl osob vyjíždějících na celkovém počtu zaměstnaných bydlících v ORP B9	Tento indikátor hodnotí území z hlediska toho, zda poskytuje dostatek pracovních příležitostí pro jeho obyvatele, nebo zda jsou zaměstnaní nuceni pracovní příležitosti vyhledávat v sousedních ORP. Zdrojem dat je SLDB. Indikátor je negativní – tzn. rostoucí hodnoty indikují nepříznivou situaci v území.
3.b Podíl počtu obsazených pracovních míst na celkovém počtu ekonomicky aktivních obyvatel	Tento indikátor hodnotí území z hlediska počtu využitých pracovních příležitostí, tj. obsazených pracovních míst, které jsou poskytovány subjekty v daném území. Tyto pracovní příležitosti jsou vztaženy k celkovému počtu ekonomicky aktivních, tedy i těch aktuálně nezaměstnaných. Pokud je hodnota indikátoru vyšší než 1 obsazené pracovní místo na 1 ekonomicky aktivního, pak to znamená, že území poskytuje více práce, než kolik je potřeba pro jeho vlastní obyvatele a tedy poskytuje práci i okolním územím. Zdrojem dat je MPSV (o počtu obsazených pracovních míst) a SLDB.
3.c Podíl nezaměstnaných osob B8	Podíl nezaměstnaných osob (před 1. 1. 2013 dle dřívější metodiky míra nezaměstnanosti) je jedním ze základních ukazatelů v rámci hospodářského pilíře. Dle současného přístupu je počet uchazečů o zaměst-

Název indikátoru	Komentář a odůvodnění výběru indikátoru
	nání (tj. nezaměstnaných) vztažen k počtu obyvatel ve věku 15 – 64 let, nikoliv k počtu ekonomicky aktivních, jako tomu bylo před 1. 1. 2013. Výstupy zpracované podle dřívějšího a současného přístupu jsou tak neporovnatelné. Zdrojem dat je MPSV (konkrétně Úřad práce). Indikátor je negativní – tzn. rostoucí hodnoty indikují nepříznivou situaci v území.
3.d Podíl nezaměstnaných osob – absolventů B8	Specifický podíl nezaměstnaných osob, který sleduje pouze absolventy škol, kteří ještě nenastoupili do svého prvního zaměstnání. Indikátor je negativní – tzn. rostoucí hodnoty indikují nepříznivou situaci v území.
3.e Podíl ekonomicky aktivních zaměstnaných v sekunděru B7	Průmysl má významný podíl na hrubém domácím produktu a zaměstnanosti v ČR. Zpracovatelský průmysl má tradičně významné postavení v ekonomice Jihomoravského kraje. Zdrojem dat je SLDB.
3.f Podíl zaměstnaných, žáků a studentů dojíždějících do ORP B10	Indikátor hodnotí atraktivitu z hlediska zaměstnání (příp. indikuje nedostupnost zaměstnání v okolních územích a tím zvýšenou atraktivitu sledovaného území, ve kterém pracovní příležitosti jsou) a spádovost dojížděky žáků a studentů do škol. Zdrojem dat je SLDB.
3.g Kapacita hromadných ubytovacích zařízení B17	Cestovní ruch a služby zaměřené na turistiku a rekreaci jsou významnou součástí národního hospodářství a významným zdrojem příjmů. Zdrojem dat je data-báze MOS, kterou spravuje ČSÚ.
3.h Počet ekonomicky aktivních na 1000 obyvatel	Jedná se o indikátor sledující a hodnotící míru podnikatelské aktivity. Indikátor vypovídá o hospodářské a podnikatelské aktivitě obyvatel území (jedná se o fyzické osoby, které podnikají) a může také indikovat nemožnost jiného pracovního uplatnění v oblastech, kde je minimum pracovních příležitostí. Zdrojem dat je Ministerstvo financí ČR.

Název indikátoru	Komentář a odůvodnění výběru indikátoru
<i>3.i Výnosnost půd</i> B26	V rámci indikátoru je sledován podíl plochy, na které jsou půdy I. nebo II. třídy ochrany, ku celkové ploše SO ORP. Zdrojem dat je VÚMOP.

3.3 Hodnocení stavu územních podmínek obcí s rozšířenou působností pro udržitelný rozvoj území

Tabulka 3.4: Přehled hodnocení stavu vyváženosti územních podmínek ORP pro URÚ

Kód ORP	Název ORP	OHODNOCENÍ ENVIRONMENTÁLNÍHO PILÍŘE	OHODNOCENÍ SOCIÁLNÍHO PILÍŘE	OHODNOCENÍ HOSPODÁŘSKÉHO PILÍŘE	KOMBINACE PILÍŘŮ	KATEGORIE
6201	Blansko	+	+	+	+++	1
6202	Boskovice	+	+	-	++-	2b
6203	Brno	-	+	+	-++	2c
6204	Břeclav	-	-	+	--+	3b
6205	Bučovice	-	-	-	---	4
6206	Hodonín	-	-	-	---	4
6207	Hustopeče	-	+	+	-++	2c
6208	Ivančice	+	-	-	+--	3a
6209	Kuřim	-	+	+	-++	2c
6210	Kyjov	-	-	-	---	4
6211	Mikulov	+	-	+	+--	2a
6212	Moravský Krumlov	-	-	-	---	4
6213	Pohořelice	-	+	+	-++	2c
6214	Rosice	+	+	-	++-	2b
6215	Slavkov u Brna	-	+	+	-++	2c
6216	Šlapanice	+	+	+	+++	1
6217	Tišnov	+	+	-	++-	2b
6218	Veselí n. M.	+	-	-	+--	3a
6219	Vyškov	+	+	+	+++	1
6220	Znojmo	+	-	-	+--	3a
6221	Židlochovice	-	+	+	-++	2c

Poznámka:

1	+++	Všechny tři pilíře hodnoceny pozitivně
2a	+ - +	Sociální pilíř hodnocen negativně, pilíř životního prostředí a hospodářský pozitivně
2b	++ -	Hospodářský pilíř hodnocen negativně, pilíř sociální a životního prostředí pozitivně
2c	- ++	Pilíř životního prostředí hodnocen negativně, pilíř sociální a hospodářský pozitivně
3a	+ - -	Pilíř sociální a hospodářský hodnocen negativně, pilíř životního prostředí pozitivně
3b	-- +	Pilíř sociální a životního prostředí hodnocen negativně, pilíř hospodářský pozitivně
3c	- + -	Pilíř hospodářský a životního prostředí hodnocen negativně, pilíř sociální pozitivně
4	---	Všechny tři pilíře hodnoceny negativně

3.4 Určení příčin nevyváženosti územních podmínek pro udržitelný rozvoj území

Vyhodnocení vyváženosti územních podmínek pro udržitelný rozvoj území bylo provedeno za jednotlivé pilíře (environmentální, sociální a hospodářský) na základě hodnot výše uvedených indikátorů. Byl kladen důraz na to, aby se co nejvíce indikátorů shodovalo s jevy, jež jsou dle Vyhlášky č. 500/2006 Sb. sledovány v ÚAPk.

Stav územních podmínek pro URÚ v každém z pilířů byla ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností určena jako průměr hodnocení jednotlivých indikátorů v rámci daného pilíře na sedmibodové škále <-3;+3>. Pokud byl průměr indikátorů za pilíř v daném SO ORP kladný, bylo dané území v daném pilíři ohodnoceno „+“, pokud záporný, pak bylo ohodnoceno „-“.

Dle kombinace hodnocení tří pilířů pak bylo každé SO ORP zařazeno do jedné z celkem 8 kategorií:

- **SO ORP v kategorii 1** (Blansko, Šlapanice a Vyškov) vykazují pozitivní hodnocení všech tří pilířů,
- **SO ORP v kategorii 2** (Boskovice, Brno, Hustopeče, Kuřim, Mikulov, Pohořelice, Rosice, Slavkov u Brna, Tišnov a Židlochovice) mají negativně hodnocený jeden z pilířů (označení a, b, c pak odlišuje, který z pilířů je hodnocen negativně – viz poznámka pod tabulkou v předchozí podkapitole),
- **SO ORP v kategorii 3** (Břeclav, Ivančice, Veselí nad Moravou a Znojmo) vykazují negativní stav ve dvou pilířích (označení a, b, c pak poukazuje na kombinaci dvou pilířů, jež jsou hodnoceny negativně – viz poznámka pod tabulkou v předchozí podkapitole),
- **SO ORP v kategorii 4** (Bučovice, Hodonín, Kyjov a Moravský Krumlov) mají špatný stav všech tří pilířů.

Územní rozložení ohodnocení jednotlivých pilířů ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Jihomoravského kraje je znázorněno na kartogramech v části C (*Kartogram vyhodnocení vyváženosti – environmentální pilíř; sociální pilíř; ekonomický pilíř*). Celkové vyhodnocení vyváženosti (včetně rozdělení SO ORP do 8 kategorií) je finálním kartogramem části C (*Kartogram vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území*).

V níže uvedeném přehledu jsou ke všem SO ORP v Jihomoravském kraji uvedeny důvody případné nevyváženosti územních podmínek pro URÚ.

Tabulka 3.5: Popis příčin nevyváženosti územních podmínek v SO ORP JMK

Název SO ORP	Ohodnocení environmentálního pilíře	Ohodnocení sociálního pilíře	Ohodnocení hospodářského pilíře
Blansko	+	+	+
	Ve SO ORP Blansko jsou pozitivně hodnoceny všechny pilíře udržitelného rozvoje území. Znamená to, že na Blanensku je rozvoj území udržitelný.		
Boskovice	+	+	-
	Ve SO ORP Boskovice jsou pozitivně hodnoceny pilíře environmentální a sociální a negativní stav je indikován v pilíři hospodářském. Špatný stav hospodářského pilíře je možno sledovat ve všech SO ORP při západní hranici kraje od Znojma na jihu po Boskovice na severu. Hodnocení hospodářského pilíře je jen mírně podprůměrné (-0,04). Kladné hodnocení některých indikátorů (např. výrazně kladně hodnocený podíl ekonomicky aktivních v sekundéru, jenž ukazuje na industriální potenciál Boskovicka) je vyvážen nízkým počtem ekonomicky aktivních na 1000 obyvatel, jež není ani poloviční (466), špatnou výnosností půd a nízkými kapacitami hromadných ubytovacích zařízení vůči krajským hodnotám.		
Brno	-	+	+
	Ve SO ORP Brno jsou pozitivně hodnoceny pilíře sociální a hospodářský a negativní stav je možné indikovat v pilíři environmentálním. Správní obvod je tvořen pouze krajským městem Brnem. Z tohoto pohledu je SO ORP v JMK unikátní – navíc pouze tuto jednu obec tvoří téměř 1/3 obyvatelstva kraje a 1/2 pracujících. Stav zejména hospodářského pilíře je možné v Brně hodnotit jako nesrovnatelně nejlepší v celém JMK. Ve srovnání s hodnotami Brna nebo krajskými hodnotami, do nichž je jsou kalkulovány také hodnoty Brna za jednotlivé indikátory, je stav v téměř všech ostatních správních obvodech nutné hodnotit jako podprůměrný a tudíž negativní. Ke stavu udržitelného rozvoje území ve městě Brně (a tedy správní obvod ORP Brno) není při hodnocení ostatních ORP přihlíženo a jako referenční hodnota jsou použity hodnoty za území kraje bez krajského města.		

Název SO ORP	Ohodnocení environmentálního pilíře	Ohodnocení sociálního pilíře	Ohodnocení hospodářského pilíře
	Hodnocení environmentálního pilíře v Brně je logicky nejhorší ze všech SO ORP v kraji. Výrazně negativní je imisní a hluková zátěž obyvatel, výrazná část území je zastavěná, zatížená starými ekologickými zátěžemi a město také vykazuje výraznou hustotu zalidnění (v Brně žije přes 1600 obyvatel na 1 km ²).		
Břeclav	-	-	+
	SO ORP Břeclav vykazuje pozitivní hodnocení hospodářského pilíře, ale negativní stav v pilířích environmentálním a sociálním. Z hlediska životního prostředí je Břeclavsko negativně hodnoceno z důvodu průchodu dálnice D2 územím – je zde zvýšená imisní a hluková zátěž a nadprůměrný podíl starých ekologických zátěží a zastavěných ploch na celkové rozloze správního obvodu. V pilíři soudržnosti společenství obyvatel je negativně hodnocena ztráta obyvatelstva způsobená negativním migračním saldem i přirozenou měnou. Tak jako většina správních obvodů se Břeclavsko potýká s podprůměrným podílem obyvatelstva ve věkové kategorii do 15 let. V území je dále podprůměrný počet objektů určených k individuální rekreaci a v posledních letech byl zaznamenán pokles intenzity bytové výstavby.		
Bučovice	-	-	-
	Ve správním obvodu ORP Bučovice je negativně hodnocen každý ze tří pilířů – environmentální, sociální a hospodářský. V případě správního obvodu ORP Bučovice je v rámci environmentálního pilíře možné pozitivně hodnotit pouze nízký podíl zastavěného území, nízkou hustotu zalidnění a vzhledem k absenci výrazných zdrojů hluku také nízkou zátěž území hlukem. Ostatní ukazatele indikují negativní stav životního prostředí na Bučovicku – mj. nízký koeficient ekologické stability, podíl starých ekologických zátěží, nízká zalesněnost území a podprůměrná vybavenost bytů napojením na kanalizační síť a plyn. Z hlediska sociálního je v SO ORP Bučovice problém struktura obyvatelstva z hlediska věku (nízký podíl mladých do 15 let a vysoký podíl seniorů starších 65 let) a nízký podíl obyvatelstva vyso-		

Název SO ORP	Ohodnocení environmentálního pilíře	Ohodnocení sociálního pilíře	Ohodnocení hospodářského pilíře
	koškolsky vzdělaného. Vzhledem k tomu, že se nejedná o centrum zaměstnanosti, je zde také bytová výstavba utlumena. Situace z hlediska zaměstnanosti je dostatečně popsána vysokou pracovní otevřeností (což znamená, že významná část obyvatel musí za práci vyjíždět mimo správní obvod), nízkým podílem obsazených pracovních míst na ekonomicky aktivních a také podprůměrným počtem ekonomicky aktivních na celkovém počtu obyvatel (což souvisí i s věkovou strukturou obyvatelstva).		
Hodonín	-	-	-
	Ve správním obvodu ORP Hodonín je negativně hodnocen každý ze tří pilířů – environmentální, sociální a hospodářský. Negativní hodnocení životního prostředí ve SO ORP Hodonín je způsobeno především vysokým imisním zatížením území, nízkým koeficientem ekologické stability (vysoký podíl zastavěných ploch, nízká lesnatost) a také velkým množstvím starých ekologických zátěží – po Brně druhá nejhorší situace v JMK. SO ORP Hodonín významně ztrácí obyvatelstvo – správní obvod vykazuje výrazně podprůměrné hodnoty jak v přirozeném přírůstku, tak v migračním saldu. S poklesem počtu obyvatel souvisí také útlum bytové výstavby a podprůměrný podíl vysokoškolsky vzdělaných – ti se sem po studiu velmi často již nevracejí. Sociální situace souvisí v případě Hodonínska velmi významně se situací v oblasti zaměstnanosti. SO ORP Hodonín je správním obvodem s nejvyšším podílem nezaměstnaných v JMK – bez práce je 13,3 % osob. Negativně hodnocena je také nezaměstnanost absolventů.		
Hustopeče	-	+	+
	Ve SO ORP Hustopeče jsou pozitivně hodnoceny pilíře sociální a hospodářský a negativní stav je možné indikovat v pilíři environmentálním. Hustopeče patří do trojúhelníku správních obvodů ORP jižně od Brna – kde ve správních obvodech od Moravského Krumlova na západě po Kyjov a Bučovice na východě až po jižní cíp kraje (Břeclav) je negativní stav v environmentálním pilíři.		

Název SO ORP	Ohodnocení environmentálního pilíře	Ohodnocení sociálního pilíře	Ohodnocení hospodářského pilíře
	Negativní hodnocení environmentu (-0,53) je zde způsobeno zejména imisní a hlukovou zátěží obyvatel (prochází zde dálnice D2), v území je podprůměrný podíl obyvatel, kteří žijí v bytech napojených na kanalizační síť, a území se vyznačuje také nízkou lesnatostí. Pouze velmi malá část území je chráněná.		
Ivančice	+	-	-
	SO ORP Ivančice vykazuje pozitivní hodnocení environmentálního pilíře, ale negativní stav v pilířích hospodářském a sociálním. Z hlediska hospodářského jsou Ivančice ORP s nízkou pracovní soběstačností, tzn. je zde nízký počet pracovních příležitostí, a tak jsou ekonomicky aktivní obyvatelé nuceni za prací dojíždět. Je zde podobná situace jako ve všech ostatních správních obvodech s relativně dobrou dopravní dostupností do Brna. Za zmínku dále stojí druhá nejvyšší nezaměstnanost absolventů v JMK. Špatnou sociální situaci v ORP charakterizuje úbytek počtu obyvatel. Správní obvod vykazuje druhý nejhorší přirozený přírůstek (v tomto případě tedy přirozený úbytek) obyvatel v JMK. Chybějící pracovní příležitosti se odrážejí kromě úbytku obyvatel v nízké intenzitě bytové výstavby (svázáno s počtem obyvatel) a v odlivu obyvatel s vysokoškolským vzděláním (podprůměrný podíl ve srovnání se zbytkem kraje).		
Kuřim	-	+	+
	Ve SO ORP Kuřim jsou pozitivně hodnoceny pilíře sociální a hospodářský a negativní stav je možné indikovat v pilíři environmentálním. Stav v environmentálním pilíři je možno z důvodu geografické blízkosti srovnat se situací v Brně – území je zatíženo hlukem, starými ekologickými zátěžemi a velmi negativně je hodnocen vysoký podíl zastavěných ploch a vysoká hustota zalidnění SO ORP Kuřim.		
Kyjov	-	-	-
	Ve správním obvodu ORP Kyjov je negativně hodnocen každý ze tří pilířů – environmentální, sociální a hospodářský.		

Název SO ORP	Ohodnocení environmentálního pilíře	Ohodnocení sociálního pilíře	Ohodnocení hospodářského pilíře
	Životní prostředí je na Kyjovsku negativně hodnoceno mj. z důvodu imisního i hlukového zatížení obyvatelstva. Kyjovem prochází silnice I/54, silnice prochází nedaleko centra města, obchvat chybí, což způsobuje zátěž na obyvatelstvo. V území je také nízký koeficient ekologické stability (vysoký podíl zastavěných ploch a pouze průměrná lesnatost). Správní obvod ORP jako většina správních obvodů mimo bezprostřední zázemí Brna ztrácí obyvatelstvo – a to jak přirozenou měnou, tak migračními ztrátami. Obyvatelstvo stárne – klesá podíl obyvatel v nejmladší věkové kategorii do 15 let a roste podíl seniorů starších 65 let. Tento trend indikuje také průměrný věk obyvatel – starší populaci než Kyjovsko (42 let) má pouze Veselsko a Brno. Je zde také podprůměrný podíl vysokoškolsky vzdělané populace. S poklesem počtu obyvatel souvisí také utlumení výstavby bytů. Přesto situace v sociální soudržnosti území by mohla být ještě horší, zdejší obyvatelé však cítí k území vztah – žije zde výrazně nadprůměrný podíl rodáků než jinde v kraji (téměř 57 %, což je o pět procentních bodů více než v JMK bez započítání Brna). Stagnující stav nebo prohlubující problémy v oblasti sociální jsou svázány s ekonomickou stránkou. Je zde podprůměrný počet obsazených pracovních míst na ekonomicky aktivní obyvatelstvo, je zde pátá nejvyšší nezaměstnanost v kraji (10,2 %), nízký podíl ekonomicky aktivních na obyvatelstvu (479 na 1000 obyvatel) a rozvoji potenciálu území z hlediska rekreace a cestovního ruchu brání nedostatečně vybavená infrastruktura (nízké kapacity hromadných ubytovacích zařízení). Přesto Kyjovsko nevykazuje pracovní otevřenost, tzn. obyvatelé zaměstnání hledají hlavně v bezprostředním okolí.		
Mikulov	+	-	+
	Ve SO ORP Mikulov jsou pozitivně hodnoceny pilíře environmentální a hospodářský, negativní stav je indikován v pilíři sociálním. Mikulov je jediným správním obvodem v JMK s tímto stavem vyváženosti územních podmínek. Sociální pilíř je v Mikulově hodnocen jen velmi mírně podprůměrně (-0,09). Stěžejní je z hlediska sociální soudržnosti ve správním obvodě ORP Mikulov nízký podíl osob s vysokoškolským vzdělá-		

Název SO ORP	Ohodnocení environmentálního pilíře	Ohodnocení sociálního pilíře	Ohodnocení hospodářského pilíře
	ním (souvisí to s rurálním charakterem oblasti), přes velmi významný potenciál území z hlediska přírodních a kulturních památek je zde nízký podíl objektů určených k individuální rekreaci. Soudržnosti území nenapomáhá ani nízký podíl rodáků (méně než ½ obyvatelstva – je to způsobeno atraktivitou území a přírodním prostředím, díky němuž je území atraktivní pro osoby, jež se zde nenarodily).		
Moravský Krumlov	-	-	-
	Ve správním obvodu ORP Moravský Krumlov je negativně hodnocen každý ze tří pilířů – environmentální, sociální a hospodářský. Na Moravskokrumlovsku je z hlediska životního prostředí negativně hodnocena nízká ekologická stabilita vyjádřena koeficientem ekologické stability, výrazně podprůměrná je lesnatost (na území ČR je zalesněná zhruba 1/3 plochy, ve správním obvodu ORP Moravský Krumlov se nejedná ani o 20 %). Potenciálně velmi negativní dopad na životní prostředí může vyvolat nízký podíl osob žijících v bytech napojených na kanalizační síť (jen 47 % oproti průměru JMK mimo Brno, který je 75 %) a na plyn (68 % - průměr kraje mimo Brno je 83 %). Naopak pozitivní dopad na environment zcela jistě má jistá perifernost území (nízká imisní zátěž i hluk a nízká hustota zalidnění). Moravský Krumlov a obce ve správním obvodu ztrácejí obyvatelstvo přirozenou měnou. Obyvatelstvo stárne (nízký podíl obyvatel do 15 let a vysoký podíl seniorů starších 65 let) a neusazují se zde obyvatelé s vysokoškolským vzděláním (6,8 % - druhá nejnižší hodnota v kraji). Vzhledem k popsané situaci je logicky utlumena výstavba bytů. Jako ve většině ostatních případů souvisí oslabení sociálního pilíře s negativní situací v pilíři hospodářském. Na Moravskokrumlovsku není jednoduché získat práci (nízký počet obsazených pracovních míst na celkovém počtu ekonomicky aktivních), je zde jedna z nejvyšších nezaměstnaností v kraji (patří mezi pět SO ORP s podílem nezaměstnaných nad 10 %). Navíc ten malý počet vysokoškolsky vzdělaných, kteří zde zůstávají, má velmi složitou situaci na trhu práce – nejhorší situace z hlediska nezaměstnanosti ab-		

Název SO ORP	Ohodnocení environmentálního pilíře	Ohodnocení sociálního pilíře	Ohodnocení hospodářského pilíře
	solventů v kraji. S popsanou situací souvisí nadprůměrná pracovní otevřenost, tj. vyjížďka obyvatel za zaměstnáním mimo správní obvod.		
Pohořelice	-	+	+
	Ve SO ORP Pohořelice jsou pozitivně hodnoceny pilíře sociální a hospodářský a negativní stav je možné indikovat v pilíři environmentálním. Pohořelice patří do trojúhelníku správních obvodů ORP jižně od Brna – kdy ve správních obvodech od Moravského Krumlova na západě po Kyjov a Bučovice na východě až po jižní cíp kraje (Břeclav) je negativní stav v environmentálním pilíři. Problém Pohořelicka z pohledu environmentu je imisní zatížení území, což je umocněno nízkým podílem obyvatel napojených na plyn (potenciálně tedy hrozí vyšší podíl obyvatel topících tuhými palivy). SO ORP Pohořelice dále vykazují nízký koeficient ekologické stability (s čímž souvisí nízká zalesněnost) a žádná část správního obvodu není chráněným územím přírody.		
Rosice	+	+	-
	Ve SO ORP Rosice jsou pozitivně hodnoceny pilíře environmentální a sociální a negativní stav je indikován v pilíři hospodářském. Rosice patří mezi obce s rozšířenou působností při západní hranici kraje, jež jsou negativně hodnoceny z pohledu hospodářského pilíře. Negativní hodnocení hospodářského pilíře (-0,29) je v případě Rosic způsobeno vysokou pracovní otevřeností, tedy nízkou autonomií z hlediska pracovních příležitostí (celkově je v SO ORP Rosice nízký počet pracovních míst), což se odráží také v nízkém počtu ekonomicky aktivních na 1000 obyvatel (476).		
Slavkov u Brna	-	+	+
	Ve SO ORP Slavkov u Brna jsou pozitivně hodnoceny pilíře sociální a hospodářský a negativní stav je možné indikovat v pilíři environmentálním. Slavkov u Brna patří do trojúhelníku správních obvodů ORP jižně od Brna – kdy ve správních obvodech od Moravského Krumlova na západě po Kyjov a Bučovice na východě až		

Název SO ORP	Ohodnocení environmentálního pilíře	Ohodnocení sociálního pilíře	Ohodnocení hospodářského pilíře
	po jižní cíp kraje (Břeclav) je negativní stav v environmentálním pilíři. SO ORP Slavkov u Brna vykazuje druhé nejhorší hodnocení environmentálního pilíře v JMK. Území je mj. z důvodu blízkosti dálnice D1 zatíženo imisemi i hlukem, vykazuje nízký koeficient ekologické stability (mj. vysoký podíl zastavěných ploch a nízká lesnatost území). Na území správního obvodu se vyskytují staré ekologické zátěže a území je intenzivně využíváno i z důvodu nadprůměrné hustoty zalidnění (vyšší než je celokrajská hodnota území bez započítání Brna).		
Šlapanice	+	+	+
	Ve SO ORP Šlapanice jsou pozitivně hodnoceny všechny pilíře udržitelného rozvoje území. Znamená to, že na Šlapanicku je rozvoj území udržitelný.		
Tišnov	+	+	-
	Ve SO ORP Tišnov jsou pozitivně hodnoceny pilíře environmentální a sociální a negativní stav je indikován v pilíři hospodářském. Tišnov patří s Rosicemi a Boskovicemi mezi tři SO ORP v severní a západní části JMK, kde jedině hospodářský pilíř vykazuje známky negativního hodnocení. Na Tišnovsku je hospodářský pilíř oslaben výrazněji než v případě Rosic a Boskovic (-0,5). Tišnovsko vykazuje podobné charakteristiky jako ostatní dva správní obvody – území vykazuje nízkou autonomii z hlediska pracovních příležitostí a je zde nízký podíl počtu obsazených pracovních míst v porovnání s celkovým počtem ekonomicky aktivních. V území je relativně dobrý stav z hlediska podílu nezaměstnaných (7,8 %), avšak je zde podprůměrný stav z pohledu dlouhodobé nezaměstnanosti (0,6 %). Dále je zde po Blansku druhá nejhuře hodnocena výnosnost půd.		
Veselí nad Moravou	+	-	-
	SO ORP Veselí nad Moravou vykazuje pozitivní hodnocení environmentálního pilíře, ale negativní stav v pilířích hospodářském a		

Název SO ORP	Ohodnocení environmentálního pilíře	Ohodnocení sociálního pilíře	Ohodnocení hospodářského pilíře
	sociálním. Veselsko vykazuje jeden z nejvyšších úbytků počtu obyvatel v JMK. Výrazně podprůměrné jsou hodnoty jak přírůstku obyvatelstva přirozenou měnou, tak migračním saldem – obyvatel se tedy rodí méně, než umírá, a vystěhování výrazně převažuje nad přistěhovalectvím. Výrazně horší je také věková struktura obyvatelstva – Veselsko vykazuje podprůměrný počet obyvatel ve věkové kategorii do 15 let a nadprůměrný počet seniorů starších 65 let. Z hlediska ekonomického má SO ORP Veselí nad Moravou druhý nejvyšší podíl nezaměstnaných v kraji (10,9 %) a dále je zde podprůměrný vztah mezi počtem ekonomicky aktivních na 1000 obyvatel (480).		
Vyškov	+	+	+
	Ve SO ORP Vyškov jsou pozitivně hodnoceny všechny pilíře udržitelného rozvoje území. Znamená to, že na Vyškovsku je rozvoj území udržitelný.		
Znojmo	+	-	-
	SO ORP Znojmo vykazuje pozitivní hodnocení environmentálního pilíře, ale negativní stav v pilířích hospodářském a sociálním. Z hlediska sociálního pilíře je Znojmo hodnoceno jako mírně podprůměrný správní obvod – toto hodnocení je způsobeno dílčími negativními hodnoceními jednotlivých indikátorů. Ve SO ORP Znojmo umírá více lidí, než se zde rodí, a vystěhovává se více lidí, než sem přichází. Je zde podprůměrný podíl rodáků (48,5 % - necelých pět procentních bodů pod krajskou hodnotou). Dále Znojmo vykazuje podprůměrný podíl vysokoškolsky vzdělaných a mírně podprůměrnou intenzitu bytové výstavby. Oba tyto jevy souvisejí s odchodem obyvatelstva a špatnou dostupností pracovních míst. Dostupnost zaměstnání je stěžejním problémem této části kraje. SO ORP Znojmo vykazuje druhý nejvyšší podíl nezaměstnaných v kraji – 12,1 %. S tím souvisí mj. negativní hodnocení nezaměstnanosti absolventů, nízký podíl zaměstnaných v sekundě (orientace na ostatní sektory hospodářství ale není zcela adekvátní) a		

Název SO ORP	Ohodnocení environmentálního pilíře	Ohodnocení sociálního pilíře	Ohodnocení hospodářského pilíře
	nizký podíl ekonomicky aktivních z celkového počtu obyvatel.		
Židlochovice	-	+	+
	Ve SO ORP Židlochovice jsou pozitivně hodnoceny pilíře sociální a hospodářský a negativní stav je možné indikovat v pilíři environmentálním. Židlochovice patří do trojúhelníku správních obvodů ORP jižně od Brna – kdy ve správních obvodech od Moravského Krumlova na západě po Kyjov a Bučovice na východě až po jižní cíp kraje (Břeclav) je negativní stav v environmentálním pilíři. Z hlediska indikátorů sledovaných v rámci pilíře životního prostředí je možno pozitivně, tedy nadprůměrně, hodnotit v SO ORP Židlochovice to, že se na území správního obvodu nenacházejí staré ekologické zátěže, je zde nadprůměrný podíl obyvatel žijících v bytech napojených na kanalizační síť a plyn (85,4 %, resp. 85,9 %). Z hlediska ostatních ukazatelů jsou Židlochovice hodnoceny podprůměrně.		

4 URČENÍ PROBLÉMŮ K ŘEŠENÍ V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍCH DOKUMENTACÍCH

Součástí rozboru udržitelného rozvoje území dle §4, odst. 1, písm. b) Vyhlášky č. 500/2006 Sb. je *určení problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích zahrnujících zejména požadavky na odstranění nebo omezení urbanistických, dopravních a hygienických závad, vzájemných střetů záměrů na provedení změn v území a střetů těchto záměrů s limity využití území, slabých stránek, hrozeb a rizik souvisejících s nevyvážeností územních podmínek udržitelného rozvoje území*. Níže uvedené členění kapitoly na dílčí pasáže vychází z výše uvedené legislativní úpravy.

Požadavky na odstranění nebo omezení problémů stanovené u každého identifikovaného problému, se vztahují k řešení v územně plánovací dokumentaci kraje, územně plánovací dokumentaci obcí, případně k prověření možností řešení v územních studiích.

4.1 Požadavky na odstranění nebo omezení urbanistických závad

Suburbanizace v území Brněnského metropolitního regionu

Charakter závary:

Nekoordinovaný rozvoj bydlení v zázemí krajského města Brna bez zajištění adekvátní vybavenosti veřejnou infrastrukturou vyvolává přetížení stávající dopravní sítě města a zvyšuje imisní zátěž jeho obytných území. Kapacita stávajícího dopravního systému BMR přestává dostatečně odpovídat narůstajícím objemům tranzitní a zejména cílové a zdrojové dopravy a je zásadním omezením rozvoje území.

Suburbanizace se projevuje i v jiných částech kraje, např. na Znojemsku. Je však nepoměrně menšího rozsahu než v okolí Brna a nesrovnatelné jsou i problémy, které způsobuje.

Územní identifikace:

Zejména SO ORP Blansko (jižní část), Brno, Ivančice (severovýchodní část), Kuřim, Pohořelice (severní část), Rosice (východní část), Šlapanice, Slavkov u Brna, Tišnov (jihovýchodní část), Vyškov (jihozápadní část), Židlochovice

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Stanovit koncepci rozvoje Brněnského metropolitního regionu, zejména nadřazené infrastruktury. Ve spolupráci s Brnem vytvářet podmínky pro obnovení atraktivity bydlení v metropoli. Podpora lokálních ekonomik a procesu vytváření pracovních příležitostí v regionech pro polycentrický rozvoj kraje. Podpora procesu reurbanizace pro snížení tlaku na těsné zázemí krajského města a dalších významných center osídlení.

Brownfieldy

Charakter závary:

Na území celého kraje a zejména v Brně je množství nevyužitých areálů převážně průmyslové a zemědělské výroby. V části těchto areálů se navíc nacházejí kontaminovaná místa, jejichž sanace vyžaduje značné finanční prostředky. Stěžejním problémem u těchto areálů je vlastnické vztahy kolem nemovitostí, kontaminace ploch a staré zátěže území spojené s těmito areály. To je důvodem malé intenzity opětovného využití těchto ploch.

Územní identifikace:

Zejména SO ORP Brno, dále SO ORP Blansko, Břeclav, Hodonín, Mikulov, Šlapanice, Veselí nad Moravou, Vyškov, Znojmo

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Umožnit změnu funkčního využití brownfieldů s ohledem na současné potřeby společnosti. Do tohoto procesu je nutné zapojit vlastníky nemovitostí, příp. obce. Kromě problémů s vlastnictvím pozemků a objektů je nutné řešit odstranění starých ekologických zátěží.

Fotovoltaické elektrárny

Charakter závady:

Kvalitní zemědělská půda byla na mnoha místech kraje využita na vybudování fotovoltaických elektráren. K tomuto jevu vedou společenské nedocnění významu kvalitní orné půdy, nízké výnosy vlastníků z jejího pronájmu a zejména velmi vysoká výše podpory fotovoltaiky. Kromě záboru půdy bývají fotovoltaické elektrárny také nevhodně situované v krajině. Tento v krajině cizorodý prvek tak přispívá i ke snižování vizuálních kvalit krajiny.

Územní identifikace:

Všechny SO ORP, zejména v jižní části kraje.

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Nevymezovat nové plochy pro FVE na kvalitních zemědělských půdách a v nevhodných urbanistických souvislostech v extravilánu obcí.

4.2 Požadavky na odstranění nebo omezení dopravních závad

Nevyhovující technické parametry železniční trati č. 260 Brno – Letovice (– Česká Třebová)

Charakter závady:

Železniční trať č. 260, která je zařazena do evropských magistrál, nevyhovuje svými parametry podmínkám pro dosažení potřebné vyšší rychlosti ve vztahu ke standardům požadovaným na evropských železničních magistrálách podle dohody AGC.

Územní identifikace:

SO ORP Blansko, Boskovice, Brno (severovýchodní část), Šlapanice (severní část)

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Prověřit územní vymezení koridoru pro případné výhledové vedení nové trati v požadovaných parametrech.

Nevyhovující dopravní propojení Brna s jižní a jihozápadní částí kraje

Charakter závady:

Mezi Brnem a jihozápadní částí kraje slouží jako hlavní spojnice málo kapacitní silnice I/53 neumožňující rychlý a bezpečný provoz. K této silnici neexistují jiné vhodné alternativy, silnice rychlostního typu do oblasti Znojemska nevedou vůbec. Ideální není ani silniční dopravní spojení Brna s Vídní. Na této trase je rychlostní komunikace R52 pouze po oblast Pohořelice, následně trasa vede pouze po silnicích I. třídy. Nevyhovující je také železniční propojení Brna se Znojemem a Mikulovem vedené po tratích nižšího významu.

Územní identifikace:

Zejména SO ORP Brno, Mikulov, Moravský Krumlov, Znojmo

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Prověřit možnosti zkapacitnění stávajících silnic I/53 v úseku Pohořelice-Znojmo a I/38 v úseku Znojmo-hranice s krajem Vysočina, případně navrhnout jejich přeložky. Prověřit možnosti realizace nového železničního propojení Brno - Znojmo sloužícího i k obsluze přilehlého regionu.

Nevyhovující dopravní propojení Brna severním směrem (Moravská Třebová)

Charakter závady:

Severním směrem od krajského města Brna vede na Svitavy velmi zatížená silnice I. třídy I/43, po které je vedena evropská silnice E461. Počáteční úsek z Brna do obce Česká postavený jako směrově rozdělená čtyřpruhová silnice, je nazýván Svitavská radiála.

Je plánováno její nahrazení rychlostní silnicí R43, která je studována v několika variantách u Moravské Třebové v Pardubickém kraji dojde k napojení R43 na rychlostní silnici – R35 (Mohelnice – Moravská Třebová – Litomyšl – Vysoké Mýto – Hradec Králové).

Územní identifikace:

Zejména SO ORP Brno, Kuřim, Blansko, Boskovice

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Rozhodnout o výběru varianty R43 a vymežit koridor pro její trasování v území JMK.

Nedořešené umístění železniční stanice Brno – hlavní nádraží

Charakter závady:

Neustále se odsouvající rozhodnutí o situování železniční stanice na území města Brna vnáší nejistotu do využití a plánování navazujícího území. Nádraží sice leží pouze na území Brna, ale jeho případná přestavba zasáhne množství obyvatel cestujících z různých částí kraje za prací, vzděláním nebo kulturou do metropole.

Územní identifikace:

SO ORP Brno

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Stabilizovat polohu železniční stanice a související dopravní infrastruktury a tím umožnit rozvoj navazujících území.

Průchod dálnice D1 Brnem a Brněnským metropolitním regionem*Charakter závady:*

Trasa dálnice D1 se díky pokračujícímu rozvoji zástavby dostala do těsné blízkosti zastavěného území. Kromě podílu na znečišťování ovzduší v Brněnském metropolitní oblasti je také významným zdrojem hluku a tvoří urbanistickou bariéru mezi jádrovým územím Brna a jeho jižními suburbánními zónami. Záměry na úpravu nebo výstavbu silnic D2, R52, jihovýchodní a jihozápadní tangenty Brna, které by mohly převzít část dopravy z dálnice D1, vyvolávají odpor okolních obcí a jejich obyvatel, kteří se tam stěhují za kvalitním bydlením a životním prostředím.

Územní identifikace:

SO ORP Brno (jižní část), Šlapanice (jižní část), Židlochovice (severní část)

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Řešit rozšíření D1 a snížení negativních dopadů dálnice D1 na okolní zástavbu. Provéřit možnosti řešení koncepce rozvoje dopravy v jižní části BMR tak, aby byly omezeny zásahy do zastavěných území obcí a přírodních hodnot území.

Koridory VRT*Charakter závady:*

Záměr republikového významu – územní rezerva pro vysokorychlostní trať – se dotýká svými několika větvemi (Praha-Brno, Brno-Ostrava, Brno-Vídeň, Brno-Bratislava) podstatné části území Jihomoravského kraje. Problematický je zejména průchod trasy VRT zvláště chráněnými územími přírody a lokalitami Natura 2000 a jeho nedořešené umístění.

Územní identifikace:

SO ORP Brno, Břeclav, Bučovice (severozápadní část), Hustopeče (jihozápadní část), Pohořelice (východní část), Rosice (severní část), Slavkov u Brna (severní část), Šlapanice, Vyškov, Židlochovice (západní část)

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Stabilizovat vymezení koridoru VRT. Řešit a minimalizovat střety koridoru s limity využití území, zejména s přírodními hodnotami.

Nevyjasněnost koridoru průplavního spojení D-O-L*Charakter závady:*

Týká se dotčeného úseku koridoru průplavního spojení D-O-L na území Jihomoravského kraje. V současné době není zcela vyjasněna koncepce rozvoje vodní dopravy v ČR. Průplavní spojení D-O-L je součástí hlavních vnitrozemských cest mezinárodního významu, pro které

platí Evropská dohoda AGN. Usnesení vlády z 20. července 2009 č. 929 o Politice územního rozvoje 2008 uložilo zajišťovat i nadále územní ochranu koridoru D-O-L a to do doby rozhodnutí vlády o dalším postupu.

Potenciální výstavba průplavu by ale podstatným způsobem ovlivnila vodní režim v území a zasáhla do přírodních hodnot území včetně evropsky významných lokalit a ptačích oblastí Natura 2000.

Územní identifikace:

SO ORP Břeclav (jižní a jihovýchodní část), Hodonín (jižní část), Kyjov (jihovýchodní část), Veselí nad Moravou (severozápadní část)

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Řešit územní ochranu koridoru průplavního spojení D-O-L mezinárodního významu na území Jihomoravského kraje v souladu s usnesením vlády ČR ze dne 19. ledna 2011 č. 49 a v souladu s Generelem vodních cest ČR, Průplav Dunaj – Odra – Labe.

4.3 Požadavky na odstranění nebo omezení hygienických závad

Zatížení území imisemi

Charakter závad:

Plošné překračování denních imisních limitů prachových částic PM₁₀ (a to zejména v hustě zalidněných oblastech – centrální část města Brna a podél intenzivně využívaných dopravních komunikací). Problémem jsou také imise benzo(a)pyrenu a oxidů dusíku (v obcích, kde je k vytápění užíváno pevných paliv a podél intenzivně využívaných dopravních komunikací), přízemního ozonu a problematika je také větrná eroze zhoršující stav ovzduší. Špatný stav ovzduší má prokazatelný vliv na zdravotní stav obyvatelstva.

Pro klasifikaci území Jihomoravského kraje bylo dle metodiky ČHMÚ¹⁸ použito rozdělení celkem do 5 tříd (resp. do 4 tříd, neboť I. třída klasifikována jako „čisté – téměř čisté ovzduší“ není na území JMK vymezena). Jako problematické jsou označeny obce, na jejímž území jsou lokality se „silně znečištěným ovzduším“ (IV. třída) nebo „velmi silně znečištěným ovzduším“ (V. třída).

- IV. třída – silně znečištěné ovzduší (imisní limit jedné látky je překročen a imisní hodnoty některých dalších látek překračují limitní hodnoty¹⁹).

¹⁸ Byla použita klasifikace zájmového území, která byla zveřejněna v publikaci „Znečištěné ovzduší na území České republiky v roce 1997“, kterou vydal ČHMÚ Praha.

¹⁹ Limitní hodnota představuje úroveň znečištění stanovenou na vědeckém základě s cílem odvrátit, předejít nebo redukovat poškozující efekt na lidské zdraví nebo životní prostředí jako celek, který musí být dosažen v daném období a nesmí být překračován jinak, než je stanoveno. Je to pevná hodnota přípustné úrovně znečištění ovzduší, která nesmí být překračována o více, než je mez tolerance, vyjádřená jako podíl imisního limitu v procentech, o který může být tento limit v období stanoveném zákonem ovzduší (po jeho vydání) a jeho prováděcími předpisy, překročen. (Bucek, 2011: 83)

- V. třída – velmi silně znečištěné ovzduší (imisní limit více než jedné látky je překročen).

Sledovány jsou imisní hodnoty PM_{2,5}, PM₁₀, oxidu siřičitého, oxidu uhelnatého, oxidů dusíku, olova, benzenu, arsenu, kadmia, niklu, benzo(a)pyrenu.

Územní identifikace:

Podstatné překročení některého z imisních limitů pro ochranu zdraví se týká SO ORP Boskovice, Brno, Břeclav, Bučovice, Hodonín, Kyjov, Slavkov u Brna, Šlapanice, Veselí nad Moravou, Vyškov.

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Podporovat zlepšení kvality ovzduší, zejména realizací komunikací vyšší třídy a postupným nahrazováním stávajících imisních zdrojů technicky dokonalejšími. Realizovat opatření ke snižování znečištění ovzduší obsažená v koncepčních dokumentech Jihomoravského kraje.

Zatížení území hlukem

Charakter závady:

Území podél významných silnic je postiženo hlukem a zplodinami z průjezdné dopravy. Zvýšené je také riziko dopravních nehod. Problém se dále zvyrazňuje s pokračujícím nárůstem intenzity nákladní i osobní dopravy. Kvůli stísněným prostorovým podmínkám při průchodu zástavbou je často znemožněna humanizace těchto silnic - výstavba chodníků, cyklostezek a zelených pásů, zřízení veřejných prostranství.

Problémem je také hluk z letecké dopravy a výrobních areálů ležících v blízkosti obytné zástavby.

Územní identifikace:

Zejména SO ORP Brno, Břeclav, Hustopeče (podél D2), Kuřim, Slavkov u Brna (podél D1), Šlapanice, Vyškov (podél D1, R46), Židlochovice (podél D1, R52)

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Zohlednit zájmy orgánů ochrany veřejného zdraví, nenavrhovat rozvoj zástavby v blízkosti silnic s nadlimitní hlukovou zátěží ani v blízkosti jiných významných zdrojů hluku. Podporovat budování obchvatů obcí, opatření ke zpomalování dopravy v sídlech.

Znečištění vodních toků

Charakter závady:

Podstatná část obcí v kraji nemá splaškovou kanalizaci s odvodem znečištěných vod na ČOV. Kvůli vypouštění splašků bez předchozího přečištění je velká část zejména významných toků

znečištěná. Ekologická zátěž se týká nejen samotných obcí bez kanalizace, ale také všech obcí níže na toku. Ke znečištění toků přispívá také zemědělská činnost a vodní eroze.

Územní identifikace:

Největší koncentrace toků se znečištěnou vodou (třída III), silně znečištěnou vodou (třída IV) a velmi silně znečištěnou vodou (třída V) se nachází na území SO ORP Blansko, Boskovice, Brno, Břeclav, Hodonín, Hustopeče, Ivančice, Kyjov, Mikulov, Moravský Krumlov, Pohořelice, Slavkov u Brna, Šlapanice, Veselí nad Moravou, Znojmo, Židlochovice

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Řešit koncepci odkanalizování a likvidace odpadních vod v obcích, jimiž znečištěné vodní toky protékají. Zajistit územní podmínky pro opatření snižující erozní ohrožení - zatravňování, zalesňování apod.

4.4 Požadavky na odstranění nebo omezení vzájemných střetů záměrů na provedení změn v území

Z vyhodnocení zjištěných záměrů na provedení změn v území je zpracován tabulkový přehled nejvýznamnějších vzájemných střetů vybraných záměrů. Zdůrazněny jsou především střety lokalit akumulace povrchových vod a dopravní infrastruktury, jejichž realizace je výraznějším zásahem do území než realizace technické infrastruktury. Specifickou skupinou jsou střety s prvky územního systému ekologické stability, který je v ÚAP JMK vymezen jako koncepční záměr. Vyhodnoceny jsou střety s nadregionálními a regionálními biocentry. Nejkonfliktnějšími záměry na území kraje jsou rychlostní komunikace R55 a koridory průplavního spojení D-O-L a vysokorychlostní železniční trati.

Střety vybraných záměrů uvedené v následující tabulkové části jsou rovněž znázorněné podbarvenými plochami v grafické části, ve výkresu problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích.

Tabulka 4.1: Vzájemné střety vybraných záměrů na provedení změn v území

záměr		okruhy záměrů, se kterými dochází ke střetu		
označení záměru	název záměru	dopravní infr.	technická infr.	ÚSES
lokality pro akumulaci povrchových vod				
LAR1	VD Čučice			RBC078
LAR2	VD Horní Kounice			RBC088
LAR6	VD Rychtářov			RBC053, RBC054
LAR7	VD Terezín		TE24	
LAR8	VD Úsobrno			RBC009

záměr		okruhy záměrů, se kterými dochází ke střetu		
LAR9	VD Vysočany			RBC098, RBC214
LAR10	VD Želešice			RBC072
dopravní infrastruktura				
D1	D1 Kývalka – Holubice, rozšíření na šestipruh včetně nových mimo-úrovňových křižovatek	DR51, DR52		
D3-B	Úsek R43-1 Troubsko / Ostrovačice (D1) – Kuřim, Varianta „Boskovická“	DR51		NRBC02
D3-C	Úsek R43-1 Troubsko / Ostrovačice (D1) – Kuřim, Varianta „Optimalizovaná MŽP“			NRBC02
D3-C/Z				RBC030
D3-C/J				NRBC02
D8-A	R52 Pohořelice – Mikulov – hranice ČR / Rakousko, Varianta „Základní ŘSD“ (včetně doprovodných komunikací)			RBC133
D9-A	Úsek R55-1 Moravský Písek / Veselí nad Moravou (hranice kraje) – Rohatec, Varianta „ŘSD“			RBC158, RBC161
D9-B/S	R55, Varianta „Alternativní trasa“, Veselí nad Moravou (hranice kraje) – Strážnice – Sudoměřice – MÚK Rohatec; v úseku Veselí nad Moravou – Strážnice s alternativou severní D9-B/S	DR70		
D12-A,B	Jihozápadní tangenta	DR51		
D12-A	Jihozápadní tangenta, Varianta „Modřická“ Troubsko (D1/R43) – Rajhrad (R52)	DR52		RBC140
D12-C	Jihozápadní tangenta, Varianta „Nulová – po ulici Vídeňské“	DR52		
D13-A,B	Jižní tangenta, Varianta „Modřická“ Modřice (JZT) – Chrlice (D2)	DR52		
D13-B	Jižní tangenta, Varianta „Želešická“			RBC140
D15	I/19 Hodonín v okr. Blansko (hranice kraje) – Sebranice (R43), homogenizace včetně obchvatů sídel			NRBC01
D18	I/38 Blížkovice (hranice kraje) – Znojmo – Hatě – hranice ČR / Rakousko			RBC114
D19	I/40 Mikulov – Břeclav, přeložka s obchvaty sídel			NRBC12, RBC127

záměr		okruhy záležitostí, se kterými dochází ke střetu		
D28	I/50 Brankovice – Kožušice			RBC230
D31	I/54 Kyjov – Bzenec, přeložka s obchvaty sídel			RBC157
D32-A	I/55 Břeclav, obchvat	DR52, DR53		
D33	I/71 Blatnice pod Svatým Antonínkem (hranice kraje) – Javorník (hranice ČR/SR), přestavba			RBC172
DR3	propojení R52 a D2 – Syrovice – Blučina	DR52		RBC225
vysokorychlostní trať				
DR51	Brno – Praha	D1, D3-B, D12-A,B		
DR52	Brno – Vídeň	D1, D12-A, D12-C, D13-A,B, D32-A, DR3		RBC134
DR53	Břeclav – Bratislava	D32-A, DR71-A, DR71-B		NRBC16
vodní cesty				
DR70	kanál Dunaj-Odra-Labe	D9-B/S		NRBC16, RBC165, RBC166, RBC159
DR71-A	kanál Dunaj-Odra-Labe – var. A	DR53		NRBC16
DR71-B	kanál Dunaj-Odra-Labe – var. B	DR53		NRBC16

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Posoudit reálnost záležitostí na provedení změn v území ve vzájemných souvislostech i v souvislosti se stávajícím využitím území. Hledat převažující veřejný zájem nebo navrhnout kompromisní řešení.

4.5 Požadavky na odstranění nebo omezení střetů záležitostí na provedení změn v území s limity využití území

Z provedených analýz zjištěných záležitostí na provedení změn v území je zpracován tabulkový přehled nejzávažnějších potenciálních střetů záležitostí na provedení změn v území s vybranými limity využití území.

Významné střety se zájmy ochrany přírody a krajiny se týkají záležitostí zejména ve sféře dopravní infrastruktury, vodních nádrží dle Generelu lokalit pro akumulaci povrchových vod a v

menší míře u záměrů technické infrastruktury. V tomto ohledu lze za zvláště konfliktní na území kraje označit plánované vodní nádrže, zejména v západní části Jihomoravského kraje, rychlostní komunikace R43, R52 a R55 a koridory průplavního spojení D-O-L a vysokorychlostní železniční trati.

Nejvýznamnější střety záměrů s limity jsou uvedené v tematickém členění v další části této kapitoly a znázorněné podbarvenými plochami v grafické části, ve výkresu problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích.

Lokality pro akumulaci povrchových vod

Vybrané limity využití území: chráněné ložiskové území (CHLÚ), přírodní park (PP), Natura 2000 – evropsky významné lokality (EVL), maloplošné zvláště chráněné území (MZCHÚ), konkrétně národní přírodní památky a národní přírodní rezervace, dálkové migrační koridory (DMK), silnice II. a III. třídy včetně OP, elektrické vedení VVN, zastavěné území (zdrojem dat ZABAGED) a vojenský újezd.

Dále byly analyzovány střety záměrů LAPV s dobývacími prostory, národními parky, chráněnými krajinnými oblastmi, oblastmi Natura 2000 – ptačími oblastmi, dálnicemi, rychlostními silnicemi a silnicemi I. třídy, plynovody, ropovody a horkovody, ale nebyly identifikovány žádné střety. LAR6 je také ve střetu s vojenským újezdem Březina.

Tabulka 4.2: Střety záměrů LAPV s vybranými limity využití území

záměr		střety s vybranými limity využití území			
označení záměru	název záměru	horninové prostředí a geologie	dopravní a technická infr.	příroda a krajina	zastavěné území ²⁰
LAR1	VD Čučice		VVN	PP, EVL, MZCHÚ, DMK	+
LAR2	VD Horní Kounice			PP, EVL	+
LAR3	VD Kuřimské Jestřabí		S-II		+
LAR4	VD Otaslavice				+
LAR5	VD Plaveč			PP, EVL	+
LAR6	VD Rychtářov				
LAR7	VD Terezín	CHLÚ	S-II, VVN		+
LAR8	VD Úsobrno		S-II	DMK	+
LAR9	VD Vysočany		S-II		+
LAR10	VD Želešice			PP, MZCHÚ	+

²⁰ Střety záměrů LAPV se zastavěným územím jsou značeny „+“ u těch lokalit, kde zastavěné území je ve střetu s některým záměrem LAPV.

Dopravní infrastruktura – dálnice a rychlostní silnice, silnice I. třídy, krajské silnice II. a III. třídy, železniční tratě, vysokorychlostní tratě, vodní cesty, letiště a logistická centra.

Střety záměrů silnic nadmístního významu – krajských tahů, železničních tratí (mimo VRT), letiště a logistických center nebyly vyhodnoceny. Tyto záměry svým významem a rozsahem v rámci Jihomoravského kraje nevytvářejí zásadní střety s limity využití území.

Vybrané limity využití území: dálkové migrační koridory (DMK), dobývací prostor (DP), chráněné ložiskové území (CHLÚ), záplavové území Q₁₀₀ (Q100), OP vodního zdroje I. a II. stupně vnitřní (OPVZ), OP přírodních léčivých zdrojů I. a II. stupně (OPLZ), chráněná krajinná oblast (CHKO), přírodní park (PP), maloplošné zvláště chráněné území (MZCHÚ), konkrétně národní přírodní památky a národní přírodní rezervace, Natura 2000 – evropsky významné lokality (EVL), Natura 2000 – ptačí oblasti (PO) a dálkové migrační koridory.

Dále byly analyzovány střety záměrů dopravní infrastruktury s národními parky, ale nebyly identifikovány žádné střety.

Tabulka 4.3: Střety záměrů dopravní infrastruktury s vybranými limity využití území

záměr		střety s vybranými limity využití území		
označení záměru	název záměru	horninové prostředí a geologie	vodní režim	příroda a krajina
D1	D1 Kývalka – Holubice, rozšíření na šesti-pruh včetně nových mimo-úrovňových křižovatek		Q100	DMK
D3-A	Úsek R43-1 Troubsko / Ostrovačice (D1) – Kuřim, Varianta „Bystrcká“		Q100, OPVZ	MZCHÚ, DMK
D3-B	Úsek R43-1 Troubsko / Ostrovačice (D1) – Kuřim, Varianta „Boskovická“	CHLÚ	Q100, OPVZ	PP, EVL, MZCHÚ, DMK
D3-C	Úsek R43-1 Troubsko / Ostrovačice (D1) – Kuřim, Varianta „Optimalizovaná MŽP“		Q100, OPVZ	PP, EVL, MZCHÚ, DMK
D3-C/J			Q100, OPVZ	PP, DMK
D3-C/Z			Q100, OPVZ	PP, DMK
D4-A	Úsek R43-2 Kuřim – Černá Hora, Varianta „Německá“		OPVZ	MZCHÚ, DMK
D4-B	Úsek R43-2 Kuřim – Černá Hora, Varianta „Malhostovická“		OPVZ	DMK
D4-C	Úsek R43-2 Kuřim – Černá Hora, Varianta „Obchvatová“		Q100, OPVZ	DMK

záměr		střety s vybranými limity využití území		
D4-D	Úsek R43-2 Kuřim – Černá Hora, Varianta „Optimalizovaná MŽP“		OPVZ	DMK
D5	Úsek R43-3 Černá Hora – Svitávka		Q100	PP, DMK
D6	Úsek R43-4 Svitávka – Velké Opatovice (hranice kraje)		OPVZ	
D7	R46 Vyškov – hranice kraje, homogenizace včetně úpravy mimoúrovňových křižovatek		Q100	
D8-A	R52 Pohořelice – Mikulov – hranice ČR / Rakousko, Varianta „Základní ŘSD“ (včetně doprovodných komunikací)	DP, CHLÚ	Q100, OPVZ, OPLZ	CHKO, PO, DMK
D8-B	R52 Pohořelice – Mikulov – hranice ČR / Rakousko, Varianta „Alternativní západní“	CHLÚ	Q100, OPVZ, OPLZ	CHKO, PO, DMK
D9-A	Úsek R55-1 Moravský Písek / Veselí nad Moravou (hranice kraje) – Rohatec, Varianta „ŘSD“	CHLÚ	Q100, OPVZ	EVL, PO, MZCHÚ, DMK
D9-B	R55, Varianta „Alternativní trasa“, Veselí nad Moravou (hranice kraje) – Strážnice – Sudoměřice – MÚK Rohatec; v úseku Veselí nad Moravou – Strážnice s alternativou severní D9-B/S	CHLÚ	Q100, OPVZ	CHKO, PP, PO, DMK
D9-B/S			Q100, OPVZ	CHKO
D10	Úsek R55-2 Rohatec – Hrušky	DP, CHLÚ	Q100, OPVZ	EVL
D12-A	Jihozápadní tangenta, Varianta „Modřická“ Troubsko (D1/R43) – Rajhrad (R52)	CHLÚ	Q100, OPVZ	
D12-B	Jihozápadní tangenta, Varianta „Želešická“	DP	Q100	
D12-C	Jihozápadní tangenta, Varianta „Nulová – po ulici Vídeňské“		Q100, OPVZ	
D13-A,B	Jižní tangenta, Varianta „Modřická“ Modřice (JZT) – Chrlice (D2)		Q100	
D13-B	Jižní tangenta, Varianta „Želešická“		Q100, OPVZ	
D15	I/19 Hodonín v okr. Blansko (hranice kraje) – Sebranice (R43), homogenizace včetně obchvatů sídel		OPVZ Q100	PP, EVL, MZCHÚ, DMK
D17-A	I/23 Rosice – Zakřany, přeložka s obchvaty sídel, Varianta „Severní“		Q100	DMK
D17-B	I/23 Rosice – Zakřany, přeložka s obchvaty sídel, Varianta „Jižní“		Q100, OPVZ	
D18	I/38 Blížkovice (hranice kraje) – Znojmo – Hatě – hranice ČR / Rakousko		Q100	PP, EVL, DMK

záměr		střety s vybranými limity využití území		
D19	I/40 Mikulov – Břeclav, přeložka s obchvaty sídel	DP		CHKO, EVL, PO, MZCHÚ, DMK
D21	I/41 „Bratislavská radiála“		Q100	
D22	I/42 Brno „Velký městský okruh“	DP	Q100, OPVZ	
D23-A	I/43 Kuřim, severní obchvat		Q100, OPVZ	DMK
D23-B	I/43 Kuřim, jižní obchvat		OPVZ	PP
D24	I/43 Česká – Kuřim, čtyřpruh		Q100, OPVZ	
D27-A	I/50 Bučovice, přeložka	CHLÚ	Q100	
D27-B	I/50 Bučovice, přeložka (var. J)	DP, CHLÚ	Q100	PP
D27-B,C	I/50 Bučovice, přeložka	CHLÚ	Q100	PP
D27-C	I/50 Bučovice, přeložka (var. L)	DP, CHLÚ	Q100	PP
D28	I/50 Brankovice – Kozušice		Q100	MZCHÚ
D29	I/51 Hodonín, obchvat	CHLÚ	Q100	EVL
D30	I/53 Znojmo – Pohořelice, homogenizace včetně MÚK a obchvatu Lechovic		Q100, OPVZ, OPLZ	EVL, DMK
D31	I/54 Kyjov – Bzenec, přeložka s obchvaty sídel	CHLÚ	Q100, OPVZ	PO
D32-A	I/55 Břeclav, obchvat	DP, CHLÚ	Q100, OPVZ	EVL, PO, DMK
D33	I/71 Blatnice pod Svatým Antonínkem (hranice kraje) – Javorník (hranice ČR/SR), přestavba		Q100	CHKO, EVL, MZCHÚ, DMK
D70	Vodní cesta – „Bařův kanál“ Rohatec – Hodonín – soutok Morava / Dyje, prodloužení vodní cesty – „Bařův kanál“		Q100	PP, PO, DMK
DR1	D1 – rozšíření (Ostrovačice – Velká Bíteš)		OPVZ	DMK
DR3	propojení R52 a D2 – Syrovice – Blučina		Q100	
DR5	I/43 – obchvat Lipůvka, Lažany		OPVZ	DMK
DR7	I/54 – obchvat Kyjova	CHLÚ	Q100	
DR8	I/55 – obchvaty Petrov, Strážnice, Vnorovy, Veselí n. M.		Q100, OPVZ	CHKO, PP, EVL, PO
DR51	VRT Brno – Praha		Q100,	PP, DMK

záměr		střety s vybranými limity využití území		
			OPVZ	
DR52	VRT Brno – Vídeň	DP, CHLÚ	Q100, OPVZ, OPLZ	EVL, PO, DMK
DR53	VRT Břeclav – Bratislava	DP, CHLÚ	Q100	EVL, PO, DMK
DR54	VRT Brno – Ostrava		Q100, OPVZ	EVL, DMK
DR70	kanál Dunaj-Odra-Labe	DP, CHLÚ	Q100, OPVZ	PP, EVL, PO, DMK
DR71-A	kanál Dunaj-Odra-Labe – var. A	CHLÚ	Q100	PP, EVL, PO, DMK
DR71-B	kanál Dunaj-Odra-Labe – var. B	DP, CHLÚ	Q100, OPVZ	PP, EVL, PO, DMK

Elektrické vedení VVN včetně transformačních stanic (nadzemní vedení)

Vybrané limity využití území: chráněná krajinná oblast (CHKO), přírodní park (PP), maloplošné zvláště chráněné území (MZCHÚ), konkrétně národní přírodní památky a národní přírodní rezervace, Natura 2000 – evropsky významné lokality (EVL), Natura 2000 – ptačí oblasti (PO).

Dále byly analyzovány střety záměrů technické infrastruktury, konkrétně elektrického vedení VVN a transformačních stanic, s národními parky, ale nebyly identifikovány žádné střety.

Tabulka 4.4: Střety technické infrastruktury (nadzemních vedení) s vybranými limity využití území

záměr		střety s vybranými limity využití území
označení záměru	název záměru	příroda a krajina
TE1	Vedení 400 kV Rohatec – hranice kraje (– Otrokovice) a nasmyčkování vedení V424 do TR Rohatec	CHKO, PP, EVL, PO
TE2	(Slavětice –) hranice kraje – Sokolnice, nové vedení v souběhu se stávající linkou 400 kV	PP, EVL
TE3	Čebín – Přibyslavice – hranice kraje (– Mírovka), zdvojení vedení 400 kV (V422)	PP
TE4	Sokolnice – hranice ČR/Rakousko (– Bisamberg), přestavba stávajícího vedení 220 kV na 400 kV	EVL, PO, MZCHÚ
TE5	Vedení 400 kV Sokolnice – hranice kraje (– Otrokovice), přestavba jednoduchého vedení na dvojité ve stávající trase	PP, EVL, MZCHÚ
TE10	Vedení 110 kV; Bučovice – Nesovice ČD – Kožušice –	PP, MZCHÚ

záměr		střety s vybranými limity využití území
	hranice kraje + nové napájecí TT 110 kV Nesovice	
TE11	Vedení 110 kV; Rohatec – Veselí nad Moravou – vazba na PS/VVN (400/110 kV) Rohatec	CHKO, PP, PO
TE12	Vedení 110 kV; Rohatec – Čejč – vazba na PS/VVN (400/110 kV) Rohatec	EVL, PO, MZCHÚ
TE13	Vedení 110 kV; Rohatec – Břeclav – vazba na PS/VVN (400/110 kV) Rohatec	EVL, MZCHÚ
TE19B	TS 110/22 kV; Znojmo-město + napojení novým vedením na síť 110 kV; var. 2 B	EVL
TE20	TS 110/22 kV; Chvalovice + napojení novým vedením na síť 110 kV	EVL
TE22	TS 110/22 kV; Rozstání + napojení novým vedením na síť 110 kV	CHKO, EVL
TE24	TS 110/22 kV; Čejč + napojení novým vedením na síť 110 kV	PO
TE101	Vedení 400 kV (Kraj Vysočina) – hranice kraje – Veverská Bítýška	PP, EVL

Plynovody, horkovod, ropovod, vodovody (podzemní vedení)

Vybrané limity využití území: dobývací prostor (DP), chráněné ložiskové území (CHLÚ), záplavové území Q100 (Q100), OP vodního zdroje I. a II. stupně vnitřní (OPVZ), OP přírodních léčivých zdrojů I. a II. stupně (OPLZ), přírodní park (PP), maloplošné zvláště chráněné území (MZCHÚ), konkrétně národní přírodní památky a národní přírodní rezervace, Natura 2000 – evropsky významné lokality (EVL), Natura 2000 – ptačí oblasti (PO).

Dále byly analyzovány střety záměrů technické infrastruktury, konkrétně plynovodů, teplovodů, s národními parky a chráněnými krajinnými oblastmi, ale nebyly identifikovány žádné střety.

Tabulka 4.5: Střety technické infrastruktury (podzemních vedení) s vybranými limity využití území

záměr		střety s vybranými limity využití území		
označení záměru	název záměru	horninové prostředí a geologie	vodní režim	příroda a krajina
TE31	Podzemní zásobník plynu Uhřetice – Dambořice, rozšíření včetně VVTL plynovodů	DP, CHLÚ		
TE32	Plynovod VVTL Břeclav – státní hranice ČR/Rakousko	DP, CHLÚ	Q100	EVL, PO
TE33	Plynovod VVTL hranice Jihomorav-	DP, CHLÚ	Q100, OPLZ	PP, EVL, PO

záměr		střety s vybranými limity využití území		
	ského a Zlínského kraje – Kyjov – Tvrdonice			
TE34	Plynovod VVTL hranice Jihomoravského a Zlínského kraje – Říčany – hranice Jihomoravského kraje a Kraje Vysočina		Q100, OPVZ	PP
TE36	Plynovod VVTL Tvrdonice – Velké Němčice		OPLZ	
TE37	Plynovod VVTL Velké Pavlovice – Diváky		Q100	PO
TE39	Zdvojení ropovodu Družba, (Holíč, Slovensko – státní hranice – Hodonín – Rohatec – Klobouky – Rajhrad	DP, CHLÚ	Q100, OPLZ	EVL, PO
TE40	Horkovod z elektrárny Dukovany; hranice kraje – Brno	CHLÚ	Q100, OPVZ	PP
TE102	Přeložení horkovodu u Brna		Q100, OPVZ	PP, MZCHÚ
TV1	Vírský oblastní vodovod, napojení oblasti skupinového vodovodu Ivančice – Rosice, obce Chudčice, Veverská Bítýška, Hvozdec, Říčany, Ostrovačice		Q100, OPVZ	

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Posoudit reálnost záměrů na provedení změn v území v souvislosti s limity využití území a se stávajícím využitím území. Hledat převažující veřejný zájem nebo navrhnout kompromisní řešení.

4.6 Požadavky na odstranění nebo omezení slabých stránek

Jako vstup do podkapitoly 4.6 *Požadavky na odstranění nebo omezení slabých stránek* sloužila zjištění celkové SWOT analýzy (souhrnný přehled silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb území v podkapitole 2.12), tematických SWOT analýz v kapitole 2 a také závěry, které vyplývaly ze statistických dat ČSÚ poskytovaných pro potřeby ÚAPk a z datového modelu (tedy z dat poskytovatelů údajů o území).

Vzhledem k tomu, že v některých případech o situaci daného jevu nebo problému, který je v této podkapitole popsán, mnohem výstižnější vypovídají doprovodné kartogramy v části C ÚAP JMK 2015 nebo mapová schémata v příloze této části (B RURÚ), nejsou všechny problémy popsané v této podkapitole vizualizovány ve výkresu problémů k řešení v ÚPD.

Výše uvedené platí analogicky také v případě *požadavků na odstranění nebo omezení hrozeb*, které jsou popsány v následující podkapitole 4.7.

W1²¹ Plošná nerovnoměrnost socioekonomického rozvoje

Charakter závady:

Socioekonomický rozvoj v různých částech území JMK není rovnoměrný. Nedostatek pracovních míst a úbytek počtu obyvatel je zaznamenaný zejména na Veselsku, Hodonínsku, Kyjovsku a Moravskokrumlovsku.

Část Veselska a Kyjovska, která sousedí s obcemi ve Zlínském kraji, patří mezi hospodářsky nejslabší části Jihomoravského kraje. Ubývá zde obyvatel jak negativní přirozenou měnou, tak negativní bilancí migrace.

Územní identifikace:

Zejména SO ORP Hodonín, Kyjov, Moravský Krumlov, Veselí nad Moravou

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Podporovat zaměstnanost v ohroženém území – vytvářet územní podmínky pro rozvoj ekonomických aktivit a využití nezastavěného území k tradiční zemědělské výrobě. Zlepšovat dopravní a technickou infrastrukturu v dotčených oblastech.

W2 Nedostatečná vodohospodářská infrastruktura

Charakter závady:

V JMK je nedostatečná vodohospodářská infrastruktura sloužící k vyrovnání a stabilizaci vodohospodářských poměrů včetně půdní vlhkosti a k ochraně zastavěného území před povodněmi.

Územní identifikace:

Zejména SO ORP Břeclav, Hodonín, Mikulov, Moravský Krumlov, Veselí nad Moravou, Znojmo

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Řešit zlepšení vodohospodářské infrastruktury v postiženém území včetně protipovodňových opatření.

²¹ V případě, že je na začátku označení problému kód W s číslem, jedná se o odkaz na souhrnnou SWOT analýzu uvedenou v podkapitole 2.12.

W3 Špatná dopravní dostupnost do krajského města

Charakter závady:

Špatná dopravní dostupnost (časová i vzdálenostní) krajského města se týká zejména jihozápadní části kraje a východu území JMK.

Nevyhovující napojení na nadřazenou silniční síť a s tím spojená ztížená vazba k jádrovému území kraje je jednou z bariér hospodářského rozvoje a příčinou nepříznivých charakteristik ve vývoji osídlení.

Územní identifikace:

Zejména SO ORP Znojmo, Mikulov, Hodonín, Kyjov, Veselí nad Moravou

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Prověřit možnosti zlepšení dopravní a technické infrastruktury v postiženém území.

Realizace ÚSES a návaznost jeho prvků

Charakter závady:

V intenzivně využívané zemědělské krajině chybí významné části prvků ÚSES a jejich provázanost do uceleného systému.

Územní identifikace:

Zejména SO ORP Brno, Hustopeče (severozápadní část), Moravský Krumlov (východní část), Pohořelice, Šlapanice (jižní část), Znojmo (východní část), Židlochovice

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Územně stabilizovat vymezení prvků ÚSES ve vhodných územně-přírodních souvislostech.

Nedostatečné odkanalizování, čištění odpadních vod

Charakter závady:

Podstatná část obcí v kraji nemá splaškovou kanalizaci s odvodem znečištěných vod na ČOV. Splaškové vody jsou vypouštěny do septiků a často netěsných žump nebo přímo do terénu a vodotečí.

Územní identifikace:

Všechny SO ORP

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Řešit koncepci odkanalizování a likvidace odpadních vod v obcích, ve kterých kanalizace a ČOV chybějí.

Zástavba v záplavových územích Q₁₀₀

Charakter závady:

Záplavová území podél řek jsou ve střetu se zastavěným územím (nedostatečná ochrana obcí před povodněmi) a často i zastavitelnými plochami. Urbanizace záplavových území a říčních niv i přes toto riziko místy dále pokračuje.

Realizace protipovodňových opatření někdy neprobíhá koordinovaně. Problém záplav se pouze odsune z jedné lokality do jiné.

Územní identifikace:

Všechny SO ORP

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Nevymezovat nové zastavitelné plochy v záplavovém území. Provéřít možnosti vymezení zastavitelných ploch pro přemístění zástavby z území s vysokou mírou rizika vzniku povodňových škod. Vytvářet podmínky pro zvýšení přirozené retence srážkových vod v území.

Vymezení ploch pro umístění vodních nádrží, poldrů i dalších protipovodňových opatření koordinovat v rámci dotčených obcí.

Území zranitelných oblastí

Charakter závady:

Týká se území s ohrožením kvality podzemních i povrchových vod zemědělskou činností. Zranitelné oblasti v území JMK jsou vymezeny nařízením vlády č. 262/2012 Sb.

Územní identifikace:

SO ORP Blansko, Boskovice, Brno (jižní část), Břeclav, Hodonín, Hustopeče, Ivančice (východní část), Kyjov, Mikulov, Moravský Krumlov, Pohořelice, Rosice (východní část), Slavkov u Brna, Šlapanice, Tišnov (východní část), Veselí nad Moravou, Znojmo, Židlochovice

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Provéřít územní podmínky pro využívání zemědělské půdy minimalizující negativní dopady na vodní režim v krajině. Podporovat ekologické hospodaření na zemědělské půdě.

Sesuvná území

Charakter závady:

Ohrožení území potenciálními velkoplošnými a maloplošnými sesuvy, omezující využívání ploch.

Územní identifikace:

SO ORP Blansko (západní část), Boskovice, Bučovice, Hustopeče, Ivančice, Kyjov, Mikulov, Slavkov u Brna, Vyškov (jižní část)

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Provéřit případné dopady na využitelnost území. Nové plochy pro výstavbu na tomto území nevymezovat, technická opatření umožňující výstavbu jsou neúměrně ekonomicky náročná.

Poddolovaná území

Charakter závady:

Omezení využití území v důsledku nepříznivých inženýrskogeologických poměrů nebo těžby nerostných surovin.

Územní identifikace:

SO ORP Blansko (severní část, jižní část), Boskovice, Hodonín (severní část), Ivančice, Kyjov (jižní část), Rosice, Tišnov

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Provéřit případné dopady na využitelnost území, sanaci území. Nové plochy pro výstavbu na tomto území nevymezovat, technická opatření umožňující výstavbu jsou neúměrně ekonomicky náročná.

Staré ekologické zátěže

Charakter závady:

Omezení využití území v důsledku výskytu starých ekologických zátěží.

Územní identifikace:

Všechny SO ORP

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Provéřit využitelnost postižených území, řešit sanaci starých ekologických zátěží.

Sucho nepříznivě ovlivňující zemědělství

Charakter závady:

Sucho ovlivňuje možnosti zemědělského využití území. JMK je územím s mimořádným rizikem ohrožení suchem (nejvíce v ČR). Suché podnebí je ještě zvýrazněno nedostatkem vodních ploch a zrychleným odtokem vody z krajiny v důsledku provedených vodohospodářských úprav.

Územní identifikace:

Zejména SO ORP Břeclav, Hodonín, Hustopeče, Mikulov, Moravský Krumlov, Pohořelice, Veselí nad Moravou, Znojmo, Židlochovice

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Vytvářet územní podmínky pro hospodaření s dešťovou vodou v krajině vsakováním do půdy. Provéřit možnosti vybudování vodních nádrží a zavlažovacích systémů v postiženém území.

Vodní a větrná eroze

Charakter závady:

Vodní nebo větrná eroze hrozí v lokalitách, kde je terénní reliéf příliš sklonitý nebo vystavený účinkům větru. V intenzivně využívané zemědělské krajině se scelenými pozemky často chybí opatření omezující účinky těchto negativních jevů. Projevuje se nedostatek vegetačních prvků, krajinné zeleně, lesů.

Územní identifikace:

Zejména SO ORP Břeclav, Bučovice, Hodonín, Hustopeče, Kyjov, Mikulov, Moravský Krumlov, Pohořelice, Slavkov u Brna, Veselí nad Moravou, Znojmo, Židlochovice

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Provéřit možnosti provedení opatření proti účinkům vodní a větrné eroze - pásy zatravnění, zalesnění apod.

Stárnutí populace

Charakter závady:

V okrajových částech kraje dochází ke stárnutí obyvatelstva, mladší vrstvy se stěhují za prací do centra BMR. Stárnutím obyvatelstva je postiženo i samotné Brno, ve kterém je ale důvodem suburbanizace a stěhování mladých rodin do kvalitnějšího životního prostředí mimo město.

Územní identifikace:

Zejména SO ORP Blansko, Boskovice (severozápadní část), Brno, Moravský Krumlov, Tišnov (severozápadní část), Veselí nad Moravou, Vyškov (severní část), Znojmo (severní část)

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Provéřit možnosti zlepšení dopravní infrastruktury (dojíždka za prací), občanského vybavení (kulturní vyžití, volnočasové aktivity) a zvýšení počtu pracovních míst v okrajových částech kraje, které by přispěly k udržení mladší věkové kategorie obyvatel.

Příliš silná polarizace sídelní struktury v důsledku existence dominantního městského centra národního významu

Charakter závady:

Silná polarizace je předpokladem pro vznik hlubokých regionálních disparit. Všechny funkce se soustřeďují do centra kraje a se zvyšující se vzdáleností od centra se zvyšuje také riziko úpadku území.

Územní identifikace:

Všechny SO ORP

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Podporovat polycentrický rozvoj území posilováním hospodářského významu ostatních měst v JMK kromě krajského města. Posilovat lokální ekonomiky vytvářením pracovních příležitostí, podporovat dopravní propojení mezi Brnem a dalšími významnými sídly kraje. Rozvojem území mimo BMR snižovat nutnost dojížděky do Brna.

4.7 Požadavky na odstranění nebo omezení hrozeb**T1²² Zabíjení rozvoje infrastruktury**

Charakter závady:

Kumulace rozvojových záměrů a střety mezi veřejnými a soukromými zájmy na využití území mohou vést k zabíjení rozvoje infrastruktury (přestavba brněnského železničního uzlu, realizace rychlostních komunikací R52, R43), což znesnadní obsluhu území a může ohrozit i význam kraje.

Územní identifikace:

Všechny SO ORP

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Řešit střety rozvojových záměrů s přírodními a krajinnými hodnotami. V souladu s udržitelným rozvojem území preferovat kompromisní řešení před nevratnými zásahy do hodnotných prvků.

T2 Rostoucí intenzita individuální automobilové dopravy

Charakter závady:

Extrémně silná (a dále rostoucí) denní dojížděka za prací do Brna i lokálních center zaměstnanosti vlivem nerovnoměrnosti rozložení pracovních příležitostí může způsobit rostoucí inten-

²² V případě, že je na začátku označení problému kód T s číslem, jedná se o odkaz na souhrnnou SWOT analýzu uvedenou v podkapitole 2.12.

zitu individuální automobilové dopravy s nepříznivými důsledky na životní prostředí i na kvalitu života jak ve městech, tak i v marginalizovaných oblastech.

Územní identifikace:

Zejména SO ORP Bučovice, Kuřim, Mikulov, Pohořelice, Rosice, Slavkov u Brna, Šlapanice, Židlochovice

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Podporovat zaměstnanost mimo centra kraje. Nové výrobní plochy lokalizovat do oblastí s nedostatkem pracovních příležitostí. Zlepšovat dopravní a technickou infrastrukturu v postižených oblastech.

T3 Pokračující suburbanizace a nekoncepční rozvoj suburbánních území

Charakter závady:

Selhávání funkce územního plánování jako nástroje koordinace využití území. Nedaří se bránit rozšiřování zastavěného území na úkor zemědělské půdy (fotovoltaické elektrárny, průmyslové zóny, skladové areály a nákupní centra) a orientovat obce a investory na intenzivní využití již zastavěných území a brownfieldů. Rozšiřování zástavby na zelených loukách se sebou nese zvýšené nároky na novou dopravní i technickou infrastrukturu, zatímco v okolí brownfieldů nebo jiných disponibilních a nevyužitých ploch v zastavěném území obcí je už tato infrastruktura vybudována.

Územní identifikace:

- Rozšiřování zastavěného území na úkor kvalitní orné půdy – SO ORP Kuřim, Pohořelice, Rosice, Slavkov u Brna, Šlapanice, Tišnov, Židlochovice
- Výskyt brownfieldů – zejména SO ORP Brno, dále SO ORP Blansko, Břeclav, Hodonín, Mikulov, Šlapanice, Veselí nad Moravou, Vyškov, Znojmo

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Nevymezovat zastavitelné plochy na nejkvalitnějších zemědělských půdách. Pokud rozvoj obcí není možný bez zásahu do kvalitních půd, tak jejich zábor minimalizovat na nezbytné minimum.

Umožnit změnu funkčního využití brownfieldů s ohledem na současné potřeby. Návrhem potřebné dopravní a technické infrastruktury podporovat začlenění brownfieldů do zástavby obcí. Řešit problémy spojené s kontaminací postižených ploch.

Prohlubování závislosti širšího spádového regionu Brna na ekonomice jádrového města

Charakter závady:

Většina obyvatel kraje dojíždí za prací a to zejména do Brna. Tato situace vede k dalšímu úpadku výrobních aktivit mimo centrum kraje a k neúměrnému dopravnímu zatížení způsobenému pohybem za prací.

Územní identifikace:

Zejména SO ORP Blansko (jižní část), Brno, Hustopeče (severní část), Ivančice (východní část), Kuřim, Pohořelice, Rosice (východní část), Šlapanice, Slavkov u Brna, Tišnov (jihovýchodní část), Židlochovice

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Podporovat zaměstnanost mimo centrum kraje. Nové výrobní plochy lokalizovat do oblastí s nedostatkem pracovních příležitostí. Zlepšovat dopravní a technickou infrastrukturu v postižených oblastech.

Hrozba marginalizace území podél krajské hranice

Charakter závady:

Jihozápadní část kraje u hranic s Jihočeským krajem a Vysočinou je oblastí hospodářsky slabší, s vyšší mírou nezaměstnanosti i dalšími negativními projevy ekonomické stagnace. Oblast je možno považovat za jednu z vnitřních periferií ČR – v navazujícím území Jihočeského kraje a Vysočiny je totiž podobně deprivované území.

Územní identifikace:

Zejména SO ORP Boskovice (severozápadní část), Moravský Krumlov, Tišnov (severozápadní část), Znojmo (severní, západní část)

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Podporovat zaměstnanost v ohroženém území. Nové výrobní plochy lokalizovat do oblastí s nedostatkem pracovních příležitostí. Zlepšovat dopravní a technickou infrastrukturu v postižených oblastech.

Ohrožení vodního zdroje Bzenec těžbou štěrkopísků ve Zlínském kraji

Charakter závady:

Hrozba znečištění podzemních vod vodního zdroje Bzenec připravovanou těžbou štěrkopísků v Ostrožské Nové Vsi ve Zlínském kraji.

Územní identifikace:

SO ORP Kyjov (východní část), Veselí nad Moravou (severní část)

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Prověřit dopady připravované těžby šterkopísků ve Zlínském kraji na vodní zdroj Bzenec jako zdroj pitné vody pro zásobování obyvatel.

4.8 Požadavky na odstranění nebo omezení rizik souvisejících s nevyvážeností územních podmínek udržitelného rozvoje území

Nevyváženost územních podmínek udržitelného rozvoje území

Charakter závady:

Potenciálním rizikem Jihomoravského kraje může být jeho příliš silná polarizace v důsledku existence dominantního centra a následně vznik regionálních disparit a prohlubování závislosti širšího spádového regionu Brna na ekonomice jádrového města. Soustředění na hlavní rozvojová území a na hlavní rozvojové příležitosti kraje může prohloubit stávající rozdíly v úrovni sociální a hospodářské atraktivity jednotlivých částí Jihomoravského kraje. Další zhoršování podmínek socioekonomicky slabších území může prohloubit depopulační procesy, zvětšit rozdíly v technické a občanské vybavenosti sídel, v intenzitě bytové výstavby, v dopravní obsluze těchto území. Vzniká riziko prohlubování perifernosti těchto částí kraje.

V území chybí nebo je na nízké úrovni infrastruktura, nejsou využity příznivé podmínky pro zemědělství, je zde nízká míra podnikatelské aktivity, nedostatek pracovních příležitostí, vysoká míra nezaměstnanosti a s ní spojená nízká kupní síla obyvatelstva.

Územní identifikace:

Zejména SO ORP Břeclav, Bučovice, Hodonín, Ivančice, Kyjov, Moravský Krumlov, Veselí nad Moravou, Znojmo

Požadavky na odstranění nebo omezení problému:

Vytvořit územní podmínky pro rozvoj veřejné infrastruktury, zemědělství a udržitelné využívání krajiny. Prověřit možnosti lepšího dopravního propojení s centrem kraje a využití místních specifik pro lokální ekonomiky a zlepšení kvality života v marginálních územích.

4.9 Seznam identifikovaných problémů k řešení v ÚPD

Požadavky na odstranění nebo omezení urbanistických závad

- Suburbanizace v území Brněnského metropolitního regionu
- Brownfieldy
- Fotovoltaické elektrárny

Požadavky na odstranění nebo omezení dopravních závad

- Nevyhovující technické parametry železniční trati č. 260 Brno – Letovice (– Česká Třebová)
- Nevyhovující dopravní propojení Brna s jižní a jihozápadní částí kraje
- Nevyhovující dopravní propojení Brna severním směrem (Moravská Třebová)
- Nedořešené umístění železniční stanice Brno – hlavní nádraží
- Průchod dálnice D1 Brnem a Brněnským metropolitním regionem
- Koridory VRT
- Nevyjasněnost koridoru průplavního spojení D-O-L

Požadavky na odstranění nebo omezení hygienických závad

- Zatížení území imisemi
- Zatížení území hlukem
- Znečištění vodních toků

Požadavky na odstranění nebo omezení vzájemných střetů záměrů na provedení změn v území: *Seznam vzájemných střetů vybraných záměrů na provedení změn v území je zpracován formou tabulky v podkapitole 4.4, kde je specifikováno, u kterých konkrétních záměrů došlo ke střetu. Střety jsou dále znázorněny ve výkresu problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích.*

Požadavky na odstranění nebo omezení střetů záměrů na provedení změn v území s limity využití území: *Seznam střetů záměrů na provedení změn v území s limity využití území je zpracován formou tabulky v podkapitole 4.5, kde je specifikováno, u kterých konkrétních záměrů došlo k jejich střetu s limity a se kterými. Střety jsou dále znázorněny ve výkresu problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích.*

Požadavky na odstranění nebo omezení slabých stránek

- W1 Plošná nerovnoměrnost socioekonomického rozvoje
- W2 Nedostatečná vodohospodářská infrastruktura
- W3 Špatná dopravní dostupnost do krajského města
- Realizace ÚSES a návaznost jeho prvků
- Nedostatečné odkanalizování, čištění odpadních vod

- Zástavba v záplavových územích Q₁₀₀
- Území zranitelných oblastí
- Sesuvná území
- Poddolovaná území
- Staré ekologické zátěže
- Sucho nepříznivě ovlivňující zemědělství
- Vodní a větrná eroze
- Stárnutí populace
- Příliš silná polarizace sídelní struktury v důsledku existence dominantního městského centra národní významu

Požadavky na odstranění nebo omezení slabých stránek

- T1 Zablokování rozvoje infrastruktury
- T2 Rostoucí intenzita individuální automobilové dopravy
- T3 Pokračující suburbanizace a nekoncepční rozvoj suburbánních území
- Prohlubování závislosti širšího spádového regionu Brna na ekonomice jádrového města
- Hrozba marginalizace území podél krajské hranice
- Ohrožení vodního zdroje Bzenec těžbou štěrkopísků ve Zlínském kraji

Požadavky na odstranění nebo omezení rizik souvisejících s nevyvážeností územních podmínek udržitelného rozvoje území – Nevyváženost územních podmínek udržitelného rozvoje území

5 GRAFICKÁ ČÁST

Nedílnou součástí *části B – Rozboru udržitelného rozvoje území* 3. úplné aktualizace Územně analytických podkladů Jihomoravského kraje 2015 je také grafická část, kterou tvoří:

- **Výkres problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích** v měřítku 1 : 100 000.

- **Mapová schémata hodnocení stavu environmentálních podmínek, sociálních podmínek a hospodářských podmínek** v SO ORP Jihomoravského kraje v měřítku 1 : 500 000 uvedená jako součást části C – schémata a kartogramy.
- **Mapové schéma vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území** v měřítku 1 : 500 000 uvedený jako součást části C – schémata a kartogramy.
- **Mapová schémata** znázorňující stav ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností dle sledovaných indikátorů jako příloha části B.

SEZNAM ZKRATEK

AGC	Evropská dohoda o hlavních mezinárodních železničních tratích
BEO	Běžná evidence obyvatel
BMR	Brněnský metropolitní region
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČOV	Čistírny odpadních vod
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
DMK	Dálniční migrační koridor
D – O – L	Dunaj – Odra – Labe
DP	Dobývací prostor
DS	Distribuční soustava
EO	Ekvivalentní obyvatelé
EU	Evropská unie
EV	EuroVelo
EVL	Evropsky významné lokality
FVE	Fotovoltaická elektrárna
CHKO	Chráněná krajinná oblast
CHLÚ	Chráněné ložiskové území

IDS	Integrovaný dopravní systém
IROP	Integrovaný regionální operační program
JMK	Jihomoravský kraj
KHS JMK	Krajská hygienická stanice Jihomoravského kraje
KISOH	Krajský integrovaný systém odpadového hospodářství
KPZ	Krajinná památková zóna
LAPV	Lokality pro akumulaci povrchových vod
MHD	Městská hromadná doprava
MOS	Městská a obecní statistika
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MPZ	Městská památková zóna
MÚK	Mimoúrovňová křižovatka
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZCHÚ	Maloplošné zvláště chráněné území
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NP	Národní park
NPP	Národní přírodní památka
NPR	Národní přírodní rezervace
NPÚ	Národní památkový ústav
OP	Operační program (nebo dle kontextu také ochranné pásmo)
OPLZ	Ochranné pásmo přírodních léčivých zdrojů
OPVZ	Ochranné pásmo vodního zdroje
OV	Občanská vybavenost
OZE	Obnovitelný zdroj energie
PO	Ptačí oblasti

PP	Přírodní památka, přírodní park
PR	Přírodní rezervace
PR JMK	Program rozvoje Jihomoravského kraje
PRURÚ	Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území
PRVaK	Plán rozvoje vodovodů a kanalizací
REZZO	Registr emisí a zdrojů znečištění ovzduší
RSOB	Registr sčítacích obvodů a budov
RURÚ	Rozbor udržitelného rozvoje území
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SLZ	Sportovní létající zařízení
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SWOT	<i>z anglického</i> Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats (silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby)
SŽDC	Správa železniční dopravní cesty
TEMMK	Transevropský multimodální koridor
TEN-T	Transevropská dopravní síť (<i>angl.</i> Trans-European Transport Networks)
URÚ	Udržitelný rozvoj území
ÚAP	Územně analytické podklady
ÚAPk	Územně analytické podklady kraje
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
ÚPČ	Územně plánovací činnost
ÚPD	Územně plánovací dokumentace
ÚSES	Územní systém ekologické stability
VHD	Veřejná hromadná doprava
VLC	Veřejné logistické centrum
VMO	Velký městský okruh

VOŠ	Vyšší odborná škola
VOV	Vírský oblastní vodovod
VPZ	Vesnická památková zóna
VRT	Vysokorychlostní trať
VŠ	Vysoká škola, vysokoškolský
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy
ZABAGED	Základní báze geografických dat České republiky
ZUŠ	Základní umělecká škola

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Atelier Fontes, s.r.o. *Koncepce ochrany přírody Jihomoravského kraje*. Brno, 2004. Dostupné z: <http://www.fontes.cz/koncepce1/page.php?uvodni-strana> [cit. 2015-01-15].

Aquatis, a.s. *Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Jihomoravského kraje*. Aktualizace 2013. Brno. [online]. [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: http://www.kr-jihomoravsky.cz/archiv/ozp/PRVK_JMK/Default.htm

Bucek, s.r.o. *Aktualizace integrovaného programu ke zlepšení kvality ovzduší Jihomoravského kraje*. Brno, 2012. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=171917&TypeID=2> [cit. 2015-01-15].

Bucek, s.r.o.. *Generální rozptylová studie Jihomoravského kraje: Rozptylová studie pro posouzení stávajícího imisního zatížení na území Jihomoravského kraje*. Brno, 2011. [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=171933&TypeID=7

Bucek, s.r.o. *Rozptylová studie větrné eroze Jihomoravského kraje*. Brno, 2014, 139 s. [cit. 2015-02-18].

HaskoningDHV CR, s.r.o. *Program rozvoje Jihomoravského kraje 2014 - 2017: Programová část*. Brno, 2014. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=212277&TypeID=2>

IKP Consulting Engineers, s.r.o. *Generel dopravy Jihomoravského kraje: Návrhová část*. Brno, 2006. [online]. [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=6927&TypeID=2>

Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo zemědělství. *Generel území chráněných pro akumulaci povrchových vod a základní zásady využití těchto území*. Praha, 2011. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/133229/Generel_LAPV_vc_protokolu.pdf [cit. 2015-01-15].

Program rozvoje lesního hospodářství Jihomoravského kraje. [online]. 2009 [cit. 2015-02-05]. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=108912&TypeID=7>

PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o. a Atelier T-plan, s.r.o. *Metodika vyhodnocení vlivů politiky územního rozvoje a územně plánovací dokumentace na udržitelný rozvoj území: Metodika RURÚ.* Ostrava, 2013. [cit. 2015-01-05].

SPF Group, v.o.s. *Aktualizace strategické vize Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020.* Brno, 2012. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=175435&TypeID=2> [cit. 2015-01-15].

Statutární město Brno. *Brno brownfields 2013.* Brno, 2013. Dostupné z: https://www.bрно.cz/fileadmin/user_upload/Podnikatel/Brownfields_2013_CZ.pdf [cit. 2015-01-15].

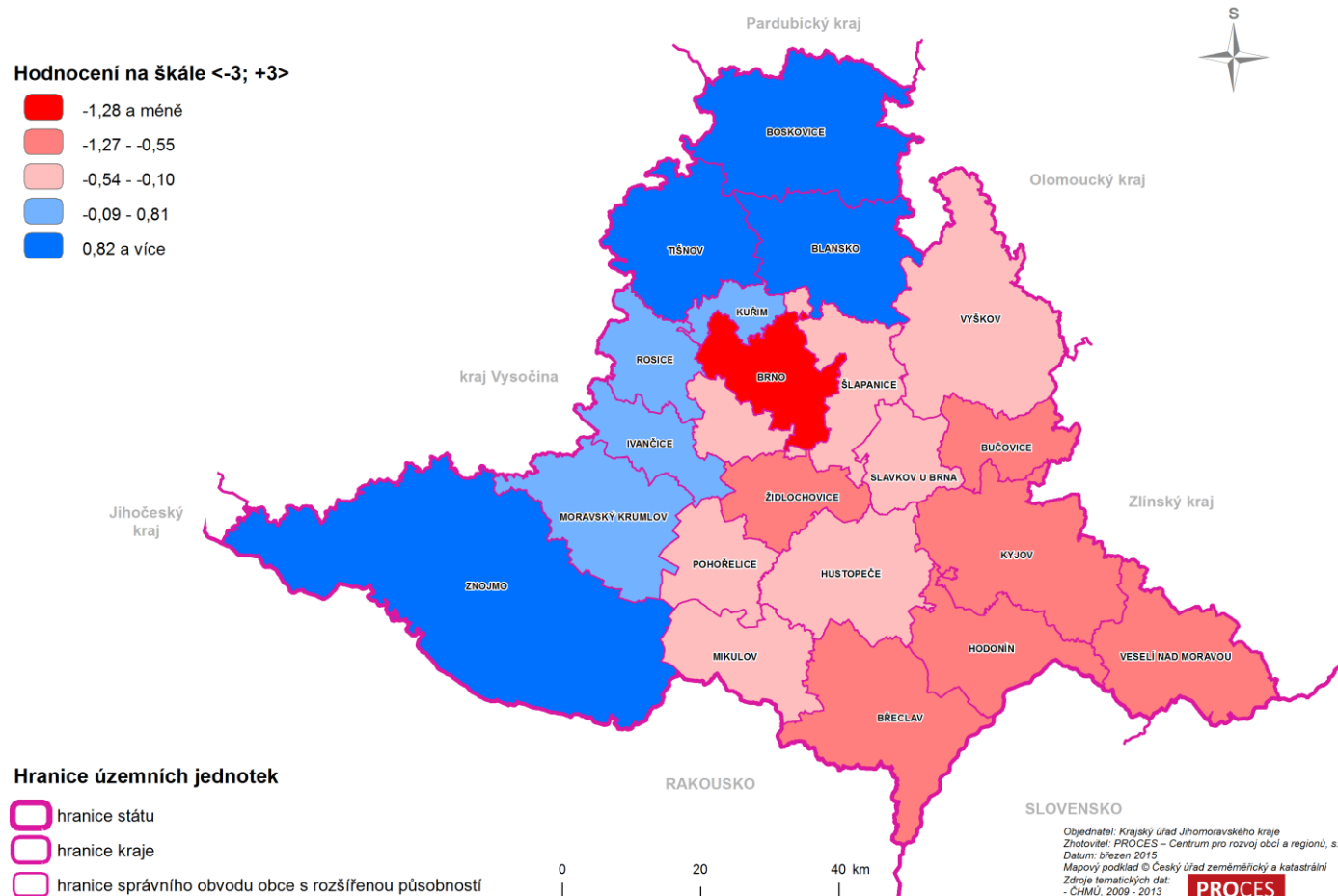
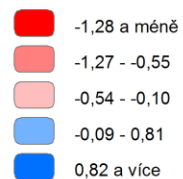
Šíkula, J., Rýda, K., Rambousek, P., Vymazalová, A., Starý, J., Kavina, P. *Regionální surovinová politika Jihomoravského kraje.* Praha, 2003. Česká geologická služba, Geofond Praha.

PŘÍLOHY ČÁSTI B ÚAP JMK

Příloha č. 1 – Mapová schémata za indikátory environmentálního pilíře

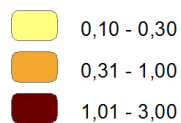
1a. Imisní znečištění ovzduší

Hodnocení na škále <-3; +3>

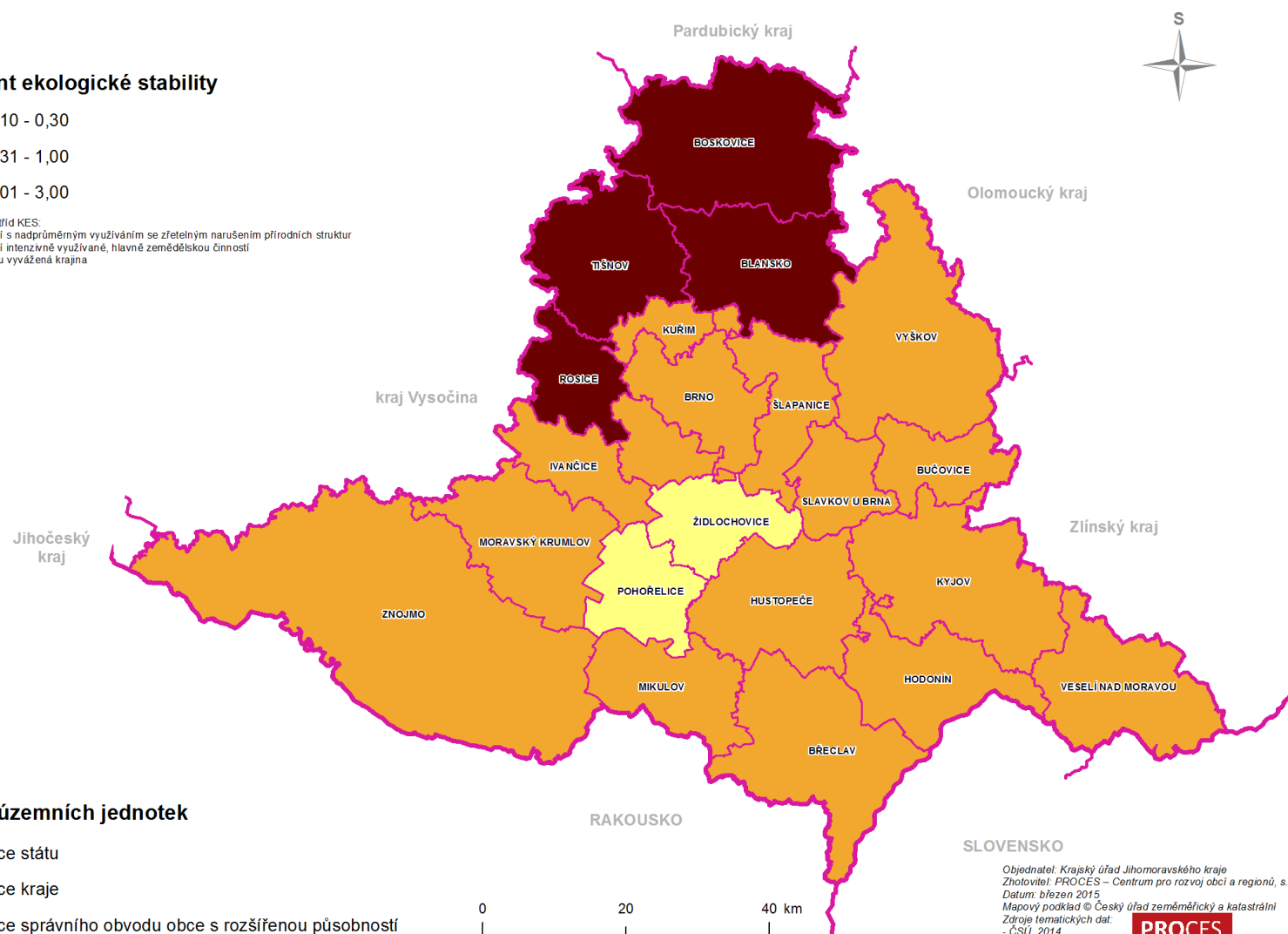

1c. Koeficient ekologické stability

Koeficient ekologické stability

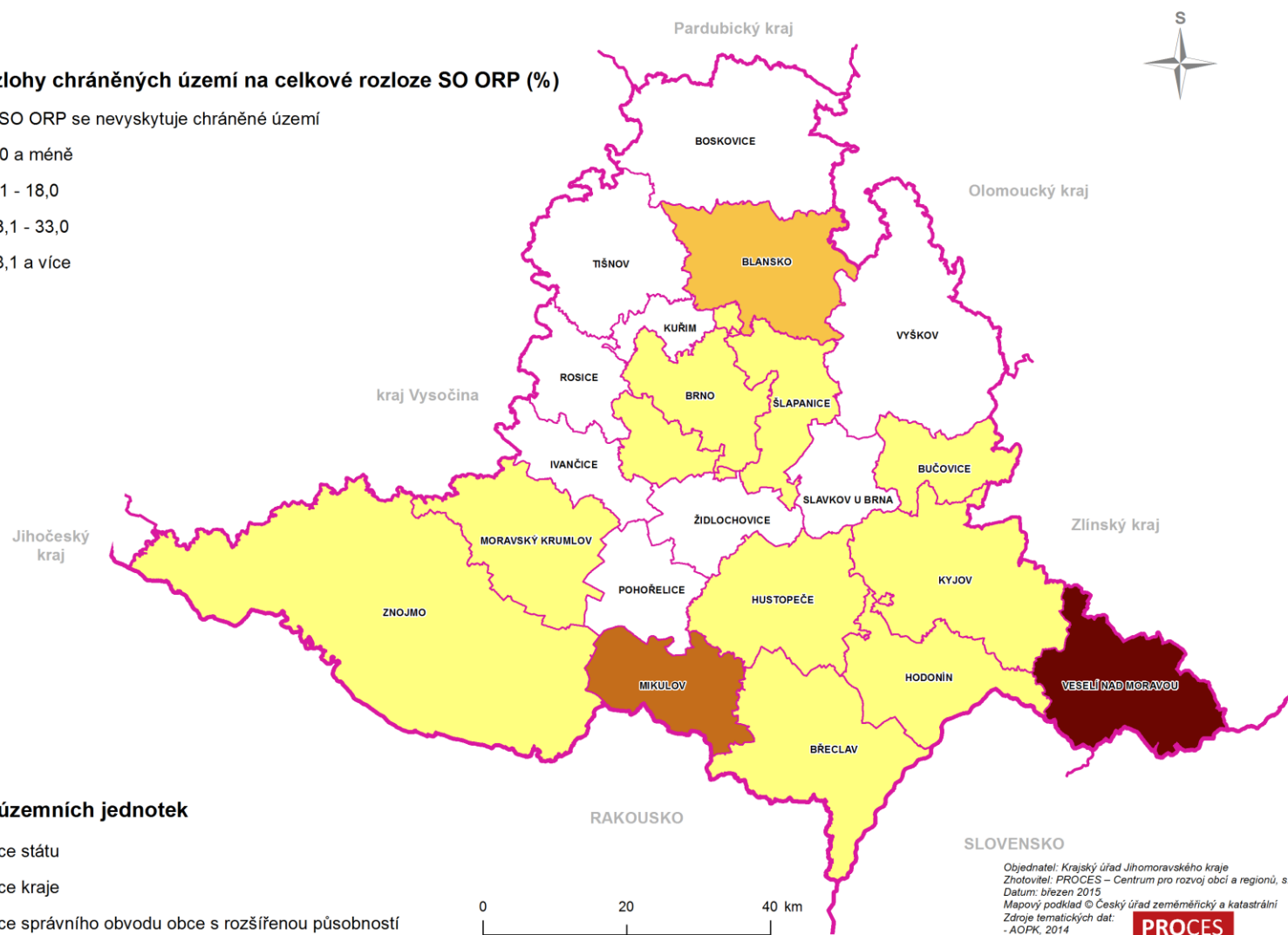
Pozn.: Vysvětlení tříd KES:
 0,10 - 0,30 - území s nadprůměrným využíváním se zřetelným narušením přírodních struktur
 0,31 - 1,00 - území intenzivně využívané, hlavně zemědělskou činností
 1,01 - 3,00 - vcelku vyvážená krajina

1d. Chráněná území

Podíl rozlohy chráněných území na celkové rozloze SO ORP (%)

- v SO ORP se nevyskytuje chráněné území
- 8,0 a méně
- 8,1 - 18,0
- 18,1 - 33,0
- 33,1 a více

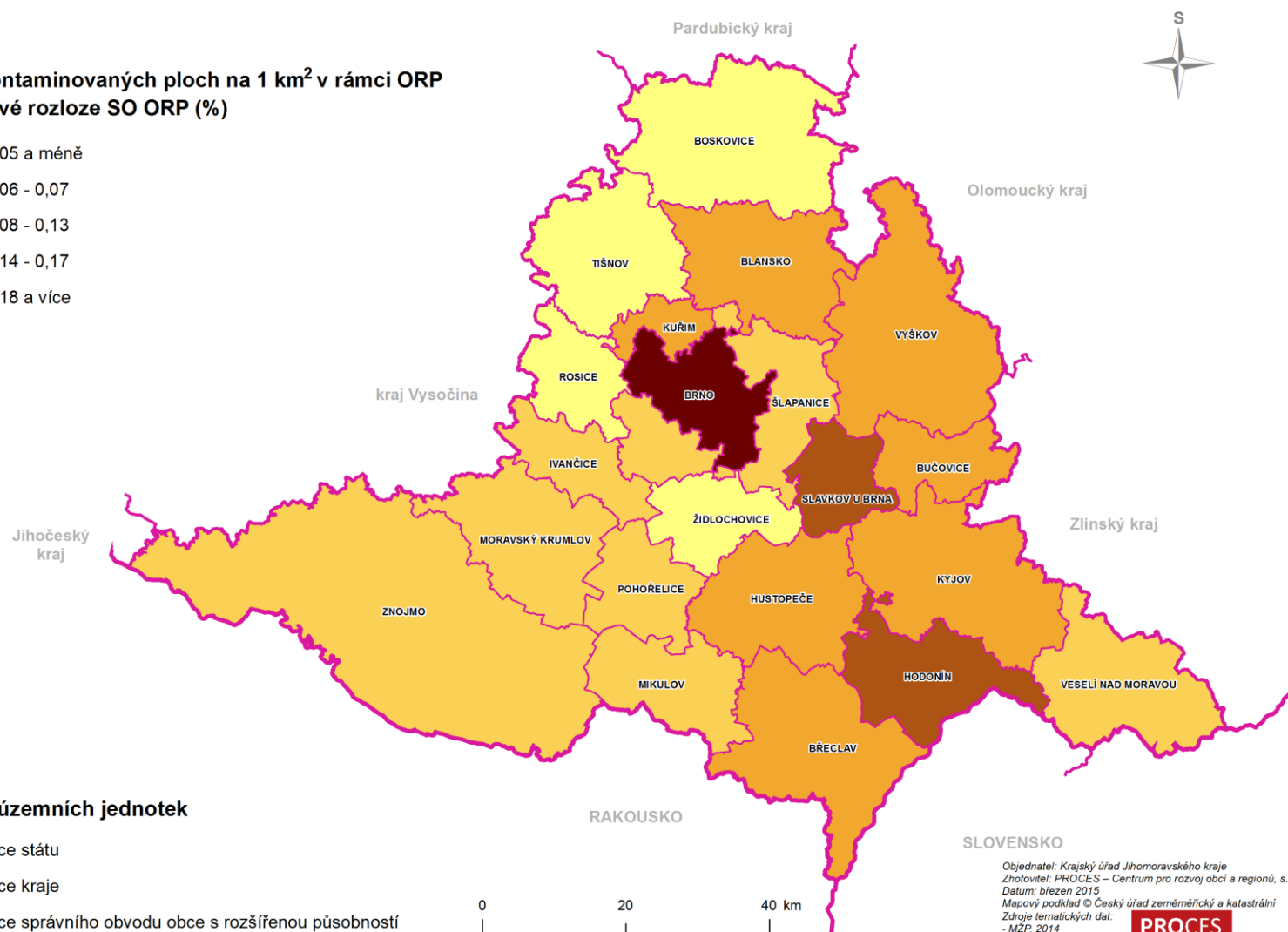
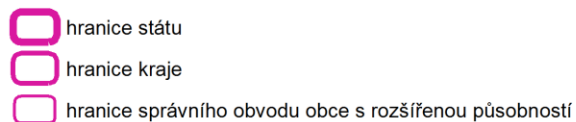

1e. Staré ekologické zátěže

Počet kontaminovaných ploch na 1 km² v rámci ORP
na celkové rozloze SO ORP (%)

Hranice územních jednotek

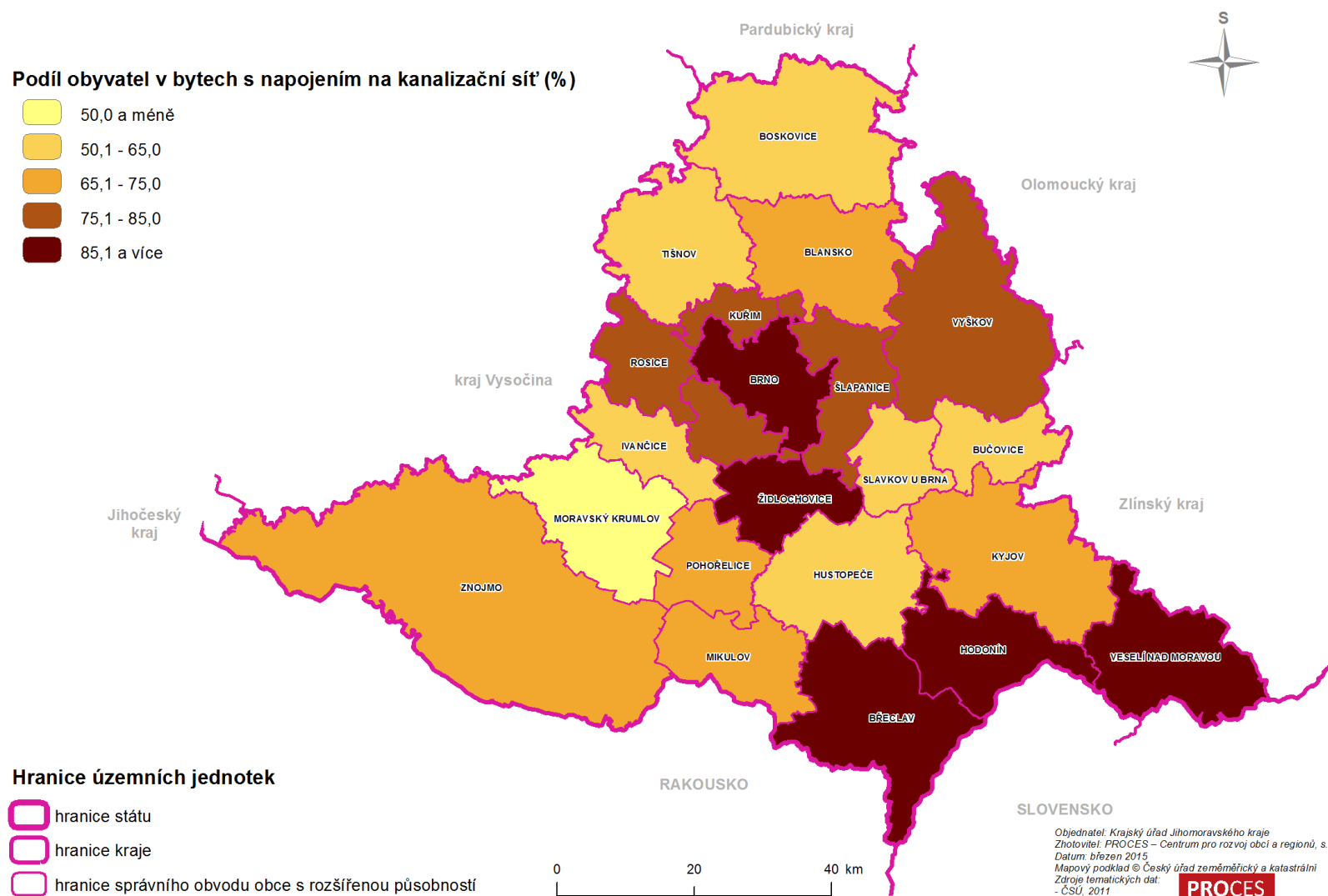
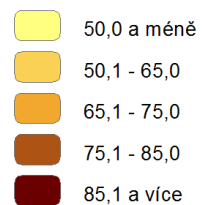

Objednatel: Krajský úřad Jihomoravského kraje
Zhotovitel: PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.
Datum: březen 2015
Mapový podklad © Český úřad zeměměřický a katastrální
Zdroje tematických dat:
- MŽP, 2014

PROCES

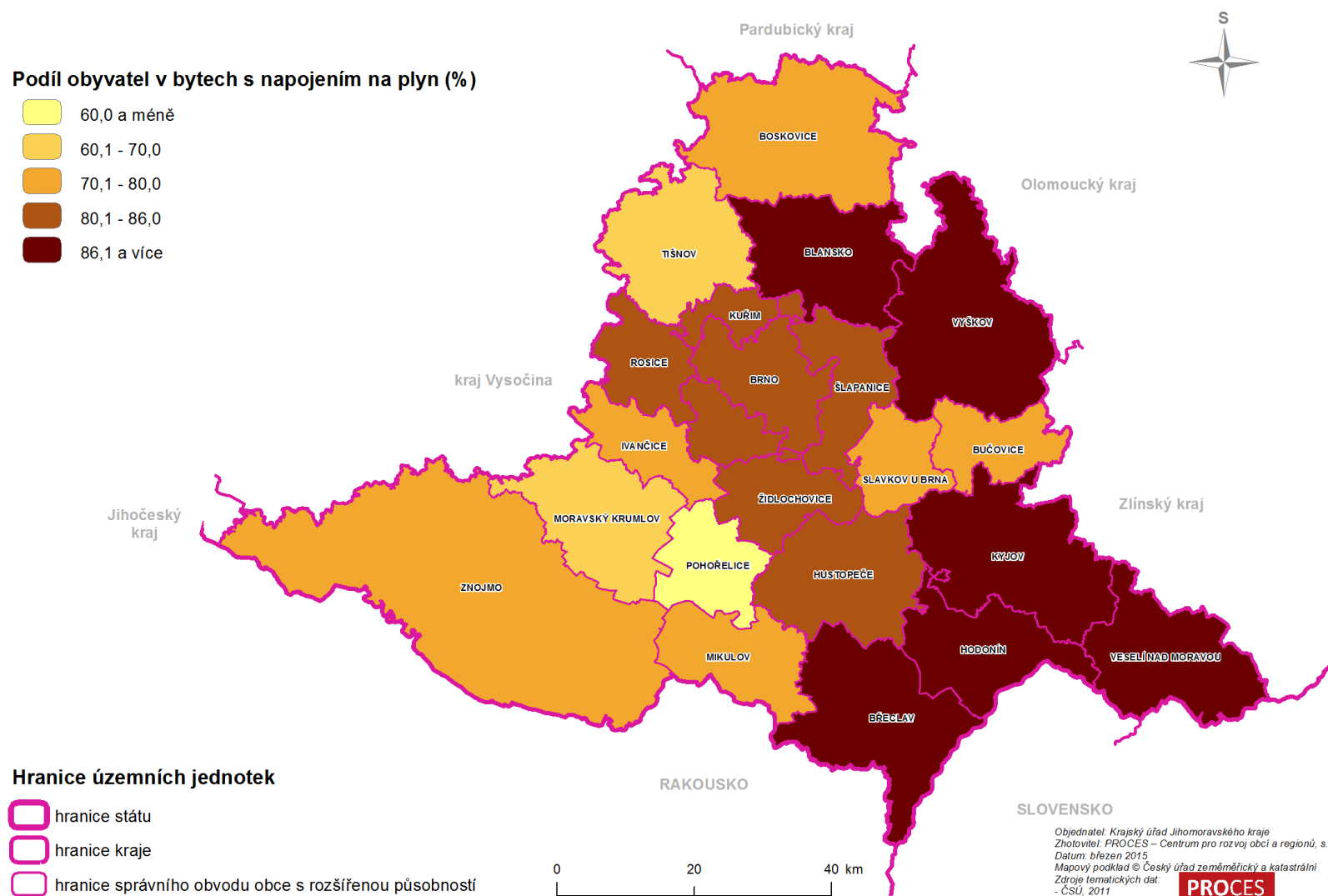
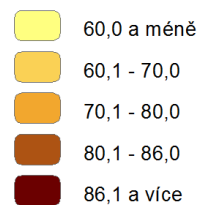
1f. Podíl obyvatel v bytech s napojením na kanalizační síť

Podíl obyvatel v bytech s napojením na kanalizační síť (%)

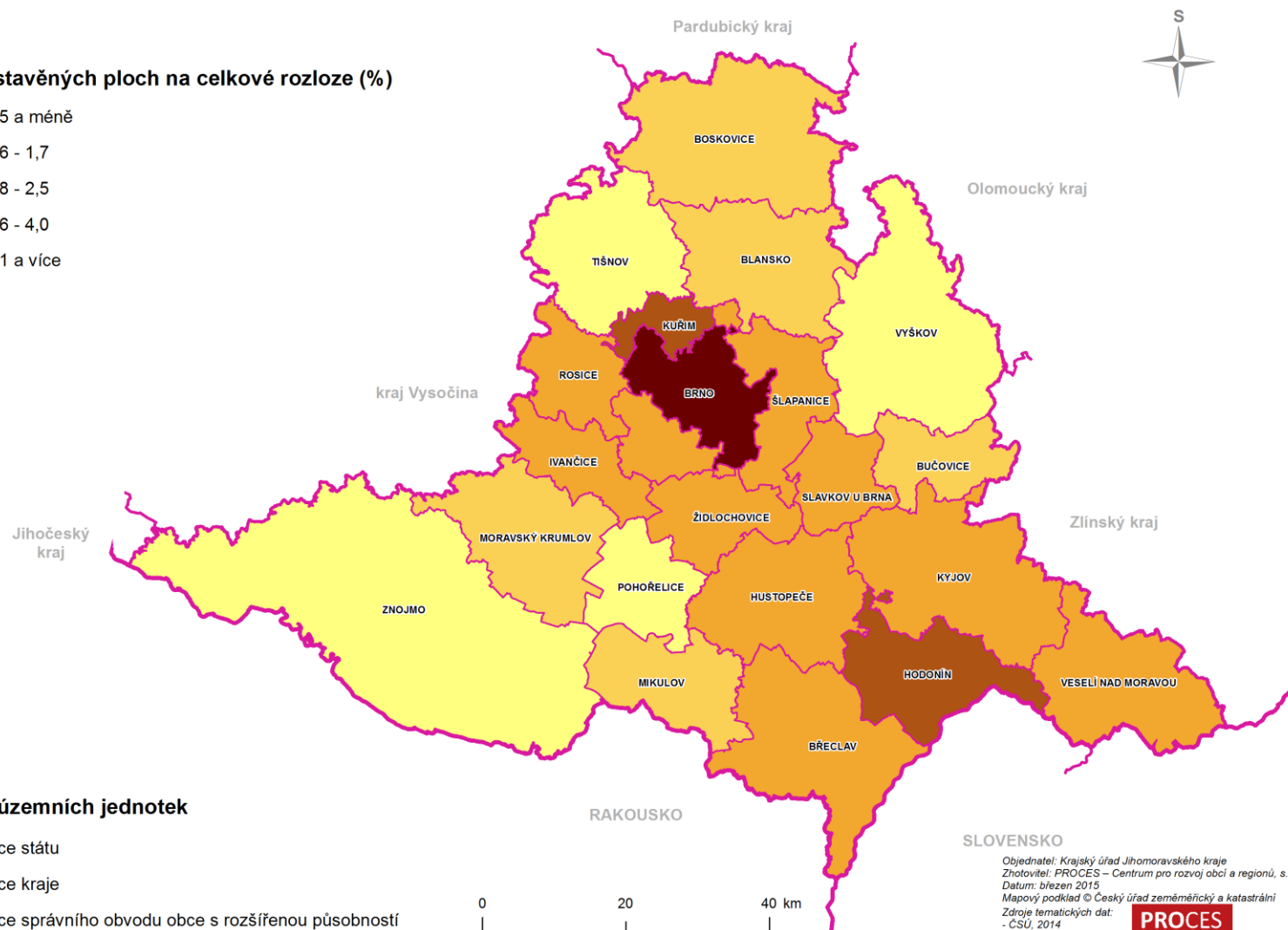
1g. Podíl obyvatel v bytech s napojením na plyn

Podíl obyvatel v bytech s napojením na plyn (%)

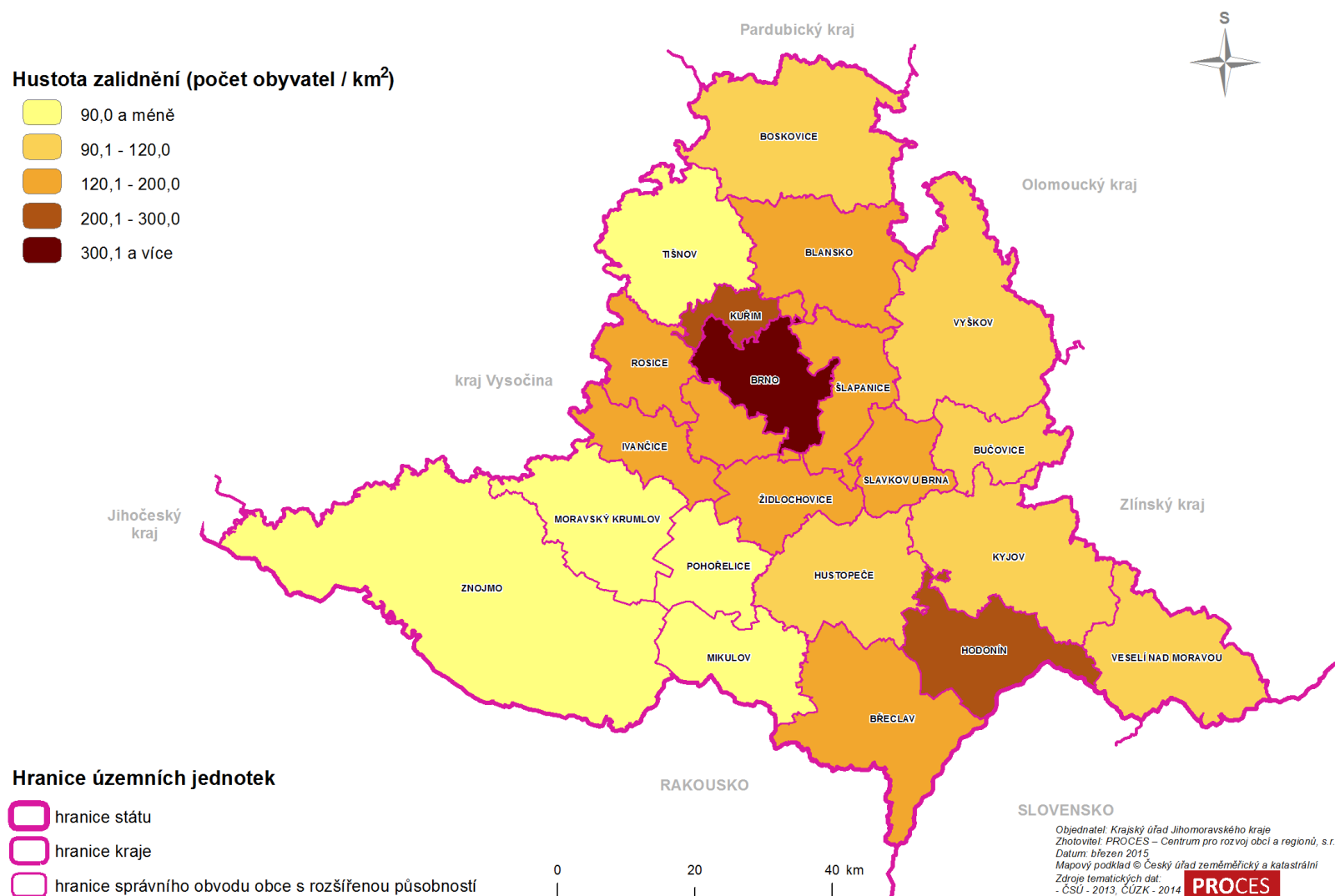
1h. Podíl zastavěných ploch

Podíl zastavěných ploch na celkové rozloze (%)

1i. Hustota zalidnění

Hustota zalidnění (počet obyvatel / km²)

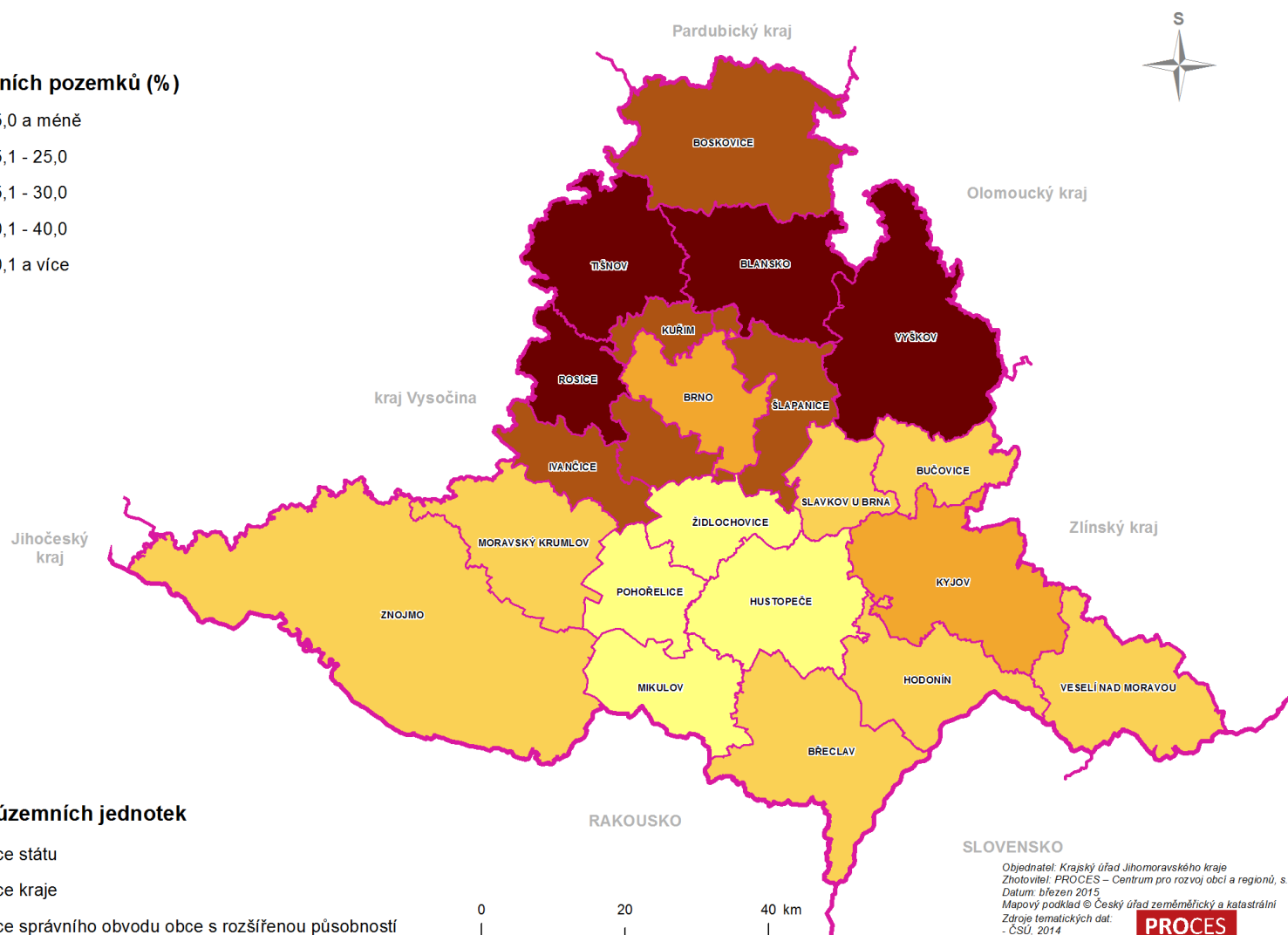
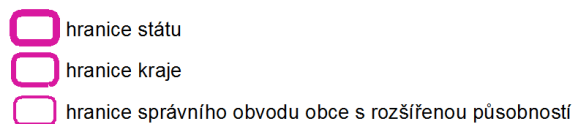

1j. Podíl lesních pozemků

Podíl lesních pozemků (%)

Hranice územních jednotek

Objednatel: Krajský úřad Jihomoravského kraje
 Zhotovitel: PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.
 Datum: březen 2015
 Mapový podklad: © Český úřad zeměměřický a katastrální
 Zdroje tematických dat:
 - ČSÚ, 2014

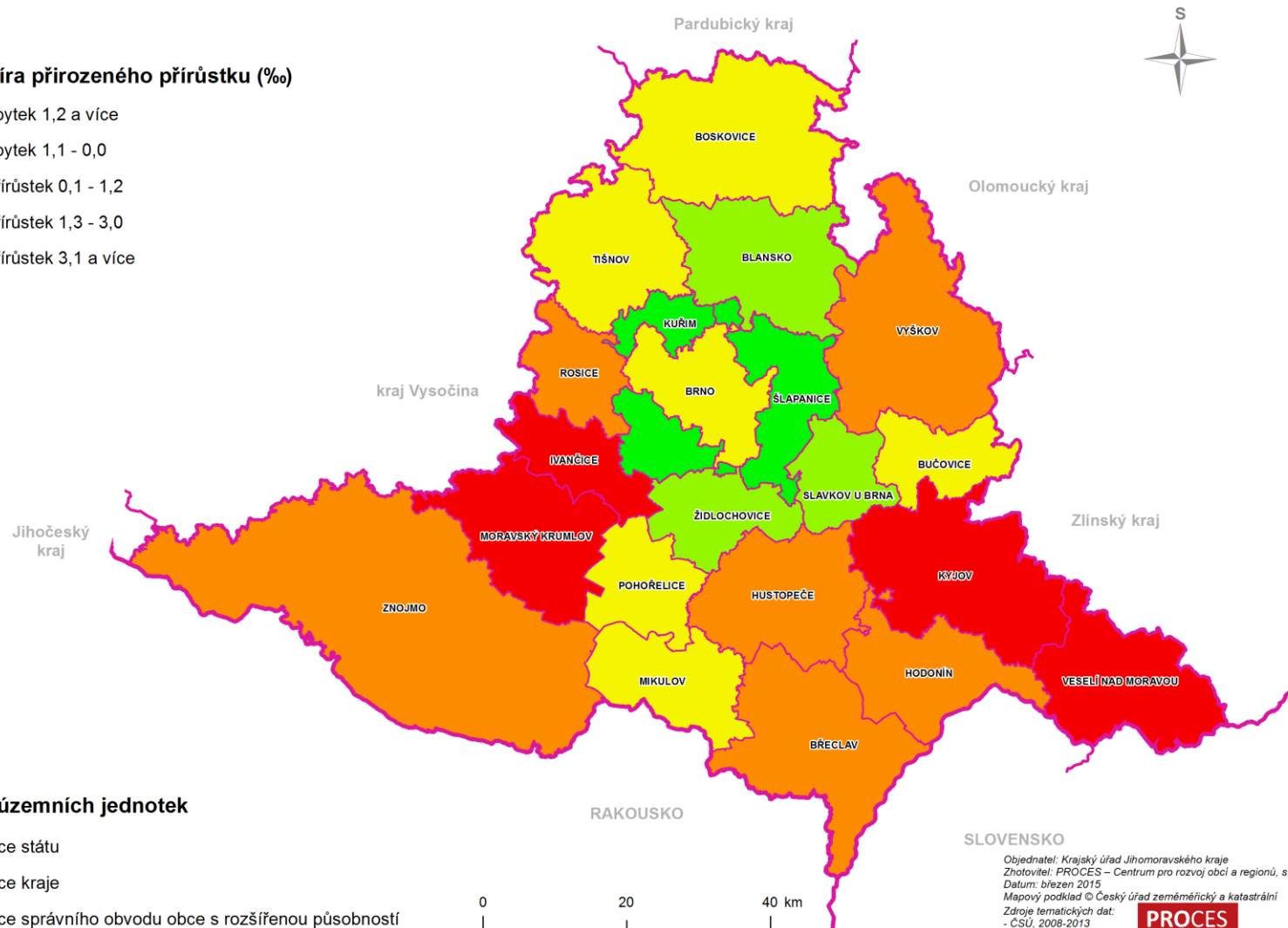
PROCES

Příloha č. 2 – Mapová schémata za indikátory sociálního pilíře

2a. Přírůstek obyvatelstva přirozenou měnou

Hrubá míra přirozeného přírůstku (‰)

- úbytek 1,2 a více
- úbytek 1,1 - 0,0
- přírůstek 0,1 - 1,2
- přírůstek 1,3 - 3,0
- přírůstek 3,1 a více

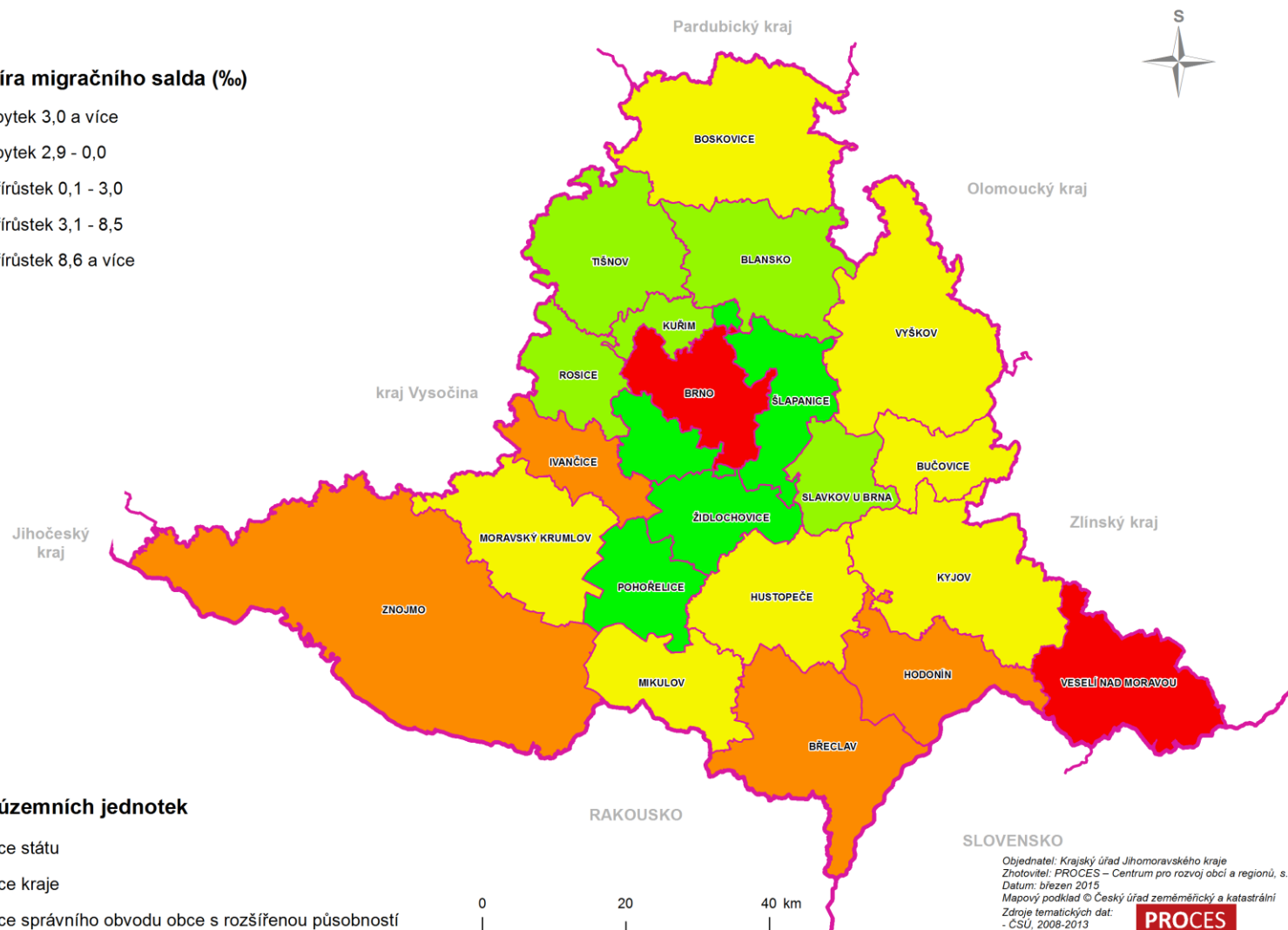
2b. Přírůstek obyvatelstva stěhováním

Hrubá míra migračního salda (‰)

- úbytek 3,0 a více
- úbytek 2,9 - 0,0
- přírůstek 0,1 - 3,0
- přírůstek 3,1 - 8,5
- přírůstek 8,6 a více

Hranice územních jednotek

- hranice státu
- hranice kraje
- hranice správního obvodu obce s rozšířenou působností

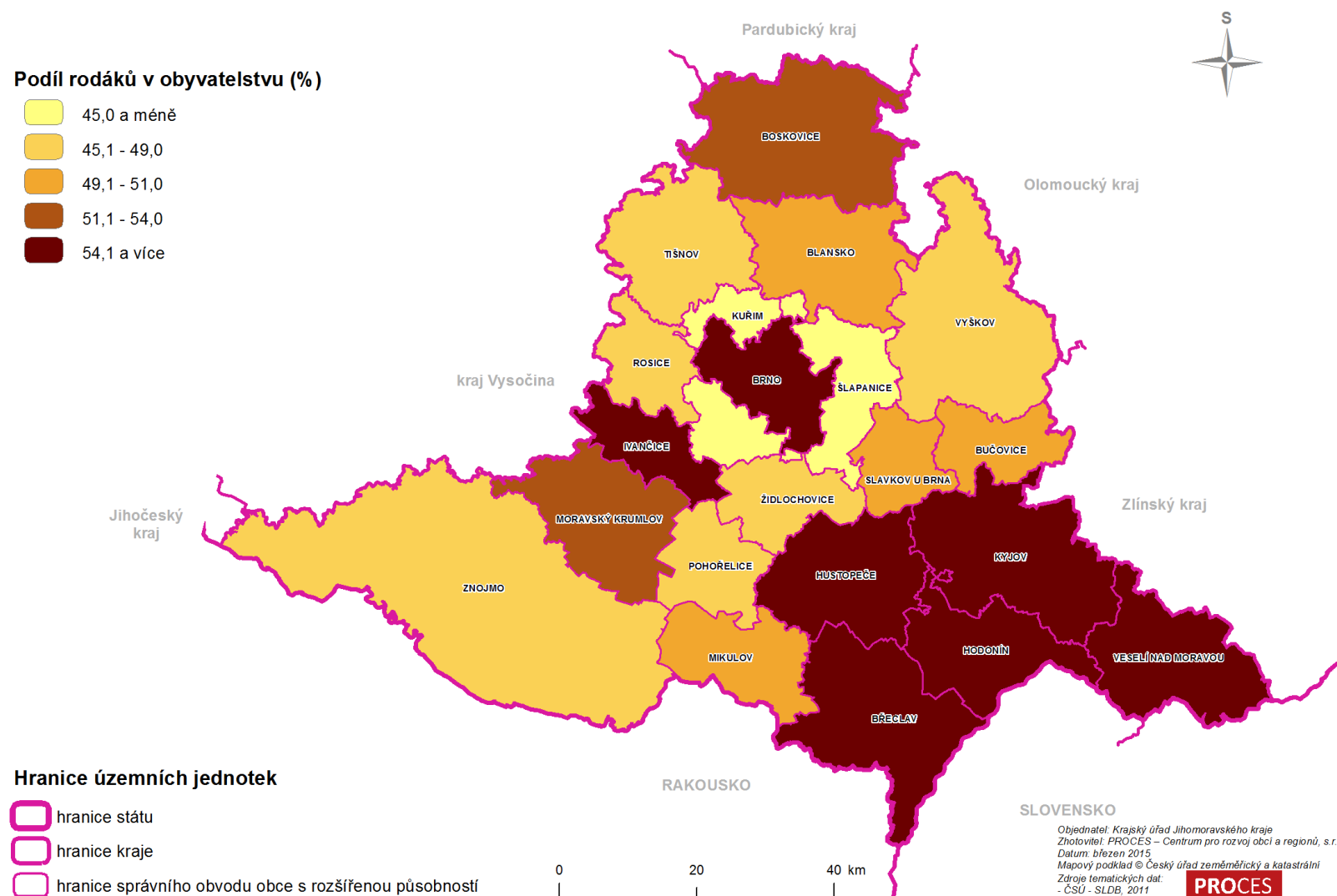
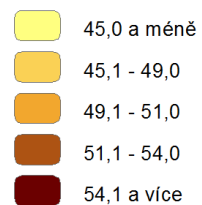

Objednatel: Krajský úřad Jihomoravského kraje
 Zhotovitel: PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.
 Datum: březen 2015
 Mapový podklad: © Český úřad zeměměřický a katastrální
 Zdroje tematických dat:
 - ČSÚ, 2008-2013

PROCES

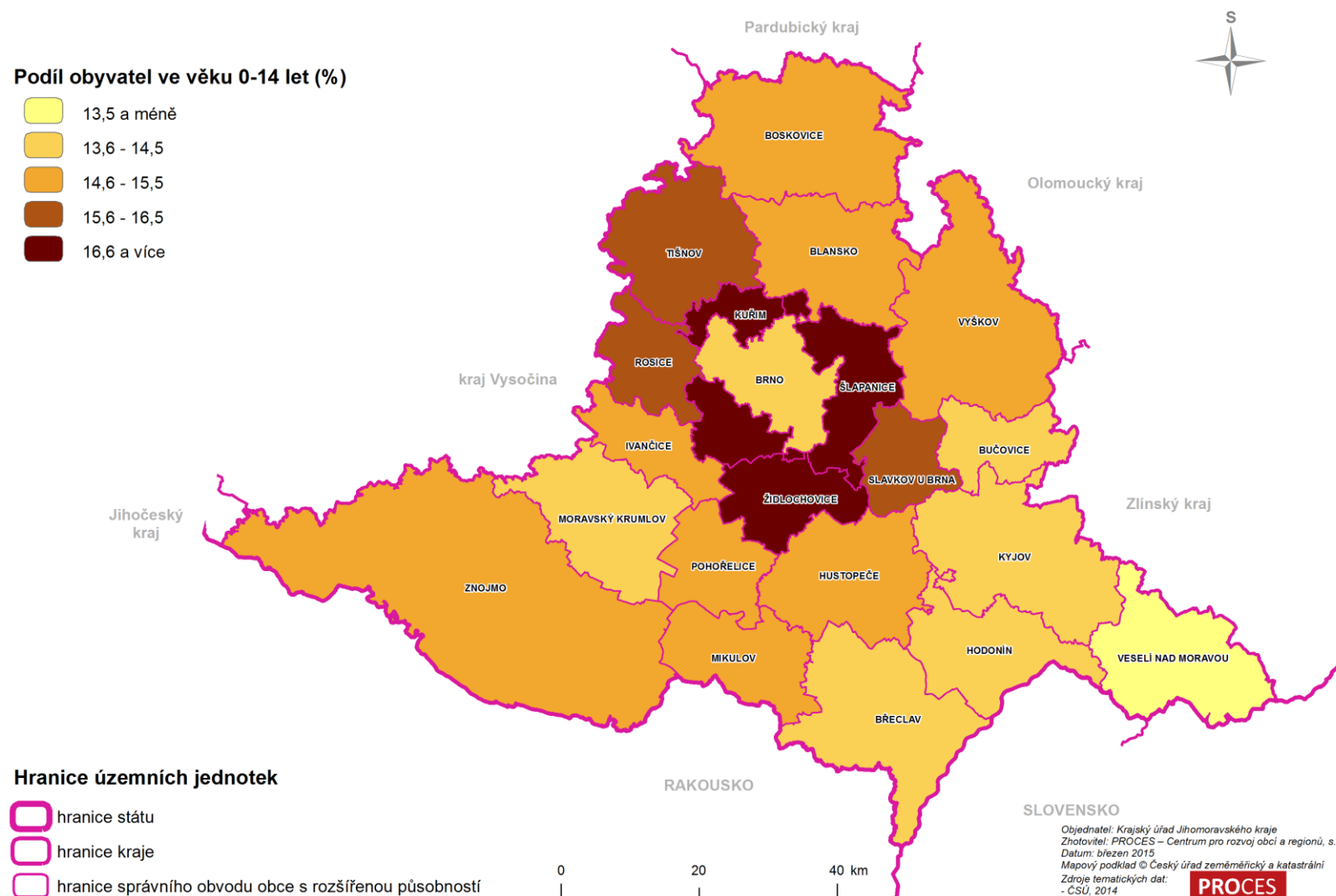
2c. Podíl rodáků v obyvatelstvu

Podíl rodáků v obyvatelstvu (%)

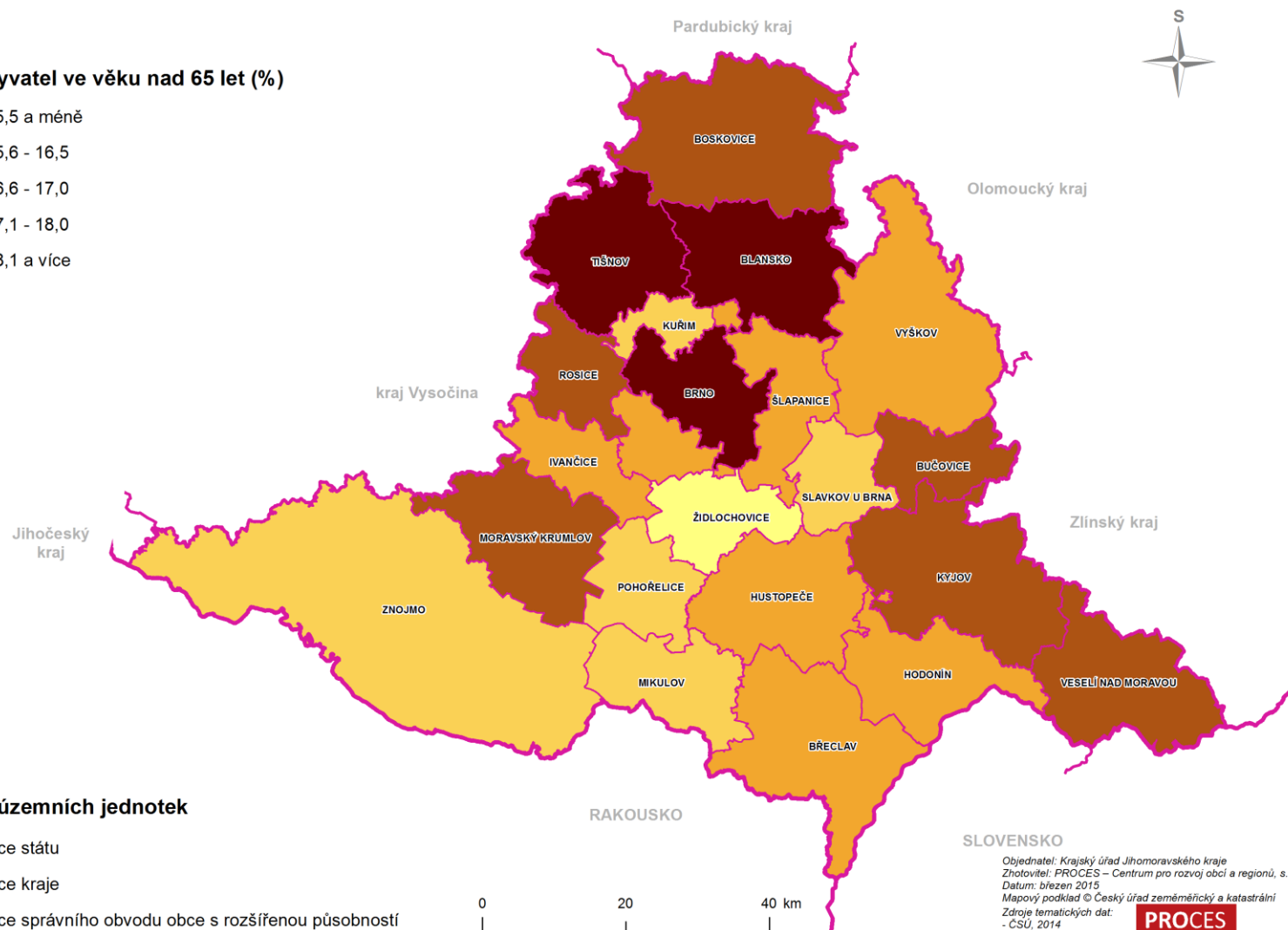
2d.i Podíl obyvatel ve věku 0-14 let

Podíl obyvatel ve věku 0-14 let (%)

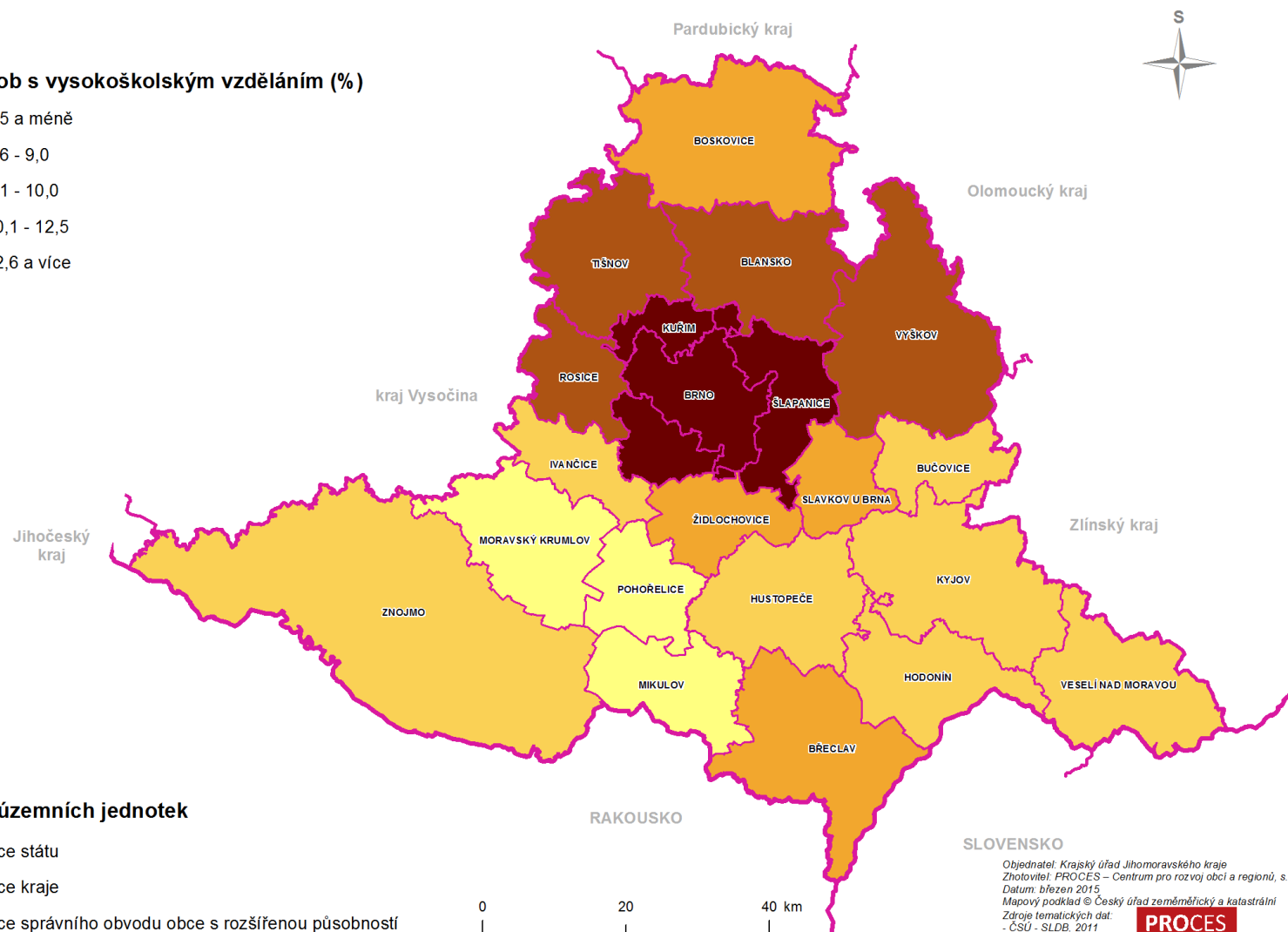
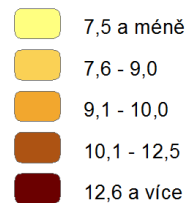
2d.ii Podíl obyvatel ve věku nad 65 let

Podíl obyvatel ve věku nad 65 let (%)

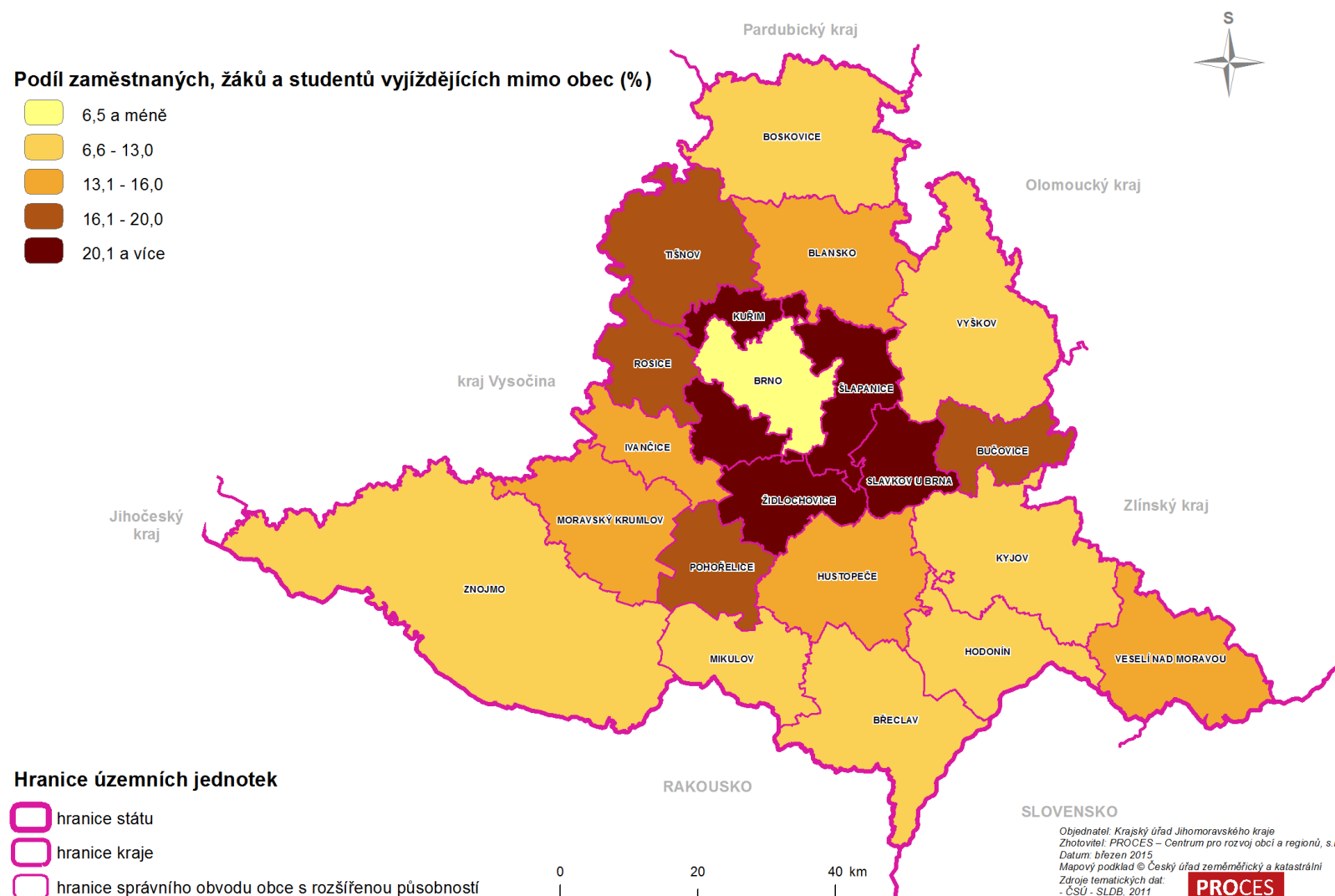
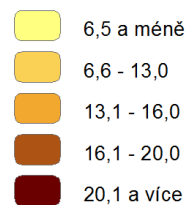
2e. Podíl osob s vysokoškolským vzděláním

Podíl osob s vysokoškolským vzděláním (%)

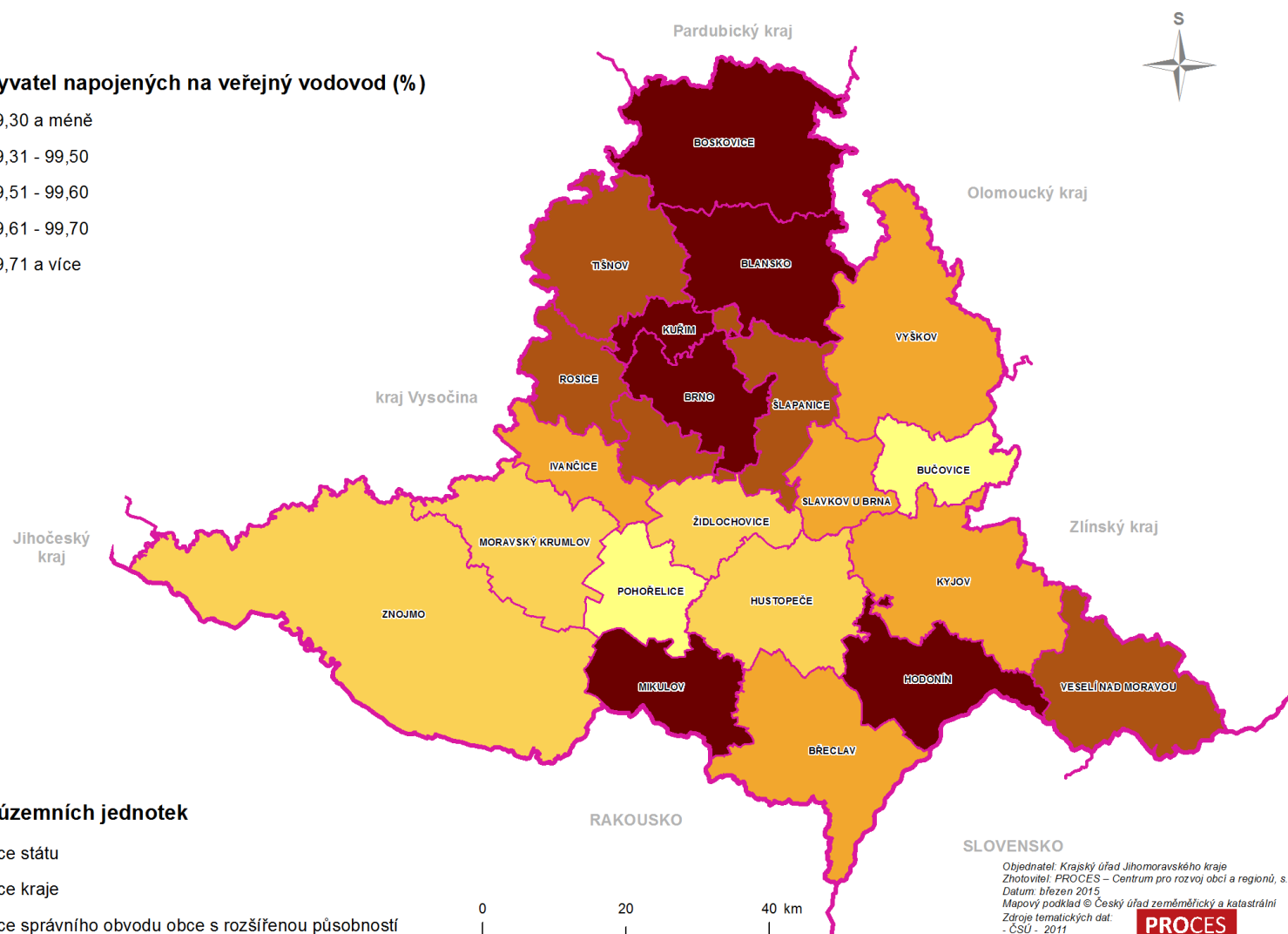
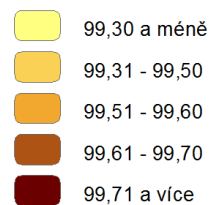
2f. Podíl zaměstnaných, žáků a studentů vyjíždějících mimo obec

Podíl zaměstnaných, žáků a studentů vyjíždějících mimo obec (%)

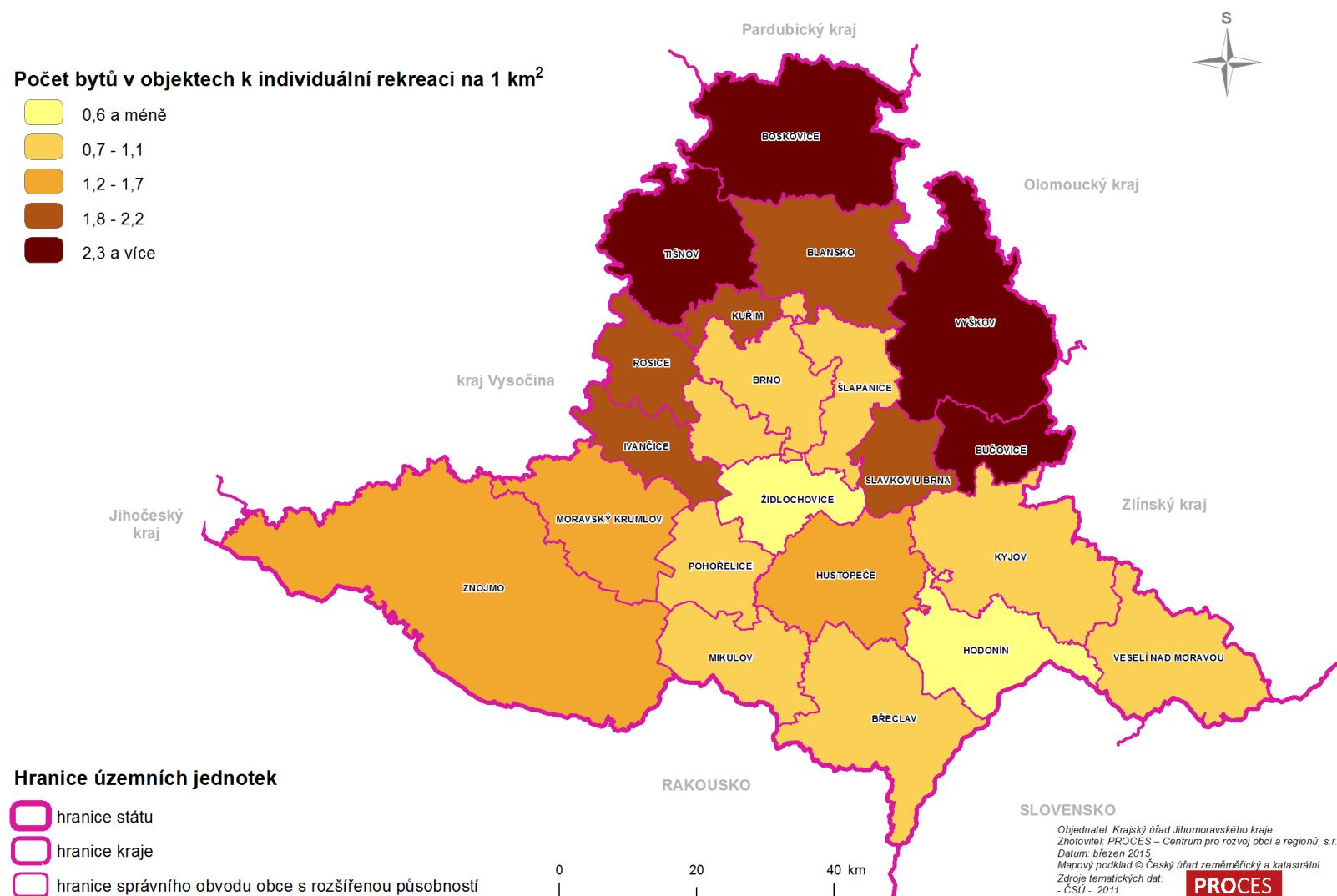
2g. Podíl obyvatel napojených na veřejný vodovod

Podíl obyvatel napojených na veřejný vodovod (%)

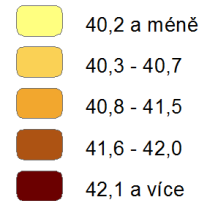
2h. Potenciál pro individuální rekreaci

Počet bytů v objektech k individuální rekreaci na 1 km²

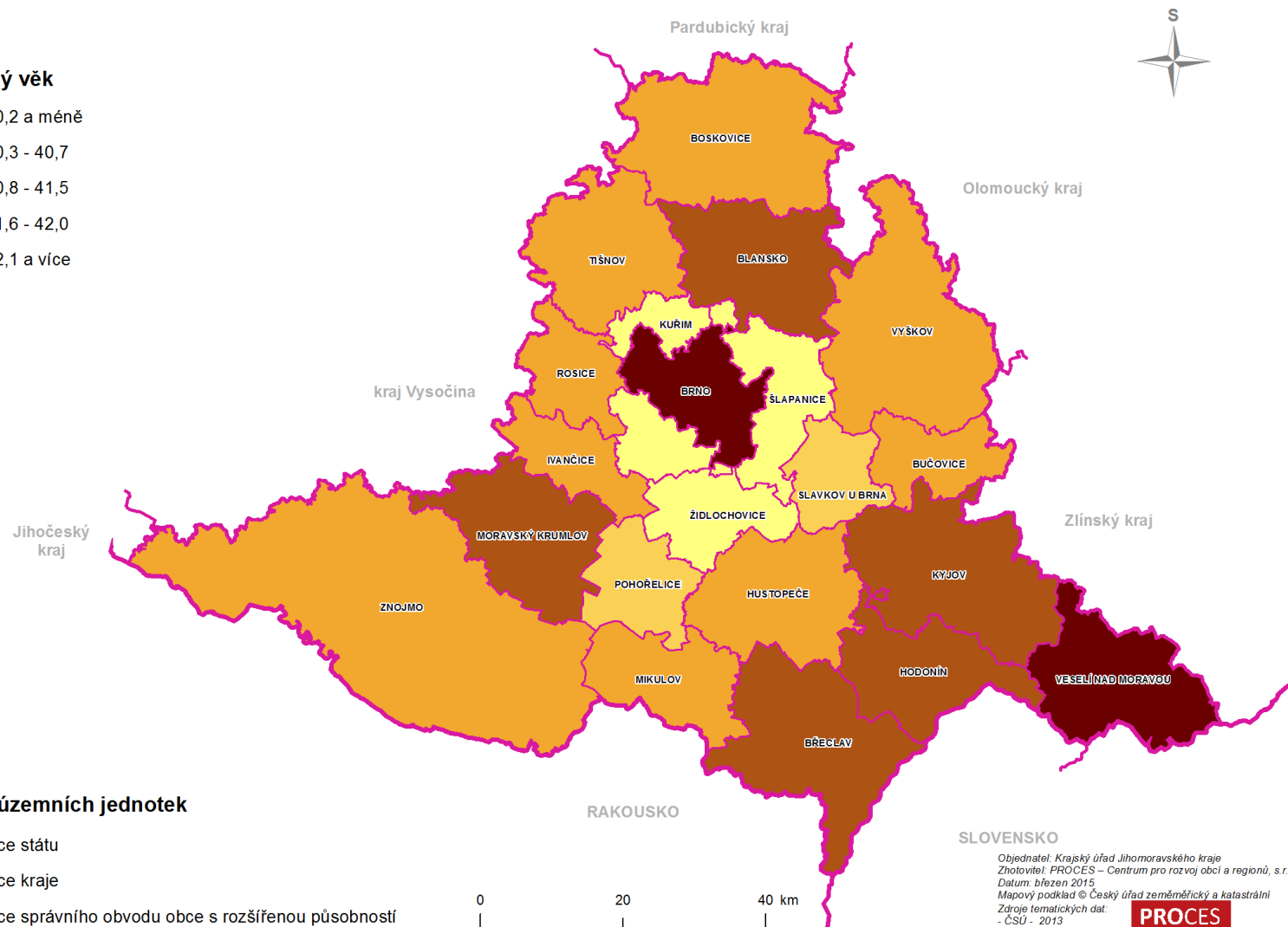
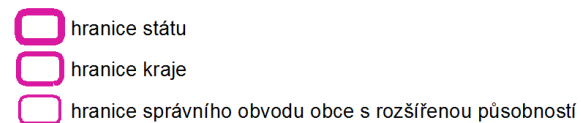

2i. Průměrný věk

Průměrný věk

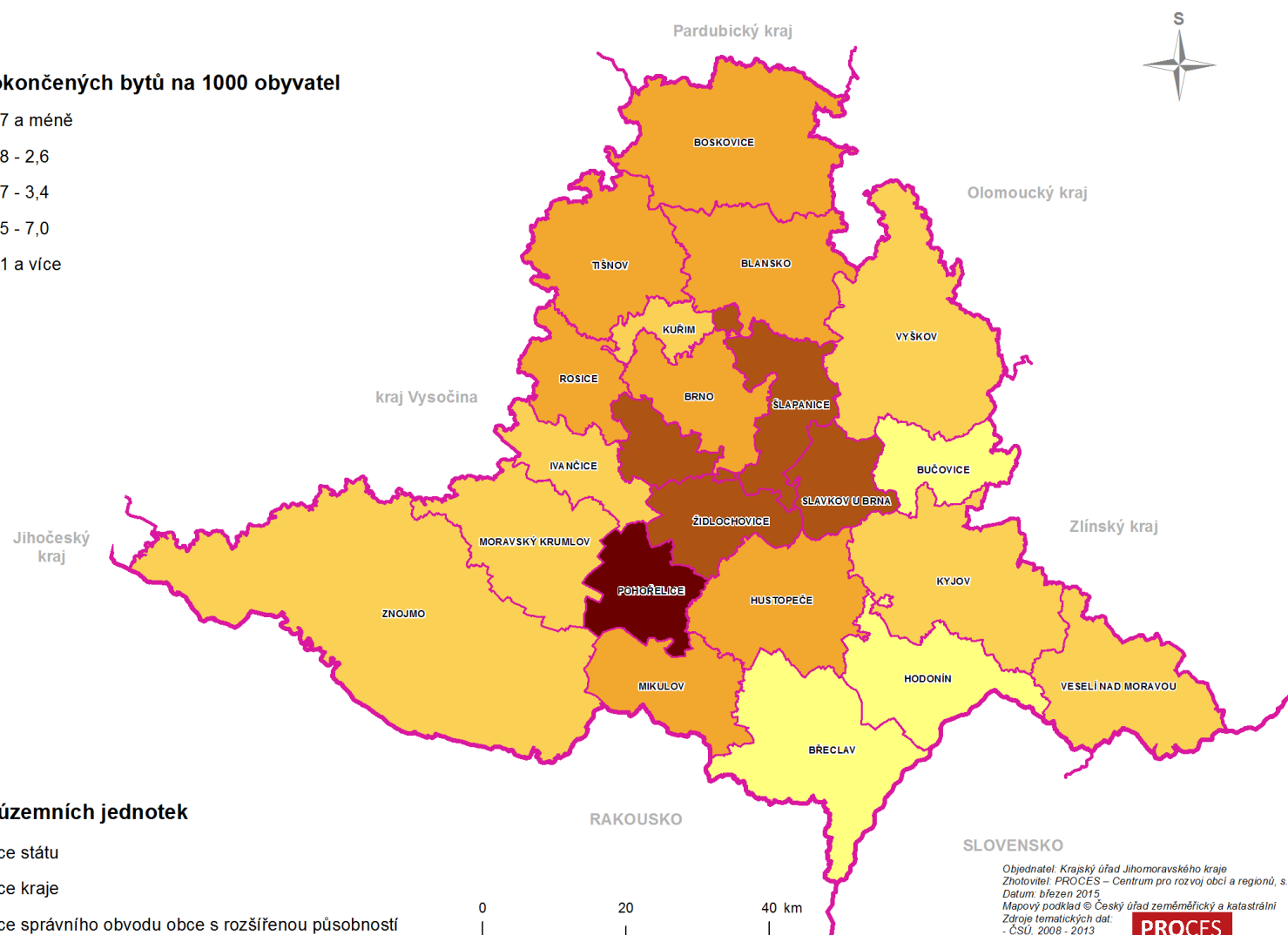

Hranice územních jednotek

2j. Intenzita bytové výstavby v letech 2008 - 2013

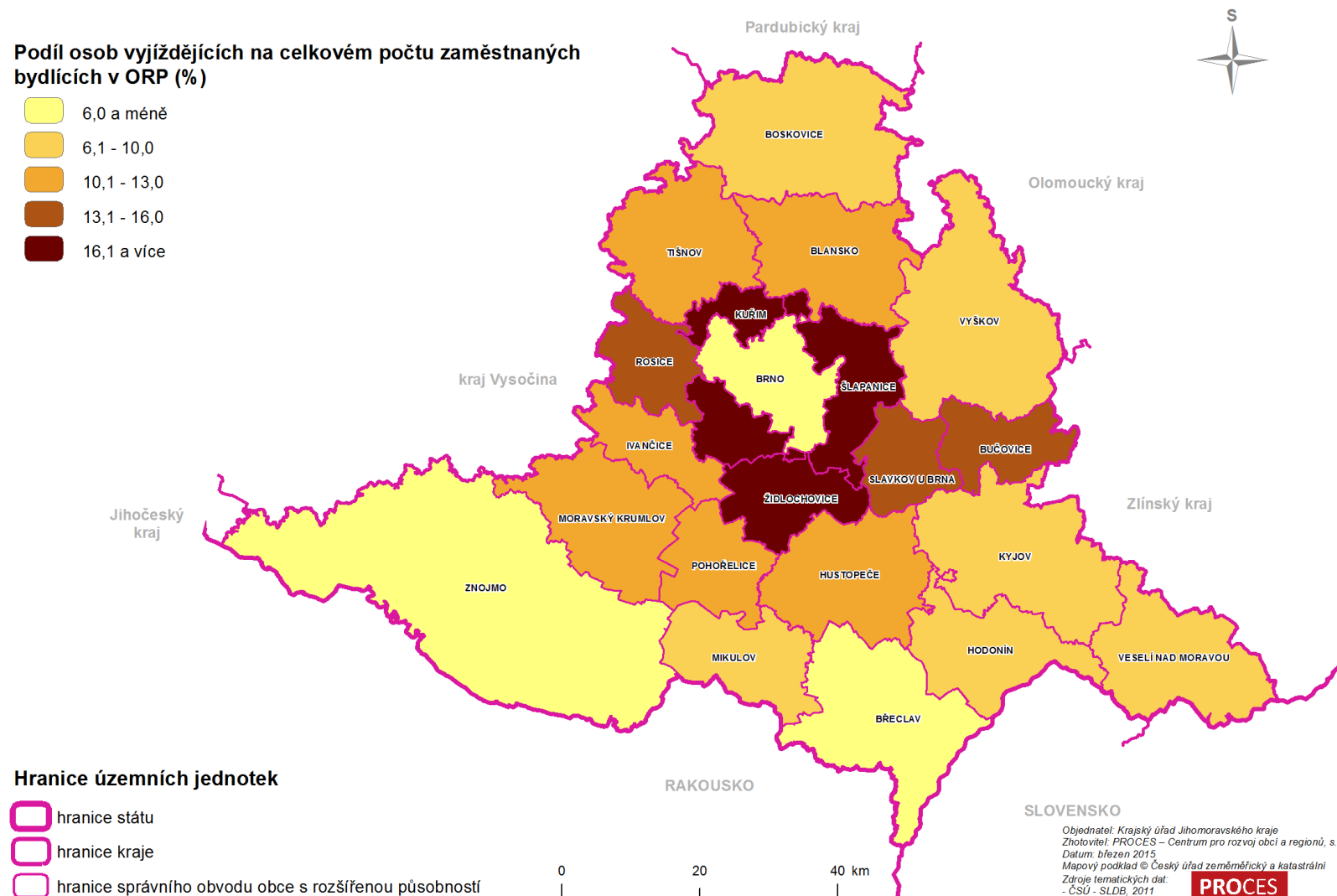
Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel

Příloha č. 3 – Mapová schémata za indikátory hospodářského pilíře

3a. Pracovní otevřenost

Podíl osob vyjíždějících na celkovém počtu zaměstnaných bydlících v ORP (%)

Hranice územních jednotek

- hranice státu
- hranice kraje
- hranice správního obvodu obce s rozšířenou působností

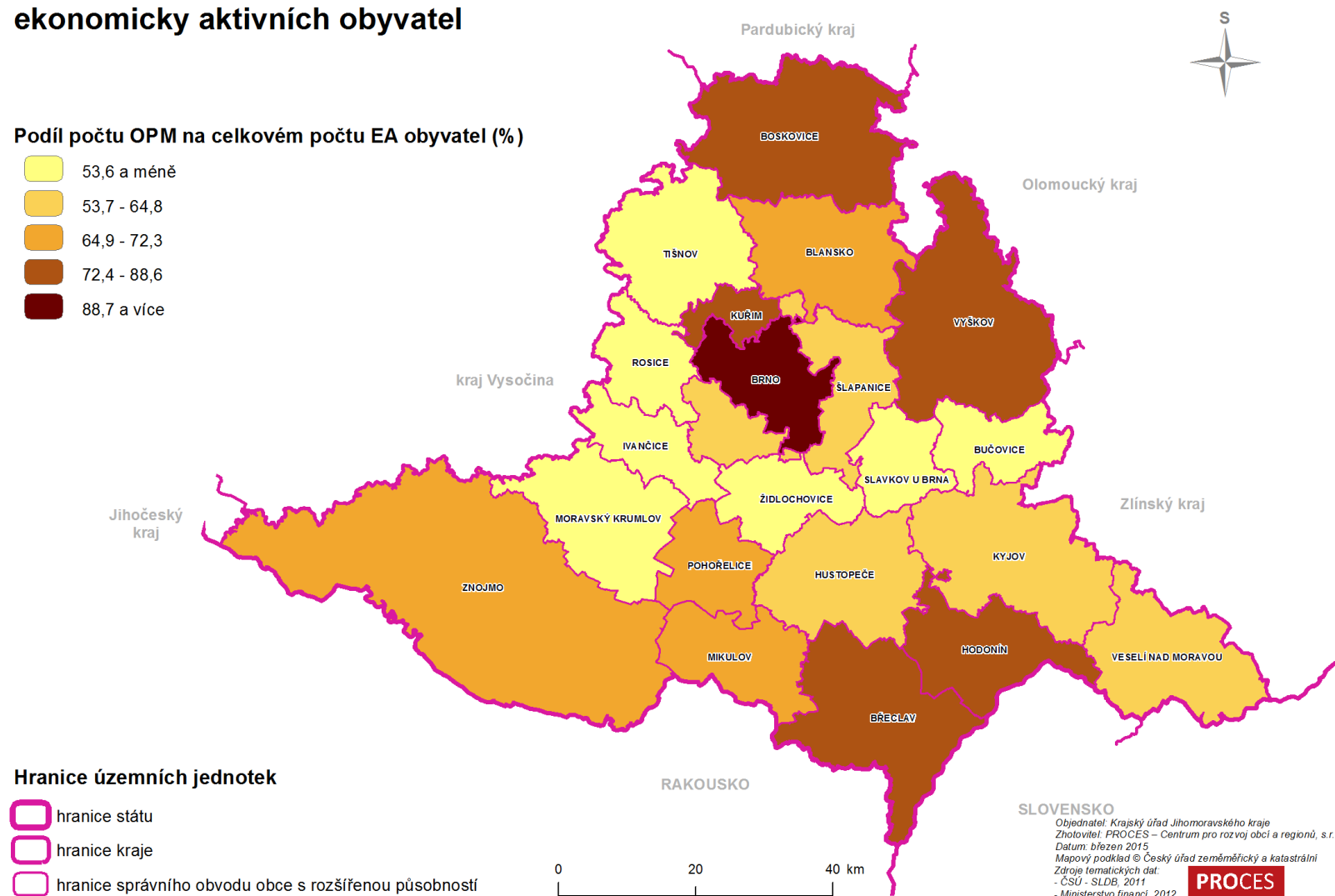
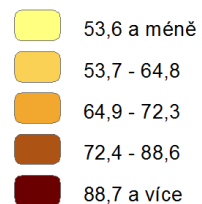
SLOVENSKO

Objednatel: Krajský úřad Jihomoravského kraje
Zhotovitel: PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.
Datum: březen 2015
Mapový podklad: © Český úřad zeměměřický a katastrální
Zdroje tematických dat:
- ČSÚ - SLDB, 2011

PROCES

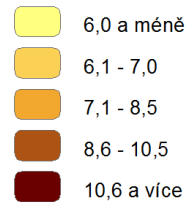
3b. Podíl počtu obsazených pracovních míst na celkovém počtu ekonomicky aktivních obyvatel

Podíl počtu OPM na celkovém počtu EA obyvatel (%)

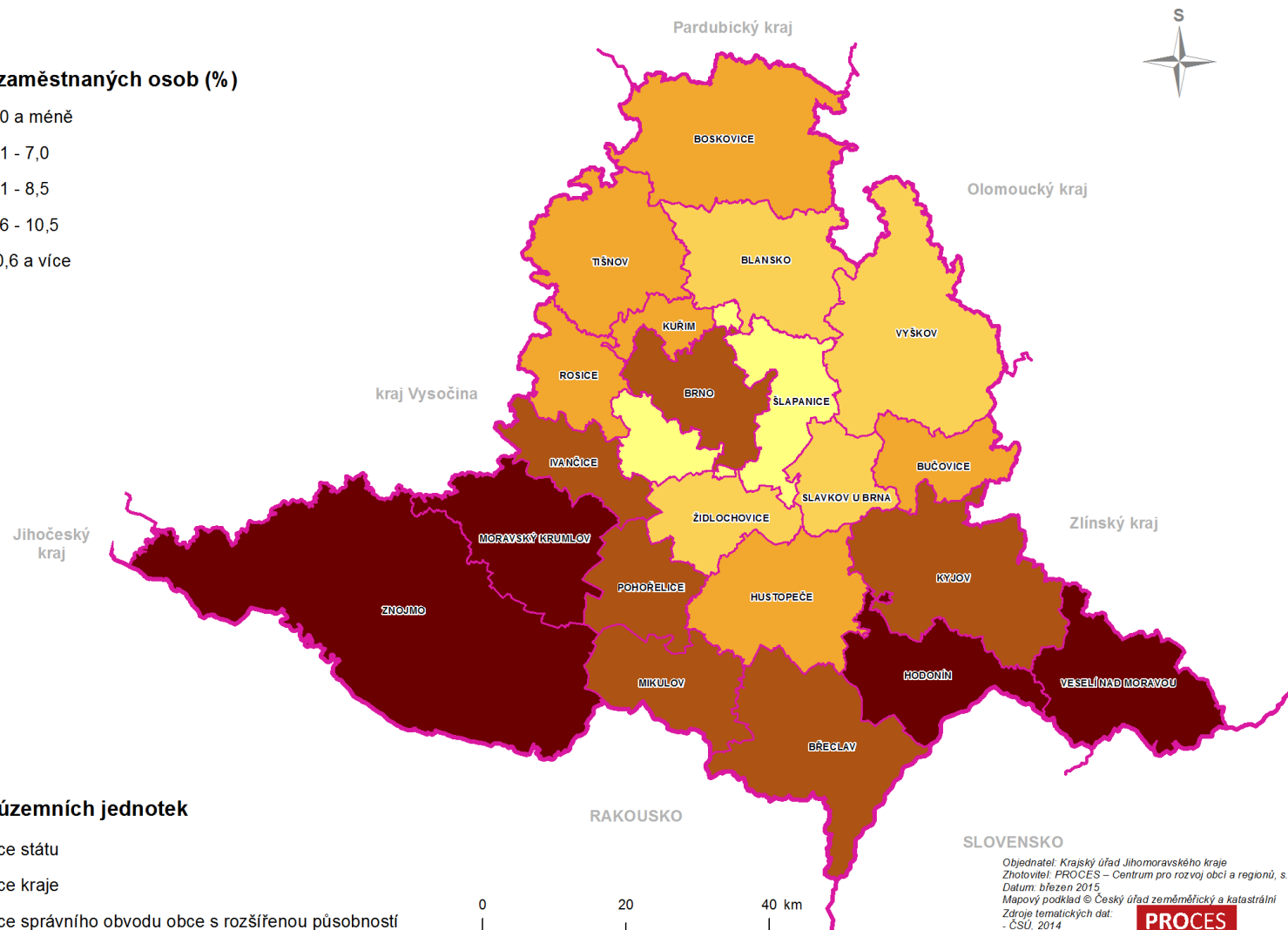
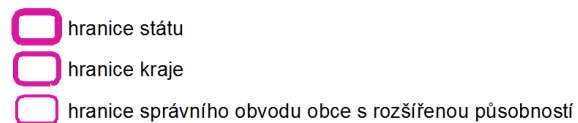

3c. Podíl nezaměstnaných osob

Podíl nezaměstnaných osob (%)

Hranice územních jednotek

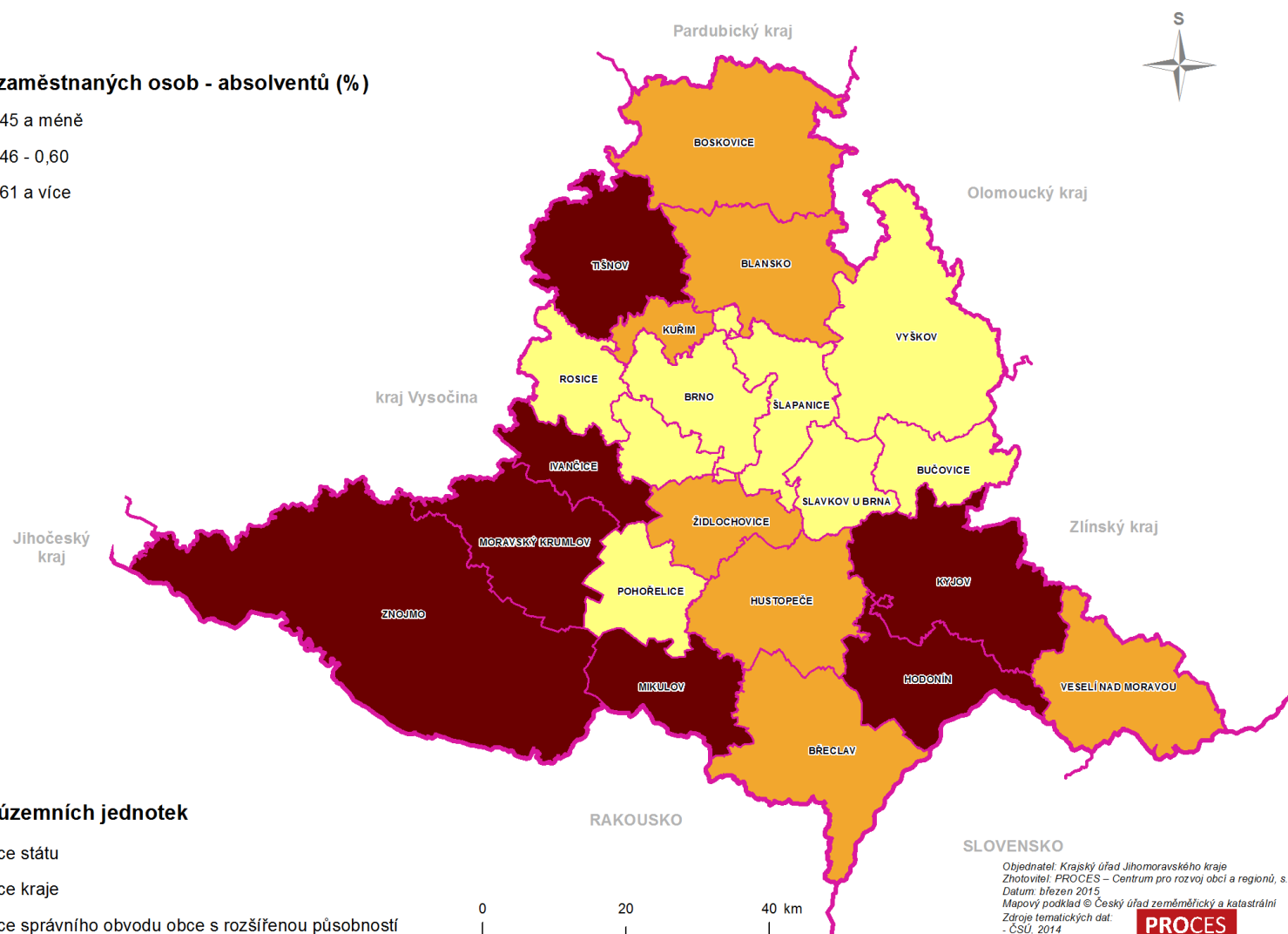
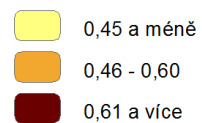

Objednatel: Krajský úřad Jihomoravského kraje
 Zhotovitel: PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.
 Datum: březen 2015
 Mapový podklad: © Český úřad zeměměřický a katastrální
 Zdroje tematických dat:
 - ČSÚ, 2014

PROCES

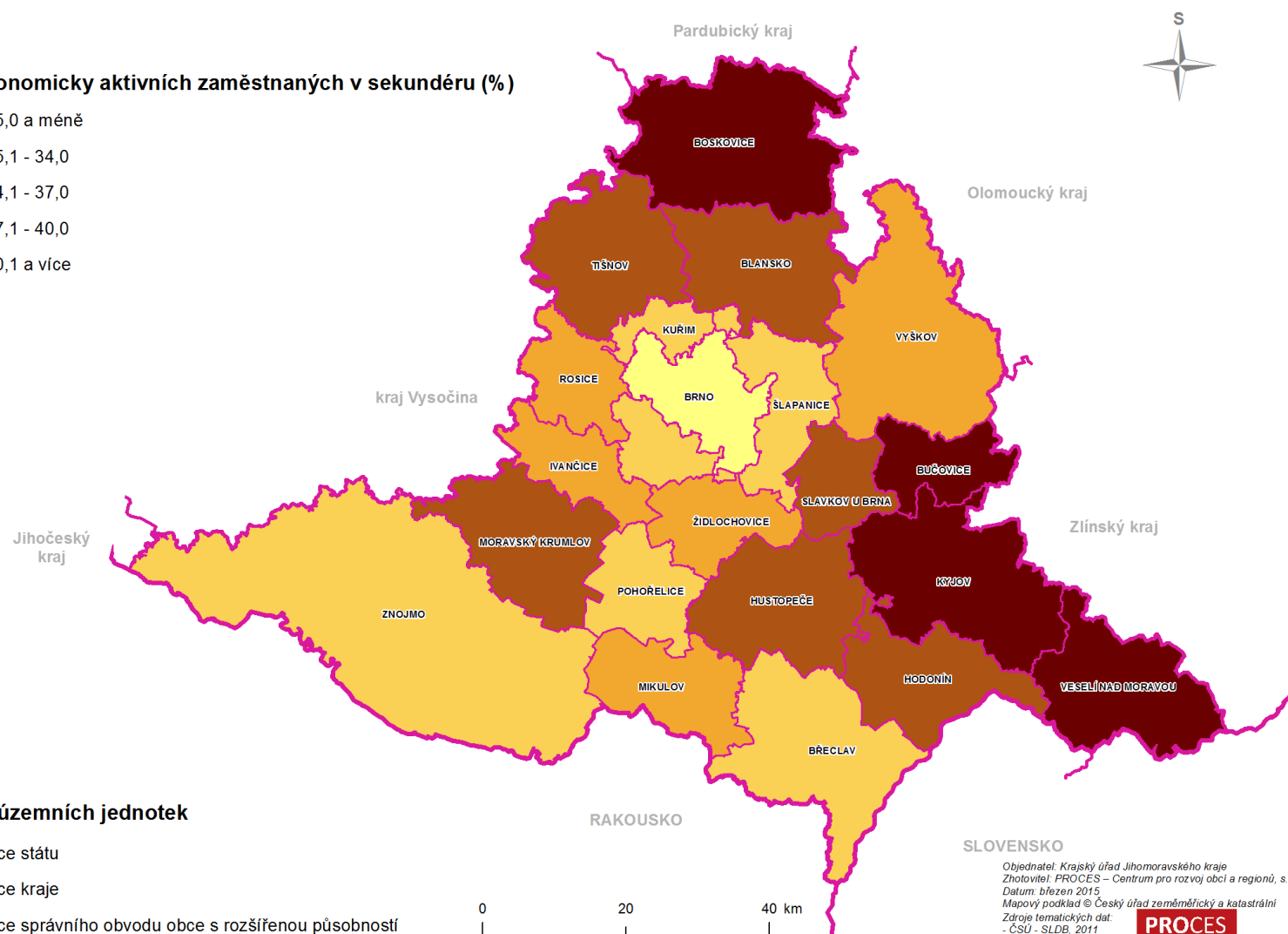
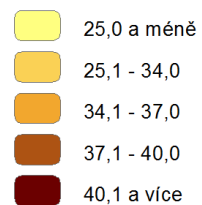
3d. Podíl nezaměstnaných osob - absolventů

Podíl nezaměstnaných osob - absolventů (%)

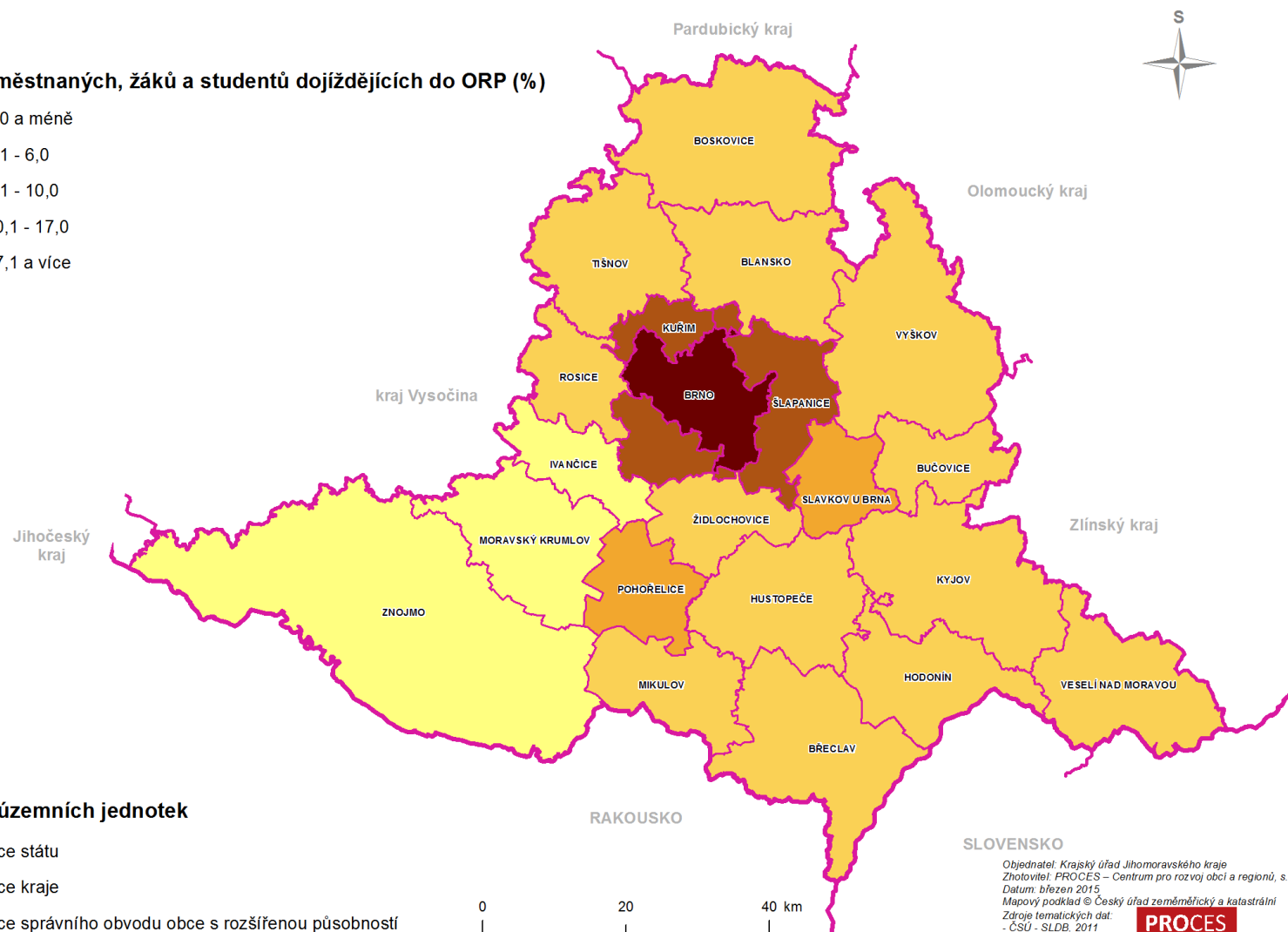
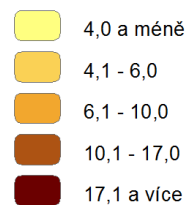
3e. Podíl ekonomicky aktivních zaměstnaných v sekundéru

Podíl ekonomicky aktivních zaměstnaných v sekundéru (%)

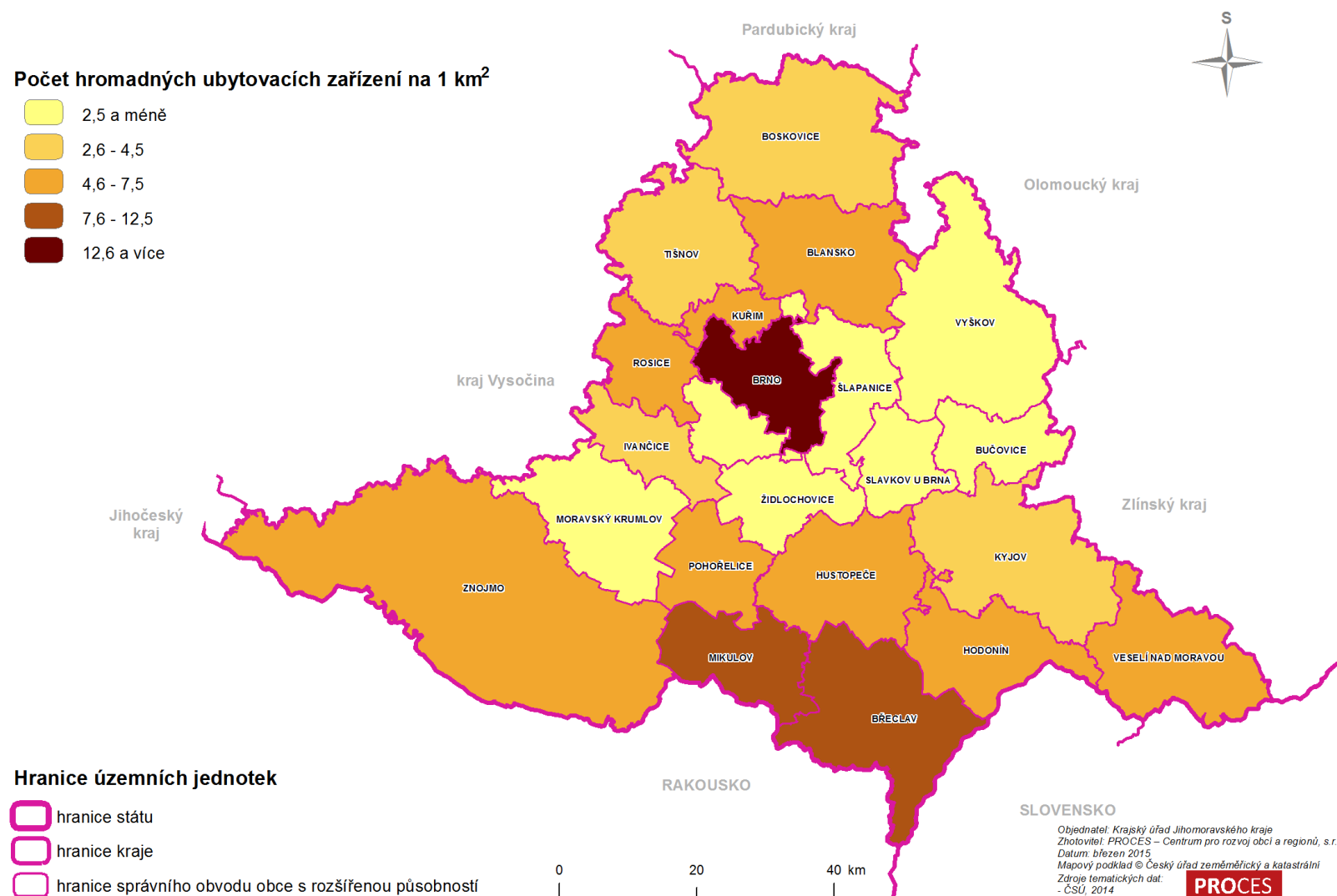
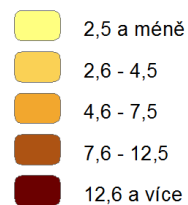
3f. Podíl zaměstnaných, žáků a studentů dojíždějících do ORP

Podíl zaměstnaných, žáků a studentů dojíždějících do ORP (%)

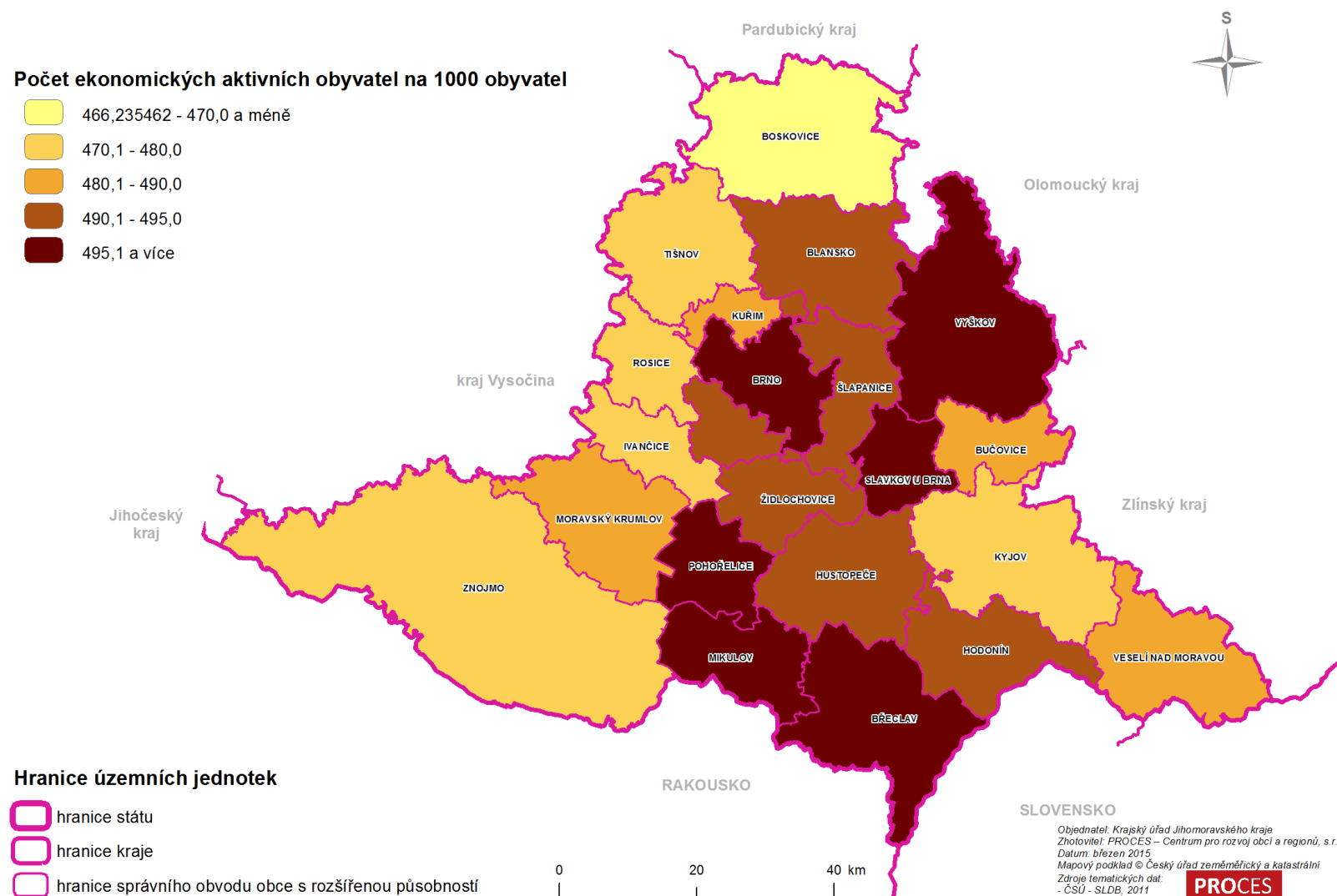
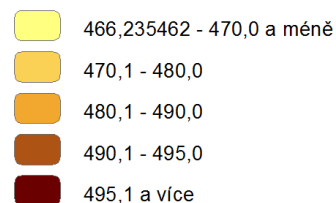
3g. Kapacita hromadných ubytovacích zařízení

Počet hromadných ubytovacích zařízení na 1 km²

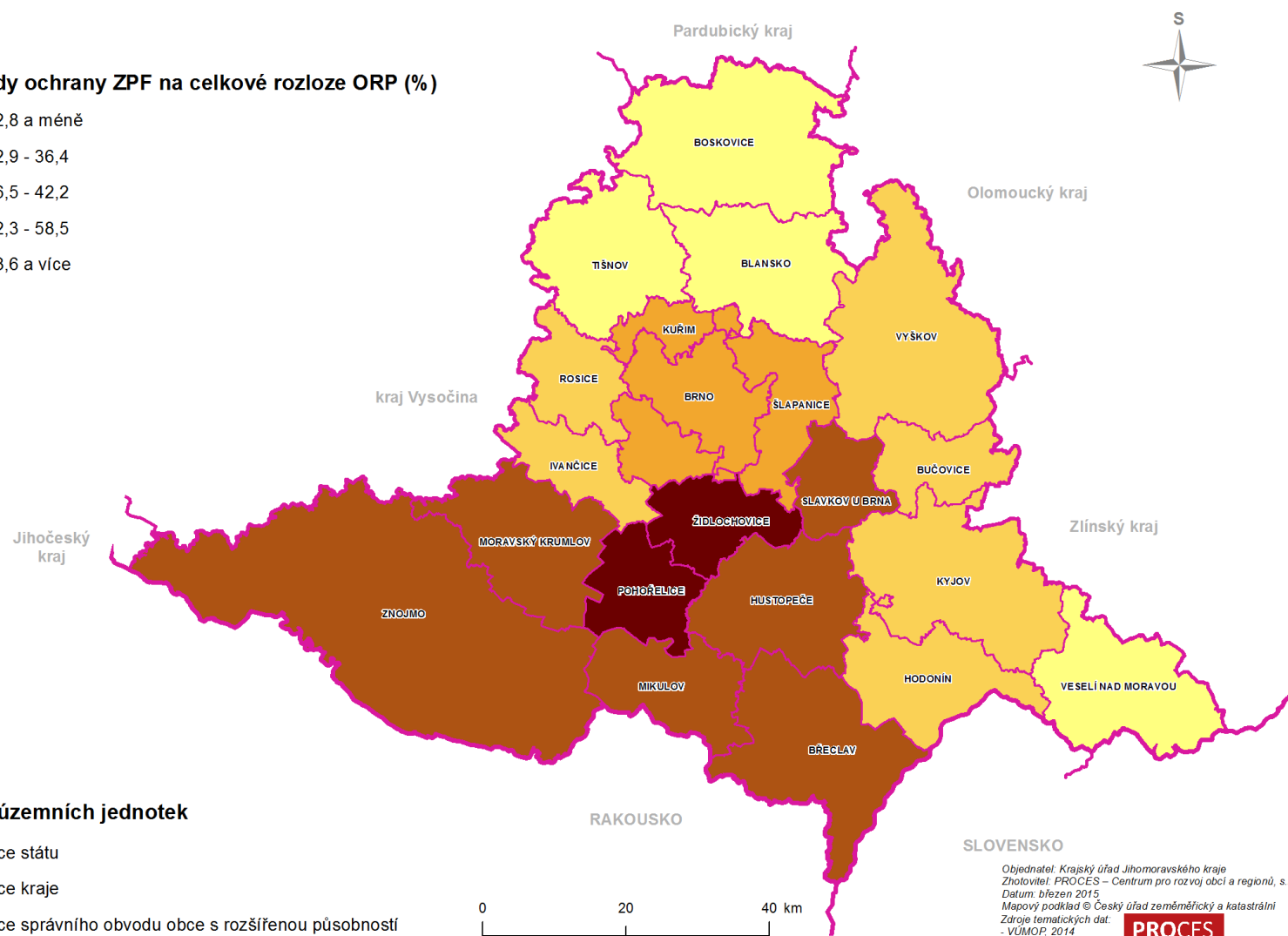
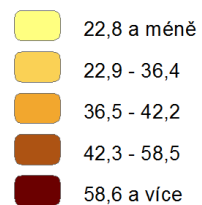
3h. Počet ekonomických aktivních obyvatel na 1000 obyvatel

Počet ekonomických aktivních obyvatel na 1000 obyvatel

3i. Výnosnost půd

I. a II. třídy ochrany ZPF na celkové rozloze ORP (%)

Příloha č. 4 – Vyhodnocení indikátoru „Hluková zátěž území“

Název ORP	Časově omezená povolení nadlimitních zdrojů hluku (zdroj: KHS)	Strategické hlukové mapy (zdroj dat: Ministerstvo zdravotnictví 2007)	Sčítání dopravy (zdroj dat: ŘSD 2010)	Hluková pásma letišť (zdroj dat: datový model ÚAP 2015)	Celkové hodnocení <-3;+3>
Blansko	-	-	Územím prochází silnice I/43, která dosahuje intenzit i kolem 15 000 vozidel za 24 hod., s tím je svázáno imisní i hlukové zatížení území.	-	+2
Boskovice	ČOP vydána na silnici I/43 na území celkem 4 obcí	-	Územím prochází silnice I/43, která v jižní části SO ORP dosahuje intenzit i vyšších než 15 000 vozidel za 24 hod., s tím je svázáno imisní i hlukové zatížení území.	-	0
Brno	15 ulic ve městě Brně, na nichž byla vydána ČOP + 1 dálniční úsek na území 2 katastrálních území města Brna + 3 úseky silnic I. třídy + 9 úseků silnic II. a III. třídy (a další místní komunikace) na území města Brna, na nichž byla vydána ČOP. Dále se jedná o 14 tramvajových úseků a 3 místa na železničních tratích, pro které byla vydána ČOP.	Významné hlukové zátěže je sledováno na území města Brna zejména v souvislosti s intenzivním dopravním zatížením. Na nejvytíženějších úsecích dálnic a ostatních komunikací dosahují hodnoty hlukového ukazatele i vyšších hodnot než 75 dB. Na dálnicích D1 a D2 byla řada úseků na katastrálních území spadajících do ORP ohodnocena strategickými	Intenzita dopravy zjištěná v rámci sčítání dopravy 2010 potvrzuje význam dálničního tahu a dá se tedy předpokládat spojené imisní a hlukové zatížení daného území.	Hlukové zatížení z mezinárodního letiště Brno-Tuřany. Areál z velké části zasahuje do katastrálního území města Brna.	-3

Název ORP	Časově omezená povolení nadlimitních zdrojů hluku (zdroj: KHS)	Strategické hlukové mapy (zdroj dat: Ministerstvo zdravotnictví 2007)	Sčítání dopravy (zdroj dat: ŘSD 2010)	Hluková pásma letišť (zdroj dat: datový model ÚAP 2015)	Celkové hodnocení <-3;+3>
		hlukovými mapami.			
Břeclav	2 ČOP byla vydána pro silnice I. třídy spojující Břeclav a Poštornou	Na dálnici D2 byla řada úseků na katastrálních územích spadajících do ORP ohodnocena strategickými hlukovými mapami.	Intenzita dopravy zjištěná v rámci sčítání dopravy 2010 potvrzuje význam dálničního tahu a dá se tedy předpokládat spojené imisní a hlukové zatížení daného území.	Na území města Břeclav se nachází sportovní letiště, které je provozováno Aero-klubem Břeclav. Nepředpokládá se zde výrazné zatížení hlukem.	-2
Bučovice	1 silniční úsek na silnici I. třídy spojující obce Bučovice a Vícemilice, na němž bylo vydáno ČOP	-	Přes území SO ORP Bučovice prochází komunikace od Brna na Staré Město a Uherské Hradiště ve Zlínském kraji. Silnice I/50 v některých úsecích vykazuje intenzitu dopravy dosahující 15 000 vozidel za 24 hod.	-	+1
Hodonín	1 silniční úsek silnice I. třídy na území obce Petrov s vydaným ČOP	-	Na území SO ORP Hodonín se nachází několik intenzivně využívaných silničních úseků – zejm. ve směru na Břeclav a Strážnici.	-	+1
Hustopeče	1 dálniční úsek na území obce Starovičky, pro nějž bylo vydáno ČOP	Na dálnici D2 byla řada úseků na katastrálních územích spadajících do ORP ohodnocena strategickými hlukovými mapami.	Intenzita dopravy zjištěná v rámci sčítání dopravy 2010 potvrzuje význam dálničního tahu a dá se tedy předpokládat spojené imisní a hlukové zatížení daného území.	-	-1
Ivančice	-	-	-	Hlukové zatížení z letiště v katastrálním území obce Sedlec v Kraji Vysočina	+2

Název ORP	Časově omezená povolení nadlimitních zdrojů hluku (zdroj: KHS)	Strategické hlukové mapy (zdroj dat: Ministerstvo zdravotnictví 2007)	Sčítání dopravy (zdroj dat: ŘSD 2010)	Hluková pásma letišť (zdroj dat: datový model ÚAP 2015)	Celkové hodnocení <-3;+3>
				(Letecká základna Náměšť nad Oslavou)	
Kuřim	3 silniční úseky ve městě Kuřim, na nichž byla vydána ČOP + 2 úseky silnice II. třídy ve městě Kuřim s ČOP a 1 úsek železniční trati	Strategické hlukové mapy zpracovány pro dva úseky na rozmezí Kuřimi a obce Česká a obce Česká a města Brna. Hlukové zatížení dosahuje na těchto úsecích hodnot 75 – 85 dB.	V SO ORP Kuřim je hlukové zatížení svázáno zejména s úseky silnic na Tišnov (II/385) s intenzitou dopravy kolem 10 – 15 tisíc vozidel za 24 hod. a s úseky silnice I/43 na Svitavy. Vzhledem k podprůměrné rozloze SO OPR se jedná o významné hlukové zatížení z těchto silničních úseků.	-	-2
Kyjov	1 silniční úsek silnice I. třídy spojující obce Bzenec, Moravský Písek a Vracov, na který bylo vydáno ČOP	-	-	-	-1
Mikulov	-	-	Silnice I/52 od obce Pohořelice směrem k česko-rakouské hranici vykazuje nejvyšší intenzitu dopravy ze všech komunikací v SO ORP Mikulov. Vzhledem k velikosti správního obvodu se však nejedná o významnou zátěž území hlukem.	-	+3
Moravský Krumlov	-	-	-	Hlukové zatížení z letiště v katastrálním území obce Sedlec v Kraji Vysočina	+2

Název ORP	Časově omezená povolení nadlimitních zdrojů hluku (zdroj: KHS)	Strategické hlukové mapy (zdroj dat: Ministerstvo zdravotnictví 2007)	Sčítání dopravy (zdroj dat: ŘSD 2010)	Hluková pásma letišť (zdroj dat: datový model ÚAP 2015)	Celkové hodnocení <-3;+3>
				(Letecká základna Náměšť nad Oslavou)	
Pohořelice	-	Podél silnice R52, resp. I/52 v severojižním směru od Brna směrem k česko-rakouské státní hranici, bylo několik úseků na katastrálních území spadajících do ORP ohodnoceno strategickými hlukovými mapami.	Intenzita dopravy zjištěná v rámci sčítání dopravy 2010 potvrzuje význam rychlostní komunikace, resp. silnice I. třídy, ve směru na rakouskou hranici a dá se tedy předpokládat spojené imisní a hlukové zatížení daného území.	-	+1
Rosice	-	Na dálnici D1 byla řada úseků na katastrálních území spadajících do ORP ohodnocena strategickými hlukovými mapami.	Intenzita dopravy zjištěná v rámci sčítání dopravy 2010 potvrzuje význam dálničního tahu a dá se tedy předpokládat spojené imisní a hlukové zatížení daného území.	-	+1
Slavkov u Brna	1 dálniční úsek na území obce Velešovice, pro nějž bylo vydáno ČOP	-	Intenzita dopravy zjištěná v rámci sčítání dopravy 2010 potvrzuje význam dálničního tahu a dá se tedy předpokládat spojené imisní a hlukové zatížení daného území.	-	-1
Šlapanice	1 dálniční úsek na území obce Popůvky + 1 silniční úsek v obcích Modřice (silnice I. třídy) a Želešice (silnice II. třídy), na něž bylo vydáno ČOP	Podél silnice R52, resp. I/52 v severojižním směru od Brna směrem k česko-rakouské státní hranici, bylo několik úseků na katastrálních území spadajících do ORP ohodnoceno strategickými hlukovými mapami.	Intenzita dopravy zjištěná v rámci sčítání dopravy 2010 potvrzuje význam dálničního spojení a také rychlostní komunikace, resp. silnice I. třídy, ve směru na rakouskou hranici a dá se tedy předpo-	Hlukové zatížení z mezinárodního letiště Brno-Tuřany. Část areálu zasahuje do katastrálního území Šlapanic.	-2

Název ORP	Časově omezená povolení nadlimitních zdrojů hluku (zdroj: KHS)	Strategické hlukové mapy (zdroj dat: Ministerstvo zdravotnictví 2007)	Sčítání dopravy (zdroj dat: ŘSD 2010)	Hluková pásma letišť (zdroj dat: datový model ÚAP 2015)	Celkové hodnocení <-3;+3>
		kými hlukovými mapami. Na dálnici D1 byla řada úseků na katastrálních územích spadajících do ORP ohodnocena strategickými hlukovými mapami.	kládat spojené imisní a hlukové zatížení daného území.		
Tišnov	-	-	Na Tišnovsku vykazuje zvýšenou intenzitu dopravy silniční tah II/385 od Kuřimi (Brna).	-	+2
Veselí nad Moravou	2 silniční úseky silnice I. třídy s vydaným ČOP	-	SO ORP prochází silnice I/55 od Břeclavi směrem na Uherské Hradiště ve Zlínském kraji. Silnice je průměrně maximálně 10 000 vozidel za 24 hod. U Veselí nad Moravou je na silnici I/54 krátký silniční úsek s intenzitou přesahující 10 000 vozidel za den.	-	0
Vyškov	1 silniční úsek silnice I. třídy v obci Drysice, na němž bylo vydáno ČOP	Na dálnici D1 byla řada úseků na katastrálních územích spadajících do ORP ohodnocena strategickými hlukovými mapami.	Intenzita dopravy zjištěná v rámci sčítání dopravy 2010 potvrzuje význam dálničního tahu a dá se tedy předpokládat spojené imisní a hlukové zatížení daného území.	Hlukové zatížení z letiště na katastrálním území města Vyškov.	-1
Znojmo	1 silniční úsek v obci Kuchařovice, na němž bylo vydáno	Strategické hlukové mapy jsou připraveny pro dva	Na Znojemsku jsou intenzivně využívány tahy zejména	-	-1

Název ORP	Časově omezená povolení nadlimitních zdrojů hluku (zdroj: KHS)	Strategické hlukové mapy (zdroj dat: Ministerstvo zdravotnictví 2007)	Sčítání dopravy (zdroj dat: ŘSD 2010)	Hluková pásma letišť (zdroj dat: datový model ÚAP 2015)	Celkové hodnocení <-3;+3>
	ČOP + 4 místa na silnici I/38 s vydaným ČOP + 2 místa na silnici II/408 s vydaným ČOP	úseky nejvytíženějších silnic (s hlukovým zatížením s hodnotami až 75 – 85 dB).	na v bezprostředním okolí města (s intenzitou dopravy vyšší než 15 000 vozidel průměrně za den) a tahy na Moravské Budějovice (I/38), na Pohořelice (I/53) a na směrem k rakouské hranici a dále směrem na Hollabrunn (I/38) vykazují intenzity 5 – 10 tisíc vozidel průměrně za den. Vzhledem k velikosti SO ORP se však nejedná o výrazně zvýšenou zátěž hlukem ze silniční dopravy.		
Židlochovice	1 silniční úsek ve městě Rajhrad a 1 silniční úsek v obci Blučina (obě silnice II. třídy), na něž bylo vydáno ČOP	Podél silnice R52, resp. I/52 v severojižním směru od Brna směrem k česko-rakouské státní hranici, bylo několik úseků na katastrálních území spadajících do ORP ohodnoceno strategickými hlukovými mapami. Na dálnici D2 byla řada úseků na katastrálních území spadajících do ORP ohodnocena strategickými hlukovými mapami.	Intenzita dopravy zjištěná v rámci sčítání dopravy 2010 potvrzuje význam dálničního spojení a také rychlostní komunikace, resp. silnice I. třídy, ve směru na rakouskou hranici a dá se tedy předpokládat spojené imisní a hlukové zatížení daného území.	-	-1

Příloha č. 5 – Odůvodnění úprav ve vyhodnocení indikátorů

Odůvodnění provedení úprav v kalkulaci vyhodnocení vyváženosti územních podmínek pro URÚ oproti popsanému matematicko-statistickému přístupu:

Z důvodu specifičnosti dat za některé indikátory a specifičnosti obcí s rozšířenou působností s Jihomoravským krajem bylo nutné provést níže popsané úpravy:

1. Jako referenční hodnota byla použita:
 - a. V případě ORP Brno hodnota za celý Jihomoravský kraj.
 - b. V případě ostatních ORP se jednalo o vážený krajský průměr z hodnot ostatních ORP kromě Brna (jako váha použit počet obyvatel daného ORP). ORP Brno krajské hodnoty, jež měly původně sloužit jako referenční hodnoty, vůči kterým by se porovnávaly jednotlivé hodnoty za obce s rozšířenou působností, natolik výrazně ovlivňovalo, že výsledné hodnocení bylo neodpovídající situaci v území.
2. V environmentálním pilíři:
 - a. Indikátor *oblasti s překročenými imisními limity* – byl kalkulován z dostupných dat poskytovaných ČHMÚ. Data za sledované látky (arsen, kadmium, olovo, nikl, SO₂, PM₁₀, PM_{2,5}, benzen, benzo(a)pyren, NO₂) jsou sledovány ve čtvercích o rozměrech 1 x 1 km. Každému čtverci byl přiřazen jeden nebo více SO ORP, do kterých spadá, a následně bylo z hodnot za jednotlivé sledované látky vypočteno agregací celkové ohodnocení daného čtverce. Celkové ohodnocení tohoto indikátoru v SO ORP bylo provedeno jako průměr čtverců spadajících do tohoto SO ORP.
 - b. Indikátor *hluková zátěž území* – byl ohodnocen vzhledem k nedostatku statistických dat pokrývajících celý kraj expertně. Jako podklad pro expertní hodnocení byly použity informace o časově omezených povoleních nadlimitních zdrojů hluku (zdrojem Krajská hygienická stanice JMK), strategické hlukové mapy (zdrojem Ministerstvo zdravotnictví), sčítání dopravy z roku 2010 (zdrojem ŘSD) a hluková pásma letišť (dle dat z datového modelu ÚAP JMK 2015).
3. V sociálním pilíři:
 - a. Indikátor *podíl obyvatel napojených na veřejný vodovod* – úplně vyřazen z výpočtu, nevstupovalo do hodnocení sociálního pilíře. Pro úplnost a kontinuitu hodnocení pilířů URÚ zůstalo v datové matici. Indikátor dosahuje ve všech SO OPR hodnot vyšších než 99 %, z pohledu územního plánování byl tedy „naplněn“ – jsou velmi omezené možnosti, jak dosáhnout lepšího stavu v rámci tohoto indikátoru.

- b. Indikátor *průměrný věk* – byl ohodnocen expertně na základě statistických dat na škále (-1;0;+1). Hodnota průměrného věku v jednotlivých ORP je velice blízká hodnotě za celý Jihomoravský kraj a zároveň celorepublikové hodnotě – žádný ORP se pozitivně ani negativně neodchyluje. Zároveň hodnota průměrného věku v ČR systematicky roste, což je z hlediska sociálního pilíře negativní věk – není tedy na místě hodnocení vyšší než +1.